

Фабула 1

Під час прес-конференції суддя Конституційного Суду України звернув увагу на інститут конституційної скарги в Україні, а саме значний вплив на функціонування інституту конституційної скарги справляє великий відсоток відмов у відкритті провадження за конституційними скаргами. Зокрема, суб'єкти почали звертатись до Конституційного Суду України з 2016 р., однак фактичний розгляд був розпочатий з 2018 р., що свідчить про значне навантаження на орган конституційної юрисдикції України. При цьому слід вказати, що у 2018 р. з 690 конституційних скарг 426, тобто 62 % було повернуто авторам клопотань як таких, що не відповідають за формою.

1. У якому випадку може бути подана конституційна скарга?

- 1) У будь-якому випадку, законодавство не передбачає жодних умов.
- 2) У разі відмови особі з боку Європейського суду з прав людини.
- 3) Якщо всі інші національні засоби юридичного захисту вичерпано.
- 4) У разі відмови особі з боку Уповноваженого Верховної Ради з прав людини.

2. Яке визначення найбільш повноцінно характеризує унормування конституційної скарги?

- 1) подане до Суду письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права.
- 2) подане до Суду письмове клопотання про надання висновку щодо відповідності Конституції України чинного міжнародного договору України або міжнародного договору, що вноситься до Верховної Ради України для надання згоди на його обов'язковість.
- 3) подане до Суду письмове клопотання щодо визнання акта (його окремих положень) неконституційним.
- 4) подане до Суду письмове клопотання щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

3. Що з переліченого є об'єктом конституційного контролю за конституційною скаргою та за яких умов?

- 1) Закон (його окреме положення) застосований в остаточному судовому рішенні щодо конкретної особи.

- 2) Будь-який нормативно-правовий акт застосований в остаточному судовому рішення щодо конкретної особи.
- 3) Закон (його окреме положення) застосований в остаточному судовому рішення щодо невизначеного кола осіб.
- 4) Будь-який нормативно-правовий акт, який стосується прав і свобод людини і громадянина незалежно від його застосування.

4. Які типові помилки при поданні конституційних скарг?:

1. короткий виклад остаточного судового рішення, в якому було застосовано відповідні положення закону України.
2. оспорювання неконституційності судового рішення, а не закону, який застосований в остаточному судовому рішенні.
3. оспорювання неконституційності внаслідок відсутності законодавчого регулювання.
4. оскарження дій чи бездіяльності органів державної влади.
5. обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону.
6. зазначення відомостей про уповноважену особу, що діє від імені суб'єкта права на конституційну скаргу.
7. опис перебігу розгляду відповідної справи в судах.

5. Розташуйте у правильній послідовності елементи конституційної скарги:

- 1) відомості про документи і матеріали, на які посилається суб'єкт права на конституційну скаргу, із наданням копій цих документів і матеріалів;
- 2) короткий виклад остаточного судового рішення, в якому було застосовано відповідні положення закону України;
- 3) конкретні положення закону України, які належить перевірити на відповідність Конституції України, та конкретні положення Конституції України, на відповідність яким належить перевірити закон України;
- 4) прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) громадянина України, іноземця чи особи без громадянства, адреса зареєстрованого місця проживання особи (для іноземця чи особи без громадянства – місця перебування) або повна назва та місцезнаходження юридичної особи, а також номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є;

6. Знайдіть відповідність обчислення строків конституційного провадження?

1)Строк	конституційного	А) шість місяців
---------	-----------------	------------------

провадження не повинен перевищувати	
2) Суддя-доповідач у справі вивчає звернення до Суду у строк з дня визначення його суддею-доповідачем у справі.	Б) один місяць
3) Ухвалу про відкриття конституційного провадження у справі або про відмову у відкритті конституційного провадження у справі з дня визначення Судді-доповідача Колегія постановляє не пізніше ніж	В) двадцятиденний строк
	Г) одного року

Фабула 2

До народного депутата України звернувся громадянин Грузії щодо захисту своїх трудових прав, які на його думку були порушені на території України. Громадянин Грузії не впевнений щодо можливості звернення до Конституційного Суду України та форми такого звернення, реалізації цього права на рідній мові та в межах національних форм захисту прав людини. Потребував уточнення щодо нормативно-правових актів, якими регламентовано право на звернення до Конституційного Суду України.

1. Хто НЕ є суб'єкт права на конституційну скаргу

1. Громадянин України
2. Іноземець
3. Юридична особа приватного права
4. Юридична особа публічного права

2. Якою мовою громадянин Грузії має право подати конституційну скаргу до Конституційного Суду України?

1. державною мовою (українською).
2. грузинською мовою.
3. мовою національних меншин.
4. офіційною мовою Європейського Союзу.

3. Що НЕ є формою звернення до Конституційного Суду України?

1. конституційне подання
2. конституційне звернення
3. конституційна скарга
4. конституційний договір.

4. Який строк подання конституційної скарги?

1. перебіг тримісячного строку подання конституційної скарги починається з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, а не з дня, коли суб'єкт права на конституційну скаргу отримав таке рішення.
2. перебіг місячного строку подання конституційної скарги починається з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, а не з дня, коли суб'єкт права на конституційну скаргу отримав таке рішення.
3. перебіг тримісячного строку подання конституційної скарги починається з дня коли суб'єкт права на конституційну скаргу отримав таке рішення.
4. перебіг місячного строку подання конституційної скарги починається з дня коли суб'єкт права на конституційну скаргу отримав таке рішення.

5. Розташуйте нижче вказані документи за юридичною силою щодо регламентації подання конституційної скарги?

1. Конституція України
2. Формуляр конституційної скарги
3. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 року № 2136– VIII
4. Регламент Конституційного Суду України

6. Які способи захисту прав можна віднести до національної системи захисту прав людини:

1. Конституційна скарга як гарантія захисту прав людини
2. Письмове звернення до омбудсмана (Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини)
3. Самозахист - належать письмові звернення особи з пропозиціями, скаргами, зауваженнями до державних та муніципальних органів — право петицій.
4. Звернення до ЄСПЛ як гарантія прав людини
5. Універсальний захист прав людини у межах ООН та її спеціалізованих органів та установ.

6. Написання письмового звернення до Управління Верховного комісара ООН з прав людини
7. Апелювання до ЮНЕСКО як гаранта забезпечення прав людини в галузі освіти, науки, культури.

7. В якому національному акті містяться визначення та регламентація наведених понять?

1) Конституційна скарга.	А) Формуляр конституційної скарги.
2) Повернення конституційних скарг.	Б) Висновок Конституційного Суду України від 24 грудня 2019 року № 9-в/2019 (Справа № 2-247/2019(5579/19))
3) Опис перебігу розгляду справи в судах та інформація про вичерпання національних засобів юридичного захисту.	В) Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 року № 2136– VIII.
	Д) Регламент Конституційного Суду України.

Фабула3

Під час проведення міжнародного круглого столу «Запровадження індивідуальної конституційної скарги» науковці обговорювали ряд питань, зокрема історія становлення конституційної скарги у світі, генези конституційної скарги в Україні та місце конституційної скарги в механізмі захисту прав людини в Україні. Захист прав людини і громадянина в межах держави є досить складним та багатоаспектним явищем. З однієї сторони держава має позитивний обов'язок щодо захисту своїх громадян як на міжнародному, так і на національному рівнях, а з іншої – особа має право на захист своїх прав, що передбачені як міжнародними стандартами, так і національним законодавством.

1. У якій країні світу вперше був запроваджений інститут конституційної скарги на рівні Конституції

- 1) Конституції Німецької імперії (так звана Паульскірхе) 1949 року
- 2) Конституції Польської Республіки 1997 року
- 3) Конституції Королівства Іспанія 1978 року

4) Конституції США 1789 року

2. У якому році було запроваджено інститут конституційної скарги на рівні Конституції України.

1. 1996 році
2. 2004 році
3. 2016 році
4. 2019 році

3. З метою забезпечення реалізації нового конституційного права осіб на конституційну скаргу 13 липня 2017 року Верховна Рада ухвалила:

- 1) нову редакцію Закону України «Про Конституційний Суд України».
- 2) Постанову Конституційного Суду України про Регламент Конституційного Суду України
- 3) Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»
- 4) Закон України «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами» (Стамбульська Конвенція).

4. Якої сфери стосувалося перше рішення Конституційного Суду України за конституційною скаргою громадян від 25 квітня 2019 року.

- 1) Захист конституційного права на соціальний захист
- 2) Захист політичних прав у напрямку право голосу
- 3) Захист екологічних прав в аспекті права на безпечне навколишнє середовище
- 4) Захист економічних права у напрямку забезпечення право на підприємницьку діяльність

5. З яких перелічених сфер захисту прав людини заявниками було подано найбільше конституційних скарг?

1. соціального захисту
2. пенсійного забезпечення
3. доступу до правосуддя
4. право голосу на референдумі
5. право на життя
6. право на безпечне екологічне довкілля

7. право на шлюб

6. Розташуйте у правильній послідовності елементи правового механізму функціонування конституційної скарги

1. підстава для подання конституційної скарги, якою є порушення гарантованих основним законом прав і свобод осіб актами, діями чи бездіяльністю уповноважених органів державної влади або місцевого самоврядування (а точніше – конституційно-правовий спір щодо порушення таких прав і свобод).
2. суб'єкти, які наділені правом звернення з конституційною скаргою до органу конституційної юрисдикції (фізичні особи, а також юридичні особи приватного права тією мірою, якою вони є носіями конституційних прав і свобод).
3. умови прийнятності конституційної скарги, до яких належать: використання всіх інших правових можливостей захисту порушених прав і свобод; дотримання встановлених строків звернення з конституційною скаргою; дотримання вимог щодо юридичного представництва; сплата державного мита за подання конституційної скарги; сумлінне користування своїм правом на таку скаргу; дотримання вимог щодо форми скарги.
4. юридичні наслідки рішень органів конституційного контролю, ухвалених за результатами розгляду таких скарг, а також сфера їх дії у часі, просторі та за колом осіб.

7. До якої системи захисту прав людини можна віднести нижче перераховані акти?

1) Міжнародна система захисту прав людини	А) Конституція України
2) Регіональна (європейська) система захисту прав людини	Б) Загальна декларація прав людини
3) Національна система захисту прав людини	В) Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами)
	Г) Паризька кліматична угода

Фабула 4

У січні 2019 року громадянин П. звернувся до Конституційного Суду України із запитом на інформацію, у якому просив надати йому копії конституційних скарг громадянина А. та громадянина Б. для одержання, так би мовити відкритої інформації, яка не містить конференційну інформацію та державну таємницю. Секретаріат Конституційного Суду України листом від 15 січня 2019 року відмовив громадянину П. у наданні копій зазначених конституційних скарг, відповідно до положень пункту 3 частини третьої, другого речення частини четвертої статті 42 Закону України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 року № 2136-VIII. Цю відмову автор клопотання оскаржив у судовому порядку.

Другий апеляційний адміністративний суд постановою від 23 квітня 2019 року залишив без змін рішення Полтавського окружного адміністративного суду від 20 лютого 2019 року, яким адміністративний позов громадянина П. до Конституційного Суду України про зобов'язання надати публічну інформацію було задоволено частково, зокрема зобов'язано Конституційний Суд України надати громадянину П. інформацію стосовно конституційної скарги А., а у задоволенні позовної вимоги громадянина П. про надання йому копії конституційної скарги громадянина Б. відмовлено, оскільки «конституційна скарга належить до матеріалів справи, а тому не може бути надана до завершення її розгляду».

1. За яких умов Конституційним Судом України може бути надана інформація за запитом про доступ до публічної інформації щодо матеріалів справи?

- 1) Завжди надається, відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».
- 2) Лише після розгляду Конституційним Судом України справи.
- 3) Якщо Конституційний Суд України дозволить це окремою ухвалою.
- 4) Не надається взагалі.

2. У якому разі обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина є допустимим, стосовно ненадання інформації за запитами щодо матеріалів справи, яку розглядає Конституційний Суд України, у розумінні органу конституційної юрисдикції, сформульованому у Рішенні Конституційного Суду України від 22 січня 2020 року № 1-р(І)/2020?

- 1) Якщо обмеження є природнім і справедливим.
- 2) Якщо обмеження є неминучим.
- 3) Якщо обмеження ґрунтуються на приписах закону та переслідує легітимну мету.
- 4) Якщо обмеження носить приватно-правовий характер.

3. У якому випадку, виходячи з юридичної позиції Конституційного Суду України, висловленої у рішенні від 20.01.2012 р. №2-рп/2012, втручання в особисте і сімейне життя особи є неправомірним?

- 1) Якщо органи державної влади надали дозвіл на збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації стосовно особи, незалежно від підстав надання такого дозволу.
- 2) Якщо особа надала згоду на збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації стосовно неї, незалежно від підстав надання такого дозволу.
- 3) Якщо збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації стосовно особи здійснюється в інтересах національної безпеки.
- 4) Якщо збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації стосовно особи здійснюється в інтересах захисту економічного добробуту.

4. З якою метою, згідно з законодавством України, може бути обмежено реалізацію права на вільне вираження своїх поглядів, права на інформацію?

- 1) Нерозголошення інформації про стан довкілля.
- 2) Запобігання поширенню інформації про стан харчових продуктів.
- 3) Охорона здоров'я населення.
- 4) Підтримання авторитету вищих органів державної влади.
- 5) В інтересах національної безпеки.
- 6) В інтересах громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам
- 7) В інтересах захисту підприємницької таємниці.

5. Розташуйте у правильній послідовності елементи, які зазначаються у відмові в задоволенні запиту на інформацію, згідно з Законом України «Про доступ до публічної інформації»:

- 1) прізвище, ім'я, по батькові та посаду особи, відповідальної за розгляд запиту розпорядником інформації.
- 2) дату відмови.
- 3) порядок оскарження відмови.
- 4) мотивовану підставу відмови.

6. До якого виду публічної інформації з обмеженим доступом можна корелювати відповідність ?

1) конфіденційна інформація	А) Інформація, зібрана в процесі оперативно-розшукової діяльності
2) таємна інформація.	Б) Інформація про стан довкілля
3) службова інформація.	В) Інформація про стан здоров'я
	Г) Інформація, що містить банківську таємницю

Фабула 5

Громадянин Л. звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність Конституції України (конституційність) та Європейській Конвенції з прав людини приписи Закону України «Про виконавче провадження» від 2 червня 2016 року № 1404-VIII та Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003 року № 1058-IV «в частині, що надає можливість звертати стягнення на пенсію боржника, яка є єдиним джерелом доходів (основним джерелом існування) особи та розмір якої дорівнює прожитковому мінімуму, встановленому законом».

Суб'єкт права на конституційну скаргу вважає, що приписи Законів, які застосовано в остаточному судовому рішенні у його справі – постанові колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 22 серпня 2022 року, «дозволяють звертати стягнення

на пенсію боржника навіть у разі, якщо вона є єдиним джерелом доходів (основним джерелом існування) боржника та її розмір дорівнює прожитковому мінімуму для відповідної особи». Громадянин Л. наголошує, що «такий стан речей <...> не дозволяє людині <...> підтримувати достатній життєвий рівень та зберігати людську гідність, порушує право особи <..> на соціальний захист від держави», а «легітимна мета, яка полягає в необхідності забезпечити виконання судового рішення, не може переважати в ситуації, коли на боржника-пенсіонера покладається надмірний тягар (злидні) та має місце посягання на його людську гідність».

1. Що на думку Конституційного Суду України є фундаментальною цінністю дієвої конституційної демократії?

- 1) Матеріальний достаток людини.
- 2) Соціальний захист судді, прокурора.
- 3) Свобода політичної діяльності.
- 4) Свобода та гідність людини.

2. Як стверджує Верховний Суд у своїх правових позиціях (зокрема, справа № 520/2098/19 від 9 червня 2022 року) юридична природа соціальних виплат, у тому числі пенсій, розглядається не лише з позицій права власності, але й пов'язує з ними певні принципи. Про які принципи йдеться?

- 1) Принцип захисту «законних очікувань» та принцип правової визначеності.
- 2) Принцип добросовісності.
- 3) Принцип презумпції конституційності.
- 4) Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань.

3. Щодо яких категорій фізичних осіб Конституційний Суд України сформулював доктрину, яка гарантує виконання обов'язку держави щодо соціального захисту, виплат, допомоги незалежно від фінансових можливостей та чим це обґрунтовано?

- 1) Матері в багатодітних сім'ях і зумовлено це положенням ст. 16 розділу I Конституції України, зокрема, обов'язком держави щодо збереження генофонду Українського народу у системному зв'язку з положенням частини третьої статті 51 Конституції України «сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою».

2) Військовослужбовці та члени їхній сімей, особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, які виконували конституційно значущі функції, зокрема, пов'язані з ризиком для життя і здоров'я, і про яких безпосередньо йдеться у статтях 16, 17 КУ розділу I Конституції України.

3) Судді загальної юрисдикції та судді Конституційного Суду України, які потребують належного захисту через виконання конституційно значущих функцій, зокрема, із здійснення правосуддя (ст. 124), захистом прав і свобод людини та забезпеченням верховенства Конституції України (ст. ст. 8, 55, 148-1).

4) Президент України та Секретар Ради національної безпеки України, перший з яких є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина, реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору (ст. 102 Конституції України), а другий - забезпечує організацію роботи і виконання рішень РНБО.

4. Яке із прав, що перелічені нижче, найбільше відноситься до позитивних прав людини, що закріплене в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини)?

- 1) Право на власність.
- 2) Право на життя.
- 3) Право на свободу та особисту недоторканність.
- 4) Право на справедливий суд.
- 5) Право на освіту.
- 6) Право на вільні вибори.
- 7) Право мирно володіти своїм майном.

5. У рішення від 26 грудня 2011 р. № 20-рп/2011 Конституційний Суд України запровадив у конституційно-правову практику «оновлене» розуміння природи соціально-економічних прав. У чому полягає їх сутнісний зміст?

- 1) Вони є абсолютними, а тому гарантуються державою нарівні з усіма іншими правами.
- 2) Вони не є абсолютними, а тому гарантуються державою залежно від соціально-економічних можливостей.
- 3) Вони є відносними, а тому не підлягають судовому захисту.
- 4) Вони не є правами у традиційному розумінні, а тому не підлягають будь-якому захисту.

6. Знайдіть відповідність конституційно-правових елементів доктринального значення?

1) засадничий характер обов'язку держави щодо подолання наслідків Чорнобильської катастрофи	А) обов'язок становить конституційну ідентичність України.
2) функціонування української мови як державної	Б) обов'язок закріплено у розділі І «Загальні засади» (статті 16 Конституції України).
3) зобов'язання поважати права людини	В) обов'язок впливає із Європейської конвенції про захист прав і основоположних свобод.
	Г) обов'язок впливає із соціальної спрямованості економіки.

Фабула 6

Акціонерне товариство «Державний ощадний банк України» (далі - Банк) звернулося до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність Конституції України (конституційність) припис першого речення частини першої статті 1050 Цивільного кодексу України та надати офіційне тлумачення статті 1050 Цивільного кодексу України.

Банк просить перевірити оспорюваний припис статті 1050 Кодексу на відповідність приписам частин першої, другої статті 8, частини четвертої статті 13, частини першої статті 19, частин першої, другої, четвертої статті 41, частини першої статті 42 Конституції України та вжити заходів щодо забезпечення конституційної скарги, видавши забезпечувальний наказ та задовольнити конституційну скаргу.

Банк вказував про вичерпання всіх національних засобів юридичного захисту, зокрема, Велика Палата Верховного Суду постановою, яка є остаточним судовим рішенням у справі Банку, рішення судів першої та апеляційної інстанцій залишила без змін, а касаційну скаргу Банку – без

задоволення. Також Банк вказував на можливість застосування міжнародного захисту – ЄСПЛ.

1. Що з нижче перерахованого НЕ належить до повноважень Конституційного Суду України?

- 1) Офіційне тлумачення законів України.
- 2) Надання висновків про відповідність Конституції України чинних міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість.
- 3) Надання висновків про конституційність питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою.
- 4) Надання висновку про порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим Конституції України або законів України.

2. Що слід розуміти під вичерпанням всіх національних засобів юридичного захисту як однієї з умов прийнятності конституційної скарги?

- 1) Обов'язкового звернення до Президента України як гаранта додержання прав і свобод людини і громадянина.
- 2) Обов'язкового звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, який здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.
- 3) Обов'язкового звернення до прокуратури, яка у випадках визначених законом здійснює представництво інтересів людини в суді.
- 4) Обов'язкового звернення до апеляційної інстанції судової гілки влади, а в разі передбаченої законом можливості касаційного оскарження - судового рішення, винесеного в порядку касаційного перегляду.

3. Якими можуть бути наслідки задоволення конституційної скарги?

- 1) Моральне задоволення для суб'єкта внесення конституційної скарги, але рішення Конституційного Суду України діє лише наперед.
- 2) Можливість перегляду справи у порядку виключного провадження в суді загальної юрисдикції, якщо рішення суду загальної юрисдикції ще не виконано.
- 3) Можливість перегляду справи за нововиявленими обставинами в суді загальної юрисдикції, незалежно від того чи виконано рішення суду.
- 4) Можливість перегляду справи у суді загальної юрисдикції за будь-яких умов.

4. З конституційною скаргою звернулася особа, в якій одночасно заявлено клопотання про вжиття заходів щодо забезпечення конституційної скарги. Які забезпечувальні заходи може вжити Конституційний Суд України та що є підставою для його вжиття?

- 1) Забезпечувальний наказ, з метою запобігти незворотнім наслідкам для прав людини, що можуть настати у зв'язку з виконанням остаточного судового рішення.
- 2) Забезпечувальний наказ, з метою попередження грубого порушення конституційних прав і свобод для невизначеного кола осіб.
- 3) Зупинення дії судового рішення, з метою відновлення порушених прав і свобод для невизначеного кола осіб.
- 4) Накладення арешту на виконання остаточного рішення адміністративного органу, з метою запобігти незворотнім наслідкам для прав людини.

5) Які способи захисту прав можна віднести до міжнародної/регіональної системи захисту прав людини:

1. Конституційна скарга як гарантія захисту прав людини
2. Письмове звернення до омбудсмана (Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини)
3. Самозахист - належать письмові звернення особи з пропозиціями, скаргами, зауваженнями до державних та муніципальних органів — право петицій.
4. Звернення до ЄСПЛ як гарантія прав людини
5. Скарга до народного депутата України
6. Написання письмового звернення до Управління Верховного комісара ООН з прав людини
7. Апелювання до ЮНЕСКО як гаранта забезпечення прав людини в галузі освіти, науки, культури.

6) В якому національному акті містяться визначення та регламентація наведених понять?

1) Опис перебігу розгляду справи в судах та інформація про вичерпання національних засобів юридичного захисту.	А) Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 року № 2136– VIII.
2) Повернення конституційних скарг.	Б) Висновок Конституційного Суду України від 24 грудня 2019 року № 9-в/2019 (Справа № 2-247/2019(5579/19))
3) Конституційна скарга.	В) Формуляр конституційної скарги.

Фабула 7

Незважаючи на всі побажання європейського експертного середовища, український законодавець обрав модель саме «неповної» нормативної скарги. Суттєвою вадою такого різновиду конституційної скарги (на відміну від «повної» скарги) є відсутність можливості оскаржити в конституційному суді «будь-яку дію публічних властей, якими безпосередньо і в даний момент часу порушуються фундаментальні права особи».

Наявне в Україні право громадян і юридичних осіб звертатися за оцінюванням конституційності законів, але без права порушити питання щодо конституційності підзаконних нормативних актів, характеризує унікальну модель конституційної скарги, аналогії якій за кордоном відсутні.

1. Чи може Конституційний Суд України надавати оцінку щодо відповідності Конституції України застосування і тлумачення закону судами?

- 1) Так, але лише при розгляді конституційних скарг.
- 2) Так, але лише при розгляді конституційних подань.
- 3) Так, але лише при розгляді конституційних звернень.
- 4) Ні, не може.

2. Яка невід'ємна складова як конституційних прав, так і міжнародних прав людини виступає в якості їх забезпеченості судовим захистом або підлеглість судовій юрисдикції?

- А) Універсальність.
- Б) Юстиціабельність.
- В) Визначеність.
- Г) Неподільність.

3. Який елемент зобов'язань держави у сфері прав людини характеризується вимогою від держави щодо утримання від будь-яких

заходів, які можуть позбавити осіб можливості користуватися своїми правами або здійснювати ці права власними зусиллями?

- 1) Зобов'язання поважати.
- 2) Зобов'язання забезпечувати (сприяти реалізації).
- 3) Зобов'язання захищати.
- 4) Зобов'язання просувати.

4. У яких державах функціонує модель повної конституційної скарги (complete constitutional complaint):

- 1) Німеччині,
- 2) Іспанії,
- 3) Бельгії,
- 4) Україні,
- 5) Латвії,
- 6) Польщі,
- 7) Арменії

5. Розташуйте засоби прямого індивідуального доступу до Конституційного Суду за об'ємом предмета оскарження:

- 1) публічна скарга (actio popularis)
- 2) квазіпублічна скарга (quasi actio popularis)
- 3) індивідуальна пропозиція
- 4) конституційне звернення.

6. Знайдіть відповідність конституційно-правових елементів доктринального значення?

1) публічна скарга (actio popularis)	А) Це так званий позов в інтересах публічного порядку і в його основі лежить переконання, що для суду немає значення, хто саме до нього звернувся.
2) процедура amparo	Б) процедура, в основному, ідентична з процедурою лат. habeas corpus (оскарження законності арешту в суді). Процедура носить індивідуальний характер.
3) квазіпублічна скарга (quasi actio)	В) норми, які встановлюють право

populars)	подання цієї скарги, аналогічні нормам, які регулюють питання щодо нормативної конституційної скарги, за винятком того, що необов'язково, щоб заявникові безпосередньо було завдано шкоди. Заявнику достатньо довести, що правова норма впливає на його права, законні інтереси чи правове становище.
	Г) Процедура участь у якій бере фізична особа, Зміст вказаної форми звернення передбачає, що особа може безпосередньо звернутися до Конституційного Суду з пропозицією про розгляд конституційності нормативного акта.

Фабула 8

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України Ухвалою відкрила конституційне провадження у справі за конституційною скаргою. Але під час розгляду справи Перший сенат Конституційного Суду України, повно та всебічно розглянувши матеріали справи, дійшов висновку про наявність підстав для закриття конституційного провадження у справі з огляду на таке. Згідно з Законом України «Про Конституційний Суд України» сенат Конституційного Суду України закриває конституційне провадження у справі, якщо під час пленарного засідання будуть виявлені підстави для відмови у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою.

1. Хто приймає рішення про відкриття конституційного провадження у справі, якщо Колегія суддів Конституційного Суду України не одностайно постановила ухвалу про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою?

- 1) Сенат.
- 2) Велика Палата.
- 3) Голова Конституційного Суду України.
- Г) Справа передається до іншої колегії.

2. Які питання розглядає Сенат Конституційного Суду України?

- 1) Відповідності Конституції України міжнародних договорів.
- 2) Відповідності Конституції питань, що пропонується винести на всеукраїнський референдум за народною ініціативою.
- 3) Відповідності Конституції України законів України за конституційними скаргами.
- 4) Притягнення суддів Конституційного Суду України до дисциплінарної відповідальності.

3. Які дії приймаються у випадку, якщо конституційна скарга за формою не відповідає вимогам Закону України «Про Конституційний Суд України»:

- 1) Керівник Секретаріату повертає її заявнику із зазначенням, яким саме вимогам Закону вона не відповідає
- 2) Суд постановляє ухвалу про відкриття конституційного провадження у справі
- 3) Суд постановляє ухвалу про відмову у його відкритті.
- 4) Сенат розглядає конституційну скаргу на пленарному засіданні.

4. За результатами розгляду звернень до Конституційного Суду України на засіданні Сенату постановляється ухвала про відкриття конституційного провадження у справі щодо конституційної скарги. Розташуйте послідовно елементи ухвали:

- 1) найменування органу, який постановив ухвалу, дата постановлення ухвали, номер.
- 2) резолютивна частина.
- 3) мотиви постановлення ухвали.
- 4) суть звернення до Суду.

5. Згідно Закону України «Про Конституційний Суд України» підставами для відмови у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою є:

- 1) звернення до Суду неналежним суб'єктом;

- 2) неналежність до повноважень Суду питань, порушених у конституційному поданні, конституційному зверненні, конституційній скарзі;
- 3) втрата чинності актом (його окремими положеннями), щодо якого порушено питання відповідності Конституції України;
- 4) обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону;
- 5) короткий виклад остаточного судового рішення, в якому було застосовано відповідні положення закону України;
- 6) конкретні положення закону України, які належить перевірити на відповідність Конституції України, та конкретні положення Конституції України, на відповідність яким належить перевірити закон України;
- 7) обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону;

6. Вкажіть відповідність повноважень Великої палати, Сенату та Колегії?

1) Велика Палата	А) конституційну скаргу за формою, що не відповідає вимогам Закону, повертає суб'єкту права на конституційну скаргу із зазначенням, яким вимогам Закону вона не відповідає.
2) Сенат	Б) вирішення питань щодо відкриття конституційного провадження у справі за конституційним поданням, конституційним зверненням, конституційною скаргою.
3) Колегія	В) розглядає питання щодо відповідності Конституції України (конституційності) законів

	України (їх окремих положень) за конституційними скаргами,
	Г)відповідності Конституції України (конституційності) законів України (їх окремих положень) за конституційними скаргами у разі відмови Сенату від розгляду справи

Фабула 9

Заявник відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації" звернувся до Національного банку України із запитом на отримання публічної інформації, в наданні якої було відмовлено. Заявник оскаржив відмову Банку в наданні публічної інформації до суду. Суд першої та апеляційної інстанцій відмовив у задоволенні позовних вимог Заявника до Банку. Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду постановою касаційну скаргу задовольнив частково: судові рішення судів першої та апеляційної інстанцій скасувала; ухвалила нове судове рішення про часткове задоволення позовних вимог, яким зобов'язала Банк повторно розглянути запит. Заявник неодноразово звертався до Банку з проханням виконати постанову Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, однак Банк відмовляв. З огляду на це Заявник, керуючись приписами статті 383 КАСУ, кілька разів оскаржував судовим порядком дії Банку щодо невиконання зазначеної постанови суду касаційної інстанції. Заявник на підставі статті 383 КАСУ подав учергове заяву до суду, у якій просив суд ухвалити окрему ухвалу порядком статті 249 Кодексу. Суд першої інстанції відмовив у задоволенні заяви про ухвалення окремої ухвали. Заявник оскаржив цю ухвалу апеляційним порядком. Апеляційний суд відмовив у відкритті апеляційного провадження за апеляційною скаргою Заявника на ухвалу суду першої інстанції, оскільки апеляційну скаргу подано на судове рішення, що не підлягає апеляційному оскарженню. Колегія суддів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду відмовила у відкритті касаційного провадження. Суд касаційної інстанції своє судове рішення мотивував, зокрема, тим, що статтею 294 Кодексу визначено "вичерпний перелік ухвал, на які можуть бути подані апеляційні скарги окремо від рішення суду"; „суд апеляційної інстанції дійшов правомірного висновку про відмову у відкритті апеляційного провадження, оскільки нормами КАСУ не передбачено права апеляційного оскарження ухвал суду першої інстанції про залишення без задоволення заяви, поданої в порядку статті 383 КАС України". Заявник звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність Конституції України (конституційність) приписи частини першої статті 294, частини шостої статті 383 КАСУ щодо "заборони на апеляційне оскарження ухвали про відмову у задоволенні заяви, поданої в порядку статті 383 Кодексу".

1. У якому випадку може бути подана конституційна скарга?

- А) У будь-якому випадку, законодавство не передбачає жодних умов.
- Б) У разі відмови особі з боку Європейського суду з прав людини.
- В) Якщо всі інші національні засоби юридичного захисту вичерпано.
- Г) У разі відмови особі з боку Уповноваженого Верховної Ради з прав людини.

2. Що з переліченого є об'єктом конституційного контролю за конституційною скаргою та за яких умов?

- 1) Закон (його окреме положення) застосований в остаточному судовому рішенні щодо конкретної особи.
- 2) Будь-який нормативно-правовий акт застосований в остаточному судовому рішенні щодо конкретної особи.
- 3) Закон (його окреме положення) застосований в остаточному судовому рішенні щодо невизначеного кола осіб.
- 4) Будь-який нормативно-правовий акт який стосується прав і свобод людини і громадянина незалежно від його застосування.

3. Що слід розуміти під вичерпанням всіх національних засобів юридичного захисту як однієї з умов прийнятності конституційної скарги?

- 1) Обов'язкового звернення до Президента України як гаранта додержання прав і свобод людини і громадянина.
- 2) Обов'язкового звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, який здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.
- 3) Обов'язкового звернення до прокуратури, яка у випадках визначених законом здійснює представництво інтересів людини в суді.
- 4) Обов'язкового звернення до апеляційної інстанції судової гілки влади.

4. Що покладено в основу обґрунтування неприйнятності конституційної скарги?

- 1) наявність твердження автора щодо неконституційності оспорюваних положень
- 2) відсутність пропозицій щодо законодавчого регулювання процедурних питань
- 3) незгода із судовими рішеннями у своїй справі
- 4) відсутність належного обґрунтування тверджень щодо невідповідності Конституції України положень КАСУ
- 5) неналежний суб'єкт подання
- 6) невиконання умов щодо використання всіх способів судового захисту
- 7) пропущення строків подання

5. Хто вважається суб'єктом права на конституційну скаргу у цій справі?

1) Особа, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України (його окремі положення) суперечить Конституції України.

2) Національний Банк України, який вважає, що застосовані в остаточному судовому рішенні у зразковій справі положення КАСУ суперечать Конституції України

3) Громадянин України, який вважає, що застосований в ухвалі Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду в його справі закон України (його окремі положення) суперечить Конституції України.

4) Особа, яка вважає, що застосований в судовому рішенні в її справі закон України (його окремі положення) суперечить Конституції України.

5) Громадянин України, який вважає, що застосований в ухвалі Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду в його справі положення КАСУ суперечить Конституції України.

6) особа, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі нормативно-правовий акт суперечить Конституції України.

7) НБУ, який вважає, що застосовані в остаточному судовому рішенні у зразковій справі положення Закону України «Про доступ до публічної інформації» суперечить Конституції України

6. Розташуйте у правильній послідовності порядок звернення до КСУ з конституційною скаргою, щоб вона вважалася прийнятною:

1. Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду
2. Конституційний Суд України
3. Суд апеляційної інстанції
4. Суд першої інстанції

7. У якому документі закріплено визначення ?

А) вичерпний перелік ухвал, на які можуть бути подані апеляційні скарги окремо від рішення суду

Б) З метою захисту прав, свобод та інтересів особи у сфері публічно-правових відносин діють адміністративні суди

В) запит на отримання публічної інформації

Г) прийнятність конституційної скарги

1. КАСУ
2. Закон України "Про доступ до публічної інформації"
3. Закон України «Про Конституційний Суд України»
4. Конституція України

Фабула 10

В. подав до Вищої ради правосуддя заяву про звільнення з посади судді районного суду за власним бажанням. Вища рада правосуддя рішенням звільнила В. з посади судді за власним бажанням. Пізніше адвокат К. подав в інтересах В. заяву про зміну формулювання підстав звільнення з "за власним

бажанням" на "у зв'язку з поданням заяви про відставку", у задоволенні якої було відмовлено. Вважаючи це рішення Вищої ради правосуддя протиправним, В. звернувся до Верховного Суду. Колегія суддів Касаційного адміністративного суду Верховного Суду відмовила у задоволенні позову В. до Вищої ради правосуддя. Не погодившись із таким рішенням, В. подав до Великої Палати Верховного Суду апеляційну скаргу на рішення колегії суддів Касаційного адміністративного суду Верховного Суду. Постановою Великої Палати Верховного Суду апеляційну скаргу залишено без задоволення. Автор клопотання, стверджуючи про невідповідність оспорюваних положень Закону «Про вищу раду правосуддя» та Закону «Про судоустрій та статус суддів», зазначив, що вони "звужують обов'язки Вищої ради правосуддя щодо розгляду всіх питань, пов'язаних зі звільненням суддів з посади", це, на його думку, обумовлено відсутністю у цих нормах "механізму вирішення заяви про зміну формулювання підстав (причин) звільнення особи з посади судді" та, як наслідок, позбавляють скажника права на відставку, що "призвело до його дискримінації по відношенню до інших суддів, звільнених у відставку з посади судді", а це не відповідає частинам першій, другій статті 24 Конституції України, а також порушує конституційні гарантії незалежності суддів.

1. На якому етапі в цій фабулі може бути подана конституційна скарга?

- 1) на будь-якій стадії, законодавство не передбачає жодних умов.
- 2) після подання заяви до Європейського суду з прав людини.
- 3) пройшовши Касаційний адміністративний суд Верховного Суду як суд першої інстанції та Велику Палату Верховного Суду як апеляційну інстанцію
- 4) після відмови особі з боку Президента України

2. Що з переліченого є об'єктом конституційного контролю за конституційною скаргою та за яких умов?

- 1) положення Закону «Про вищу раду правосуддя» та Закону «Про судоустрій та статус суддів», застосовані в остаточному судовому рішення щодо В.
- 2) формулювання підстав звільнення В.
- 3) положення Закону «Про вищу раду правосуддя», застосовані в Постанові Великої Палати Верховного Суду щодо невизначеного кола осіб.
- 4) положення Закону «Про вищу раду правосуддя» та Закону «Про судоустрій та статус суддів», застосовані в остаточному судовому рішення щодо конкретної особи, та які стосуються прав і свобод людини і громадянина незалежно від його застосування.

3. Що слід розуміти під вичерпанням всіх національних засобів юридичного захисту як однієї з умов прийнятності конституційної скарги?

1) Обов'язкового звернення до Вищої ради правосуддя, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Верховного Суду.

2) Обов'язкового звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, який здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

3) Обов'язкового звернення до прокуратури, яка здійснює представництво інтересів людини в суді.

4) Обов'язкового звернення до Великої Палати Верховного Суду як апеляційної інстанції.

4. Що покладено в основу обґрунтування неприйнятності конституційної скарги?

1) наявність твердження автора щодо неконституційності оспорюваних положень

2) відсутність пропозицій щодо законодавчого регулювання процедурних питань

3) незгода із судовими рішеннями у своїй справі

4) відсутність належного обґрунтування тверджень щодо невідповідності Конституції України положень Законів «Про вищу раду правосуддя» та «Про судоустрій та статус суддів»

5) неналежний суб'єкт подання

6) невиконання умов щодо використання всіх способів судового захисту

7) пропущення строків подання

5. Хто вважається суб'єктом права на конституційну скаргу у цій справі?

1) Особа, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України (його окремі положення) суперечить Конституції України.

2) Вища рада правосуддя, яка вважає, що застосовані в остаточному судовому рішенні у зразковій справі положення Закону «Про вищу раду правосуддя» та Закону «Про судоустрій та статус суддів», суперечать Конституції України

3) Громадянин України, який вважає, що застосований в Постанові Великої Палати Верховного Суду в його справі закон України (його окремі положення) суперечить Конституції України.

4) Особа, яка вважає, що застосоване Колегією суддів Касаційного адміністративного суду Верховного Суду формулювання суперечить Конституції України.

5) Громадянин України, який вважає, що застосований в Постанові Великої Палати Верховного Суду в його справі положення Закону «Про вищу раду правосуддя» та Закону «Про судоустрій та статус суддів» суперечать Конституції України.

б) особа, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі нормативно-правовий акт суперечить Конституції України.

7) Вища рада правосуддя, яка вважає, що застосовані в остаточному судовому рішенні у зразковій справі формулювання суперечать Конституції України

6. Розташуйте у правильній послідовності порядок звернення до КСУ з конституційною скаргою, щоб вона вважалася прийнятною:

1. Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду
2. Конституційний Суд України
3. Велика Палата Верховного Суду

7. У якому документі закріплено визначення ?

- А) конституційні гарантії незалежності суддів
 - Б) механізм вирішення заяви про зміну формулювання підстав (причин) звільнення особи з посади судді
 - В) звільнення з посади судді за власним бажанням
 - Г) прийнятність конституційної скарги
1. Закон України «Про Вищу раду правосуддя»
 2. Закон України «Про судоустрій та статус суддів»
 3. Закон України «Про Конституційний Суд України»
 4. Конституція України

Фабула 11

Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду рішенням у зразковій справі відмовив Ш. у задоволенні позовних вимог до Головного управління Пенсійного фонду України про визнання бездіяльності протиправною, зобов'язання вчинити певні дії та стягнення суми несплаченої йому частини пенсії. Це рішення Ш. оскаржив в апеляційному порядку. До апеляційної скарги Ш. приєднався, зокрема гр.С. Велика Палата Верховного Суду постановою залишила без змін рішення Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду. Гр. С. звернувся з конституційною скаргою та стверджує, що положення частини третьої статті 59 Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" від 28 лютого 1991 року в редакції до внесення змін Законом України «Про внесення змін до Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" щодо підвищення рівня пенсійного забезпечення окремих категорій осіб» від 29 червня 2021 року, статті 11, 21 Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб" від 9 квітня 1992 року зі змінами не відповідають положенням статей 3, 8, 9, 16, 17, 19, 22, 55, пунктів 1, 6 частини першої статті 92, частин другої,

третьої статті 124, частини першої статті 129, статей 147, 150, 151-2 Конституції України.

1. Що з переліченого є об'єктом конституційного контролю за конституційною скаргою?

- 1) Закон (окреме положення закону), застосований в остаточному судовому рішенні.
- 2) Будь-який нормативно-правовий акт, застосований в остаточному судовому рішенні.
- 3) Окреме положення закону, застосованого в остаточному судовому рішенні.
- 4) Будь-який закон, який стосується прав і свобод людини і громадянина незалежно від його застосування.

2. Хто вважається суб'єктом права на конституційну скаргу у цій справі?

- 1) Особа Ш., яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України (його окремі положення) суперечить Конституції України.
- 2) Головне управління Пенсійного фонду України, яке вважає, що застосовані в остаточному судовому рішенні у зразковій справі положення Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи", суперечать Конституції України
- 3) Громадянин України, який вважає, що застосований в Постанові Великої Палати Верховного Суду в його справі закон України (його окремі положення) суперечить Конституції України.
- 4) Особа С., яка вважає, що застосоване Колегією суддів Касаційного адміністративного суду Верховного Суду формулювання суперечить Конституції України.
- 5) Громадянин України, який вважає, що застосований в Постанові Великої Палати Верховного Суду в його справі положення Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" та Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб" суперечать Конституції України.
- 6) Особа, яка вважає, що застосований в судовому рішенні нормативно-правовий акт суперечить Конституції України.
- 7) Головне управління Пенсійного фонду України, яке вважає, що застосовані в остаточному судовому рішенні у зразковій справі формулювання суперечать Конституції України

3. Як визначається вичерпаність всіх національних засобів юридичного захисту ?

- 1) За наявності ухваленого в порядку апеляційного перегляду судового рішення, яке набрало законної сили, а в разі передбаченої законом

можливості касаційного оскарження - судового рішення, винесеного в порядку касаційного перегляду.

2) За наявності ухваленого судового рішення, винесеного в порядку касаційного перегляду

3) За наявності ухваленого в порядку апеляційного перегляду судового рішення, яке набрало законної сили.

4) За наявності ухваленого судового рішення, винесеного в порядку касаційного перегляду, та яке набрало законної сили

4. Чи може гр.С. вважатися суб'єктом права на конституційну скаргу, якщо зі змісту постанови, яка є остаточним судовим рішенням у справі автора клопотання, вбачається, що положення частини третьої статті 59 Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" від 28 лютого 1991 року у ній не застосовувалися?

1) так, тому що положення оспорюваного закону застосовувались апеляційною інстанцією

2) ні, бо остаточним судовим рішенням є постанова Великої Палати Верховного Суду, яка не є остаточним судовим рішенням у справі автора клопотання

3) ні, тому що гр. С приєднався до апеляційної скарги Ш.

4) так, тому що оспорюється положення Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" від 28 лютого 1991 року в редакції до внесення змін Законом України «Про внесення змін до Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" щодо підвищення рівня пенсійного забезпечення окремих категорій осіб» від 29 червня 2021 року

5. Чи може бути відкрите конституційне провадження щодо цієї конституційної скарги та що покладено в основу обґрунтування

1) ні, через наявність твердження автора щодо неконституційності оспорюваних положень

2) ні, через відсутність пропозицій щодо законодавчого регулювання процедурних питань

3) ні, через неприйнятність конституційної скарги

4) ні, відсутнє належного обґрунтування тверджень щодо невідповідності Конституції України положень Законів «Про вищу раду правосуддя» та «Про судоустрій та статус суддів»

5) ні, тому що суб'єкт подання неналежний

6) ні, бо є невиконання умов щодо використання всіх способів судового захисту

7) ні, наявне пропущення строків подання

6. Розташуйте у правильній послідовності порядок звернення до КСУ з конституційною скаргою, щоб вона вважалася прийнятною:

1. Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду
2. Конституційний Суд України
3. Велика Палата Верховного Суду

7. У якому документі закріплено положення ?

А) При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

Б) пенсії по інвалідності військовослужбовцям

В) обчислення пенсії по інвалідності особам, які брали участь у ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, інших ядерних аварій та випробувань, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї під час проходження дійсної строкової служби і внаслідок цього стали особами з інвалідністю

Г) прийнятність конституційної скарги

1. Закон України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб"
2. Закон України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи"
3. Закон України «Про Конституційний Суд України»
4. Конституція України

Фабула 12

Громадянин Грузії, який постійно проживає на території України, звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням щодо перевірки на відповідність першому реченню статті 21, статті 22, частинам першій, другій статті 24, статті 26, частині першій статті 33 Конституції України (конституційність) положення абзацу другої частини другої статті 22 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», згідно із яким виїзд з України іноземцю або особі без громадянства не дозволяється, якщо йому повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення або кримінальна справа розглядається судом - до закінчення кримінального провадження.

Суб'єкт права на конституційну скаргу стверджує, що внаслідок застосування оспорюваного положення Закону судами він зазнав обмеження конституційних прав „за ознакою приналежності особи до громадянства тієї чи іншої держави”, оскільки громадянина України, якому повідомлено підозру у вчиненні кримінального правопорушення, не буде обмежено у праві вільно залишати територію України, в той час як іноземець буде обмежений у такому праві.

Обґрунтовуючи неконституційність оспорюваного положення Закону, процитував норми Конституції України, Закону, Кримінального

процесуального кодексу України та Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року.

1. Що може бути покладено в основу обґрунтування неприйнятності конституційної скарги?

- 1) неналежний суб'єкт подання
- 2) відсутність пропозицій щодо законодавчого регулювання процедурних питань
- 3) цитування положень Конституції України, законів України, наведення змісту міжнародних актів без надання аргументів щодо невідповідності Конституції України
- 4) пропущення строків подання

2. Що з переліченого є об'єктом конституційного контролю за конституційною скаргою?

- 1) окремі положення Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», застосовані в остаточному судовому рішенні у справі гр. Грузії .
- 2) нормативно-правові акти, які стосуються статусу іноземців у цілому.
- 3) окремі положення закону, застосованого в судовому рішенні першої інстанції.
- 4) Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» незалежно від його застосування.

3. Як визначається вичерпаність всіх національних засобів юридичного захисту ?

- 1) За наявності ухваленого в порядку апеляційного перегляду судового рішення, яке набрало законної сили, а в разі передбаченої законом можливості касаційного оскарження - судового рішення, винесеного в порядку касаційного перегляду.
- 2) За наявності ухваленого судового рішення, винесеного в порядку касаційного перегляду
- 3) За наявності ухваленого в порядку апеляційного перегляду судового рішення, яке набрало законної сили.
- 4) За наявності ухваленого судового рішення, винесеного в порядку касаційного перегляду, та яке набрало законної сили

4. Чи може скаржник вважатися суб'єктом права на конституційну скаргу ?

- 1) ні, тому що положення оспорюваного закону не застосовувались апеляційною інстанцією
- 2) ні, йому повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення
- 3) ні, тому що скаржник не є громадянином України.
- 4) так, тому що іноземцям не заборонено бути суб'єктом направлення

конституційної скарги

5. Чи може бути відкрите конституційне провадження щодо цієї конституційної скарги та що покладено в основу обґрунтування?

- 1) ні, через наявність твердження автора щодо неконституційності оспорюваних положень
- 2) ні, через відсутність пропозицій щодо законодавчого регулювання процедурних питань
- 3) ні, через неприйнятність конституційної скарги
- 4) ні, через відсутність належного обґрунтування тверджень щодо невідповідності Конституції України положень «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»
- 5) ні, тому що суб'єкт подання неналежний
- 6) ні, через цитування положень Конституції України, законів України, наведення змісту міжнародних актів без надання аргументів
- 7) ні, через наявне пропущення строків подання

6. Розташуйте у правильній послідовності порядок звернення до КСУ з конституційною скаргою, щоб вона вважалася прийнятною:

1. Харківський апеляційний суд
2. Конституційний Суд України
3. Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду
4. Харківський районний суд міста Харкова

7. У якому документі закріплено положення ?

А) Іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України.

Б) виїзд з України іноземцю або особі без громадянства не дозволяється, якщо йому повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення

В) Підозрюваний, обвинувачений, який є іноземцем і тримається під вартою, має право на зустріч з представником дипломатичної чи консульської установи своєї держави, яку йому зобов'язана забезпечити адміністрація місця ув'язнення.

Г) прийнятність конституційної скарги

1. Закон України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства"
2. Кримінальний процесуальний кодекс України
3. Закон України «Про Конституційний Суд України»
4. Конституція України

Фабула 13

Д. звернувся до окружного адміністративного суду з позовом до сільської територіальної виборчої комісії про визнання протиправною та скасування постанови про відмову в реєстрації його як кандидата на посаду сільського голови на місцевих виборах, зобов'язання вчинити певні дії. Рішенням окружного адміністративного суду Д. відмовлено у задоволенні позову, оскільки він подав документи для реєстрації у кандидати на посаду сільського голови на місцевих виборах, але без надання документа про внесення ним грошової застави відповідно до статті 225 Виборчого кодексу.

Постановою апеляційного адміністративного суду апеляційну скаргу Д. залишено без задоволення, а рішення суду першої інстанції - без змін.

На думку автора клопотання, положення абзацу третього частини другої статті 225 Кодексу, у супереч статті 22 Конституції України, звужують зміст та обсяг існуючих прав громадян. Також Д. вважає, що оспорювані положення Виборчого Кодексу порушують встановлений частинами першою, другою статті 24 Основного Закону України принцип рівності громадян перед законом.

На підтвердження своєї позиції суб'єкт права на конституційну скаргу посилається на окремі положення Конституції України та законів України, а також на судові рішення у своїй справі.

Д. також заявив клопотання до Конституційного Суду України видати забезпечувальний наказ, яким зобов'язати сільську територіальну виборчу комісію зареєструвати його як кандидата на посаду сільського голови на місцевих виборах та невідкладно передати такі відомості до Центральної виборчої комісії.

1. Які забезпечувальні заходи може вжити Конституційний Суд України та що є підставою для його вжиття?

1) Забезпечувальний наказ, з метою запобігти незворотнім наслідкам для прав людини, що можуть настати у зв'язку з виконанням остаточного судового рішення.

2) Забезпечувальний наказ, з метою попередження грубого порушення конституційних прав і свобод для невизначеного кола осіб.

3) Зупинення дії судового рішення, з метою відновлення порушених прав і свобод для невизначеного кола осіб.

4) Накладення арешту на виконання остаточного рішення адміністративного органу, з метою запобігти незворотнім наслідкам для прав людини.

2. Ким видається забезпечувальний наказ?

1) забезпечувальний наказ видається Першим сенатом Конституційного Суду України

2) забезпечувальний наказ видається колегією Конституційного Суду України

3) забезпечувальний наказ видається Великою палатою Конституційного Суду України

4) забезпечувальний наказ видається Другим сенатом Конституційного Суду України

3. Чи може встановлення грошової (виборчої) застави шляхом внесення змін до закону виступати обґрунтуванням вимог скаржника?

1) так, адже норма призвела до звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод громадян;

2) ні, порівняння чинних положень законів України та їх попередніх редакцій, цитування приписів Основного Закону України, юридичних позицій Конституційного Суду України та положень законів України не є обґрунтуванням тверджень щодо неконституційності останніх;

3) ні, встановлення грошової (виборчої) застави не порушує конституційного принципу рівності громадян перед законом та рівності їх конституційних прав і свобод, а також принципу рівності політичних партій перед законом;

4) ні, Верховна Рада України реалізувала свої повноваження у сфері законодавчого регулювання організації і порядку проведення виборів (пункт 20 частини першої статті 92 Конституції України).

5) так, оскільки до її прийняття в Законі не було встановлено норми щодо внесення грошової застави особою, яка бажає зареєструватися кандидатом на посаду сільського голови на місцевих виборах;

6) так, Верховна Рада України звузила та обмежила зміст й обсяг пасивного виборчого права, змінивши механізм його реалізації;

7) так, адже це є політичним питанням і має бути законодавчо врегульовано.

4. Чи можливе видання забезпечувального наказу Конституційним Судом України на підставі заявленого клопотання Д.?

1) КСУ в рамках забезпечувального наказу повинен зобов'язати сільську територіальну виборчу комісію зареєструвати скаржника як кандидата на посаду сільського голови на місцевих виборах

2) КСУ в рамках забезпечувального наказу може зобов'язати сільську територіальну виборчу комісію зареєструвати скаржника як кандидата на посаду сільського голови на місцевих виборах

3) КСУ в рамках забезпечувального наказу не може зобов'язати сільську територіальну виборчу комісію зареєструвати скаржника як кандидата на посаду сільського голови на місцевих виборах

4) КСУ в рамках забезпечувального наказу може передати право зобов'язати сільську територіальну виборчу комісію зареєструвати скаржника як кандидата на посаду сільського голови на місцевих виборах іншому суду

5. Якою є мета забезпечувального наказу?

- 1) запобігти незворотнім наслідкам
- 2) наказати вчинити певну дію
- 3) відновити порушені конституційні права
- 4) забезпечити виконання судового рішення

6. Розташуйте у правильній послідовності порядок звернення до КСУ з конституційною скаргою, щоб вона вважалася прийнятною:

1. Шостий апеляційний адміністративний суд
2. Конституційний Суд України
3. Черкаський окружний адміністративний суд

7. У якому документі закріплено положення ?

А) право бути обраним до органів місцевого самоврядування.

Б) особа, висунута шляхом самовисування на посаду сільського, селищного, міського голови (міста з кількістю виборців до 75 тисяч), у єдиному одномандатному виборчому окрузі, після початку виборчого процесу та до подання документів до відповідної виборчої комісії для реєстрації кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голови вносить одним платежем у безготівковій формі на спеціальний рахунок виборчої комісії грошову заставу в розмірі мінімальної заробітної плати у місячному розмірі, встановленому на день початку виборчого процесу

В) грошову (виборчу) заставу не можна розглядати як обмеження пасивного виборчого права громадян за ознакою майнового стану. Водночас встановлення грошової (виборчої) застави не порушує конституційного принципу рівності громадян перед законом та рівності їх конституційних прав і свобод, а також принципу рівності політичних партій перед законом.

Г) прийнятність конституційної скарги

1. Виборчий Кодекс України
2. Рішення КСУ від 30 січня 2002 року № 2-рп/2002 у справі про виборчу заставу
3. Закон України «Про Конституційний Суд України»
4. Конституція України

Фабула 14

Г. звернувся до Конституційного Суду України 21 березня 2023 року з клопотанням перевірити на відповідність приписам Конституції України положення Закону України „Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей“ від 20 грудня 1991 року № 2011—ХІІ зі змінами, щодо права військовослужбовців, які мають вислугу на військовій службі 20 років і більше, та членам їх сімей отримати жилі приміщення для постійного проживання або за їх бажанням грошову компенсацію за належне їм для отримання жиле приміщення.

Остаточним судовим рішенням у його справі є Постанова Верховного

Суду від 7 грудня 2022 року, яка набрала законної сили з моменту її прийняття. У заяві про усунення недоліків, поданій разом із конституційною скаргою, фактично висловив клопотання про поновлення пропущеного строку для її подання. Г. негайно усунув недоліки вперше поданої в межах строку, передбаченого пунктом 2 частини першої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України”, конституційної скарги, що стали підставою для її повернення.

1. *За яких умов конституційна скарга вважається прийнятною ?*

1) з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, у якому застосовано закон України (його окремі положення), сплинуло не більше трьох місяців;

2) з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, у якому застосовано закон України (його окремі положення), сплинуло не більше двох місяців;

3) з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, у якому застосовано закон України (його окремі положення), сплинуло не більше чотирьох місяців.

4) з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, у якому застосовано закон України (його окремі положення), сплинуло не більше шести місяців.

2. *На якій підставі суб'єкт права на конституційну скаргу, пропустивши строк її подання, має право висловити у конституційній скарзі клопотання про поновлення пропущеного строку?*

1) у зв'язку з тим, що не мав технічної можливості направити конституційну скаргу

2) у зв'язку з тим, що не мав повного тексту судового рішення

3) у зв'язку з тим, що одночасно направив заяву до ЄСПЛ

4) у зв'язку з мотивами підвищеного суспільного інтересу

3. *Чи є підстави для відмови у відкритті конституційного провадження у зв'язку із наявністю у діях Г. зловживання правом на подання скарги?*

1) так, має місце повторне звернення до Конституційного Суду України

2) ні, Конституційний Суд України вбачає підставу для поновлення строку для подання конституційної скарги у цій справі

3) так, по конституційній скарзі Г., поданої в межах строків, було відкрито конституційне провадження

4) так, має місце повторне звернення до Конституційного Суду України тієї самої особи з клопотанням щодо перевірки того самого положення закону України на відповідність тим самим положенням Конституції України

4. Чи допускається повторне звернення до КСУ у випадку повернення конституційної скарги?

- 1) повернення конституційної скарги не допускається;
- 2) повернення передбачено законом, але це унеможливило повторне звернення до Конституційного Суду України
- 3) повернення не перешкоджає повторному зверненню до Конституційного Суду України;
- 4) подання конституційної скарги повторно після її повернення керівником Секретаріату Конституційного Суду України є новим зверненням до Конституційного Суду України
- 5) повторне звернення можливе за умови дотримання вимог Закону України щодо форми, змісту та строків подання конституційної скарги, визначених у названому законі.
- 6) повернення можливе лише за умови пропущення строків
- 7) повернення не перешкоджає повторному зверненню лише в тому разі, якщо суд визнає конституційну скаргу такою, що має суспільний інтерес

5. Що покладено в основу обґрунтування неприйнятності конституційної скарги?

- 1) вирішення питань, пов'язаних зі сферою правозастосування, не належить до компетенції Конституційного Суду України
- 2) відсутність пропозицій щодо законодавчого регулювання процедурних питань
- 3) незгода із судовими рішеннями у своїй справі
- 4) відсутність належного обґрунтування тверджень щодо невідповідності Конституції України положень Закону України „Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей“
- 5) неналежний суб'єкт подання
- 6) невиконання умов щодо використання всіх способів судового захисту
- 7) пропущення строків подання

6. Розташуйте у правильній послідовності порядок звернення до КСУ з конституційною скаргою, щоб вона вважалася прийнятною:

1. Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду
2. Шевченківський районний суд міста Києва
3. Київський апеляційний суд
4. Конституційний Суд України

7. У якому документі закріплено положення ?

- А) право на житло
- Б) загальна заборона дискримінації
- В) Військовослужбовцям, які мають вислугу на військовій службі 20 років і більше, та членам їх сімей надаються жилі приміщення для постійного

проживання або за їх бажанням грошова компенсація за належне їм для отримання жиле приміщення. Такі жилі приміщення або грошова компенсація надаються їм один раз протягом усього часу проходження військової служби за умови, що ними не було використано право на безоплатну приватизацію житла, з урахуванням особливостей, визначених пунктом 10 цієї статті

Г) прийнятність конституційної скарги

1. Закон України „Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей“

2. Протокол № 12 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року

3. Закон України «Про Конституційний Суд України»

4. Конституція України

Фабула 15

С. звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність Конституції України (конституційність) положення статті 90 Закону України „Про державну службу“, застосоване в остаточному судовому рішенні у його справі - постанові Верховного Суду від 29 серпня 2018 року, яку він отримав 10 січня 2019 року. Конституційна скарга прийнята оператором поштового зв'язку 8 квітня 2019 року. За даними Єдиного державного реєстру судових рішень постанову Верховного Суду від 29 серпня 2018 року оприлюднено для загального доступу 3 вересня 2018 року. Копія остаточного судового рішення - постанова Верховного Суду від 29 серпня 2018 року - засвідчена не цим судом, а Вінницьким міським судом Вінницької області. Конституційну скаргу було підписано уповноваженою особою без зазначення про неї відомостей у конституційній скарзі, та без пояснення причин відсутності особистого підпису.

1. Який факт може стати підставою для клопотання скаржника до КСУ вважати конституційну скаргу такою, що подана у встановлений законодавством строк?

1) Відсутність повного тексту рішення адміністративного органу.

2) Відсутність повного тексту рішення Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

3) Відсутність повного тексту судового рішення.

4) Відсутність даних про виконання/невиконання рішення остаточного судового рішення.

2. Чи наявні у цьому разі підстави для поновлення пропущеного строку подання конституційної скарги?

1) так, скаржник пропустив строк подання конституційної скарги, але є необхідність у її розгляді з мотивів суспільного інтересу.

2) ні, скаржник пропустив строк подання конституційної скарги та не

висловлює клопотання про поновлення пропущеного строку

3) так, скаржник пропустив строк подання конституційної скарги, але він висловлює клопотання про поновлення пропущеного строку

4) так, скаржник пропустив строк подання конституційної скарги, але це відбулося з причини відсутності повного тексту судового рішення

3. Що з наведеного вище може вважатися істотним формальним недоліком та підставою для повернення конституційної скарги автору клопотання?

1) конституційну скаргу було підписано уповноваженою особою без зазначення про неї відомостей у конституційній скарзі

2) скаржник недостатньо обґрунтував вимоги

3) конституційну скаргу підписано уповноваженою особою, а не самим скаржником

4) копія остаточного судового рішення засвідчена не цим судом, а іншим судом.

5) скаржник пропустив строк подання конституційної скарги

6) скаржник не пройшов апеляційну інстанцію

7) за умови наявності фізичної вади, якщо скаржник не в змозі особисто підписати конституційну скаргу, її підписує уповноважена в установленому законом порядку особа, що діє від її імені.

4. Хто приймає рішення про відкриття конституційного провадження у справі або про відмову у відкритті конституційного провадження у справі ?

1) Колегія суддів

2) Перший сенат

3) Другий сенат

4) Колегія за загальним правилом, Сенат - у разі незгоди з ухвалою Колегії про відмову у відкритті конституційного провадження у справі, постановленою неодностайно.

5. Що може бути покладено в основу обґрунтування неприйнятності конституційної скарги?

1) вирішення питань, пов'язаних зі сферою правозастосування, не належить до компетенції Конституційного Суду України

2) відсутність пропозицій щодо законодавчого регулювання процедурних питань

3) скаржник не врахував того, що в оспорюваному положенні Закону не йдеться про здійснення перерахунку призначених пенсій державних службовців, а саме положення є відсильним.

4) відсутність належного обґрунтування тверджень щодо невідповідності Конституції України положень Закону України „Про державну службу“

5) неналежний суб'єкт подання

6) невиконання умов щодо використання всіх способів судового захисту

7) пропущення строків подання

6. Розташуйте у правильній послідовності порядок звернення до КСУ з конституційною скаргою, щоб вона вважалася прийнятною:

1. Верховний Суд
2. Вінницький міський суд Вінницької області
3. Вінницький апеляційний суд
4. Конституційний Суд України

7. У якому документі закріплено положення ?

А) Громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Б) Для забезпечення індексації пенсії щороку з 1 березня проводиться перерахунок раніше призначених пенсій шляхом збільшення показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, та який враховується для обчислення пенсії.

В) Пенсійне забезпечення державних службовців здійснюється відповідно до [Закону України](#) "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування".

Г) прийнятність конституційної скарги

1. Закон України „Про державну службу“
2. [Закон України](#) "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування".
3. Закон України «Про Конституційний Суд України»
4. Конституція України

Фабула 16

В. звернувся до окружного адміністративного суду з позовом до обласного управління Пенсійного фонду України, який застосував до нього закон, що згодом за його конституційною скаргою був визнаний неконституційним. Громадянин вважає, що матеріальна чи моральна шкода, завдана фізичним або юридичним особам актами і діями, що визнані неконституційними, відшкодовується державою у встановленому законом порядку. Натомість представники Пенсійного фонду зазначили, що вони не могли знати, що застосований ними закон до громадянина В. в частині нарахування пенсій згодом буде визнаний неконституційним. Більше того, в Україні діє презумпція конституційності законів і рішення КСУ спричиняє наслідки лише з моменту ухвалення ним рішення. Відповідно до ч. 2 ст. 152 Конституції України «Закони, інші акти або їх окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність, якщо інше не

встановлено самим рішенням, але не раніше дня його ухвалення». Таким чином, Пенсійний фонд діяв правомірно і шкода відшкодовуватися не буде.

1. У якому випадку може бути подана конституційна скарга?

- 1) У будь-якому випадку, законодавство не передбачає жодних умов.
- 2) У разі відмови особі з боку Європейського суду з прав людини.
- 3) Якщо всі інші національні засоби юридичного захисту вичерпано.
- 4) У разі відмови особі з боку Уповноваженого Верховної Ради з прав людини.

2. Якими можуть бути наслідки задоволення конституційної скарги?

- 1) Моральне задоволення для суб'єкта внесення конституційної скарги, але рішення Конституційного Суду України діє лише наперед.
- 2) Можливість перегляду справи у порядку виключного провадження в суді загальної юрисдикції, якщо рішення суду загальної юрисдикції ще не виконано.
- 3) Можливість перегляду справи за ново виявленими обставинами в суді загальної юрисдикції, незалежно від того чи виконано рішення суду.
- 4) Можливість перегляду справи у суді загальної юрисдикції за будь-яких умов.

3. Що з переліченого є об'єктом конституційного контролю за конституційною скаргою та за яких умов?

- 1) Закон (його окреме положення) застосований в остаточному судовому рішення щодо конкретної особи.
- 2) Будь-який нормативно-правовий акт застосований в остаточному судовому рішення щодо конкретної особи.
- 3) Закон (його окреме положення) застосований в остаточному судовому рішення щодо невизначеного кола осіб.
- 4) Будь-який нормативно-правовий акт який стосується прав і свобод людини і громадянина незалежно від його застосування.

4. Що означає принцип презумпції конституційності законів?

- 1) закон може бути визнаний неконституційним винятково на таких підставах, які передбачають чітке, недвозначне, поза розумним сумнівом порушення конституції
- 2) цей принцип прямо закріплений в тексті Конституції України
- 3) положення закону, які визнані неконституційними, не можуть втрачати чинність з "дня ухвалення Конституційним Судом України цього Рішення"
- 4) чинний закон відповідає Конституції України за будь-яких умов

5) за О. Гамільтоном суди повинні скасовувати лише ті закони, норми яких вступають у "непримиренні протиріччя" з конституцією і за умови, що спроби узгоджувального тлумачення не дали результату

6) чинний закон відповідає Конституції України до того моменту, поки не буде прийнято новий

7) чинний закон відповідає Конституції України до того моменту, поки його не скасувала Верховна Рада України

5. Чи можуть бути застосовані положення закону, які визнані КСУ неконституційними, з дня ухвалення Конституційним Судом України такого Рішення?

1) ні, відлік годин доби "дня ухвалення Рішення" починається з 00.00 год.

2) так, це вказано в резолютивній частині Рішення

3) так, Рішення КСУ є остаточними і набувають чинності одразу

4) ні, Рішення КСУ офіційно оприлюднюється на його веб-сайті лише наступного дня

5) ні, Рішення КСУ набувають чинності через 10 днів з дня їх прийняття

6) ні, положенням частин [першої](#), [другої](#) статті 57 Конституції України, які є важливим елементом принципу верховенства права і в яких зазначено, що "кожному гарантується право знати свої права і обов'язки", а також що "закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, мають бути доведені до відома населення у порядку, встановленому законом".

7) так, адже є нагальна потреба припинити регулювання суспільних відносин неконституційним законом

6. Розташуйте у правильній послідовності порядок звернення до КСУ з конституційною скаргою, щоб вона вважалася прийнятною:

1. Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду

2. Конституційний Суд України

3. Перший апеляційний адміністративний суд

4. Київський окружний адміністративний суд

7. У якому документі закріплено визначення ?

А) матеріальна чи моральна шкода, завдана фізичним або юридичним особам актами і діями, що визнані неконституційними, відшкодовується державою у встановленому законом порядку

Б) Закони, інші акти або їх окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом рішення про їх неконституційність, якщо інше не встановлено самим рішенням, але не раніше дня його ухвалення.

В) Кожна особа має право адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її

права, свободи або законні інтереси, і просити про їх захист шляхом визнання дій суб'єкта владних повноважень протиправними та зобов'язання утриматися від вчинення певних дій;

1. КАСУ
2. Закон України «Про Конституційний Суд України»
3. Конституція України

Фабула 17

У травні 1992 року П. районна рада винесла ухвалу, відповідно до якої, зокрема, заявнику було виділено земельну ділянку (4 га) в с. З. У квітні 1993 р. заявник отримав Державний акт на право користування зазначеною земельною ділянкою. Пізніше заявник звернувся до арбітражного суду Л. області з позовом до З. сільської ради, вимагаючи виділити йому вказану ділянку землі. 10 березня 1994 р. позов заявника було задоволено. У жовтні 2000 р. З. сільська рада винесла рішення, яким відмовила заявнику у виділенні відповідної земельної ділянки. 1 березня 2001 року арбітражний суд Львівської області скасував це рішення як незаконне. Після неодноразового скасування рішень суду, винесених на користь заявника, 19 грудня 2002 р. господарський суд Л. області відмовив у задоволенні позову заявника, визнавши, що скасування ухвали від 1992 р. відповідало закону. Апеляційний господарський суд Л. області та Верховний Суд України залишили вказане рішення без змін. 27 травня 2008 року господарський суд Львівської області задовольнив позов заявника до відділу державної виконавчої служби Пустомитівського районного управління юстиції Львівської області, визнавши його дії, що полягали у невиконанні рішення від 1994 року, неправомірними.

У справі «Rysovskyy v. Ukraine» від 20.10.2011, де, по суті, ЄСПЛ за цими фактами встановив порушення положень статей 6, 13, 1 Протоколу 1 Конвенції, розтлумачивши зміст концепції належного врядування.

1). У 2008 році принципи належного врядування були розширені та дещо трансформовані. Зокрема, Стратегією щодо інновацій та належного врядування на місцевому рівні (Strategy on Innovation and Good Governance at local level), затвердженою рішенням Комітету міністрів Ради Європи у 2008 році, було визначено дванадцять принципів належного урядування, відповідно до яких мало здійснюватися ведення державних справ та управління державними ресурсами. Одним з таких принципів є принцип чесного проведення

виборів, представництво та участь (Fair Conduct of Elections, Representation and Participation).

На Ваш погляд яким чином зазначений принцип закріплений у вказаному нормативному документі:

1). Чесне проведення виборів, представництво та участь — для забезпечення реальних можливостей для всіх громадян мати право голосу у місцевій публічній діяльності.

2.) Чесне проведення виборів, представництво та участь — стратегічний напрям участі громадськості у формуванні та реалізації публічної політики.

3). Чесне проведення виборів, представництво та участь — одне з вищих безпосередніх виявлень влади і волі народу, основа органів державної влади та місцевого самоврядування, інших органів народного (національного) представництва, які обираються, виборних посадових осіб

4). Чесне проведення виборів, представництво та участь — забезпечення створення умов для здійснення громадського і міжнародного спостереження за виборами.

2). Європейська Комісія у Білій книзі з питань європейського врядування сформулювала п'ять базових принципів належного управління, кожен з яких важливий і для створення більш демократичного управління. Вони лежать в основі демократії та верховенства права в державах-членах, але вони поширюються на всі рівні влади — глобальний, європейський, національний, регіональний та місцевий .

Які з названих принципів належать до базових принципів належного управління:

1) Відкритість, участь, підзвітність, ефективність та послідовність.

2) Регламентація та формалізація, наукова обґрунтованість, єдність та відкритість інформації.

3) Безперервний розвиток, узгодження, демократизація управління, ефективність та послідовність.

4) Цілеспрямованість, врахування інтересів; ієрархічність ,взаємозалежність динамічної рівноваги, економічність.

3). У Резолюцію в контексті вимог належного й ефективного адміністрування (good and efficient administration) був включений принцип доступу до інформації. Угорська спілка громадянських свобод (УСГС) виграла справу проти Угорщини у зв'язку зі свободою інформації (Справа ЕСПЛ Társaság a Szabadságjogokért v. Hungary (2009).) Заявник стверджував, що рішення Угорського суду посягає на порушення його права отримувати інформацію суспільної зацікавленості. На його погляд, це порушення певної статті Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Вперше право на доступ до державної інформації, передбачене Європейською конвенцією з прав людини, було визнане офіційно, що знайшло своє відображення у цій постанові Стразбурського суду який визнав, що приховування інформації, яка є необхідною для участі у громадській дискусії з державно важливих питань, могло спричинити порушення свободи вираження поглядів.

На яку статтю Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, на Ваш погляд, посилався заявник:

- 1). Стаття 3 Європейської конвенції з прав людини.**
- 2). Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини.**
- 3). Стаття 7 Європейської конвенції з прав людини.**
- 4). Стаття 16 Європейської конвенції з прав людини.**

4). Принцип належного урядування є родовим щодо принципу належного адміністрування та визначає особливості їх застосування. Поява концепції “good administration” пов’язана із діяльністю Ради Європи та ЄС, а саме з Європейським кодексом поведінки для всіх осіб, які залучені до місцевого та регіонального врядування 7 листопада 2018 року, у якому було зазначено, що з розвитком сучасної держави державні адміністративні заходи набули все більш великого значення, у зв’язку з

чим індивіди стали більш залежними від адміністративних процедур, а тому необхідно прийняти правила, які б забезпечували покращення адміністративно-процедурного статусу приватної особи у відносинах з органами публічної влади.

На Вашу думку, з цією метою до Кодексу в контексті вимог належного й ефективного адміністрування (good and efficient administration) були включені такі принципи, як:

1) Верховенство закону, підзвітність, прозорість, повага й недискримінація, заслуги і професіоналізм, безсторонність, запобігання конфлікту інтересів.

2) Рівність перед законом; доступ до інформації; право на допомогу та представництво; право бути вислуханим; ефективність.

3) Оперативність (розумні строки), умотивованість рішення; ефективний засіб захисту; мотивування.

4) Принцип верховенства права, право бути почутим, виконання адміністративних рішень, рівності учасників адміністративної процедури.

5). У Резолюцію 77 (31), що схвалена 28 вересня 1977 р. Комітетом Міністрів Ради Європи, в контексті вимог належного й ефективного адміністрування (good and efficient administration) був включений такий принцип, як: право бути заслуханим. Цей принцип знайшов своє закріплення в Рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Трояна Антона Павловича щодо офіційного тлумачення положень статті 24 Конституції України (справа про рівність сторін судового процесу) від 12 квітня 2012 року № 9-рп/2012.

На Ваш погляд яка нормативна база була підставою для розгляду справи:

1) Стаття 89 Закону України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 року та стаття 29 Конституції України.

2) Стаття 94 Закону України «Про Конституційний Суд України» від 16 жовтня 1996 року та стаття 24 Конституції України.

3) Стаття 8 Закону України «Про Конституційний Суд України» 13 липня 2017 року та стаття 129 Конституції України.

4) Стаття 77 Закону України «Про Конституційний Суд України» від 16 жовтня 1996 року та стаття 22 Конституції України.

6). Частиною концепції належного адміністрування виступає ст.47 Хартії основних прав Європейського Союзу. Зобов'язання адміністрації щодо неупередженості, справедливості й розумні строки вирішення справи кожної людини є еквівалентом положення про право на доступ до правосуддя, закріпленого у ст. 47 Хартії (право на ефективний правовий захист і на справедливий судовий розгляд).

Яке з зазначених Рішень (Висновків) Конституційного Суду України корелюється з вказаним положенням Хартії основних прав Європейського Союзу:

1) Рішення Конституційного Суду України (Другий сенат) у справі за конституційною скаргою Публічного акціонерного товариства акціонерний комерційний банк „ІНДУСТРІАЛБАНК“ щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини третьої статті 13, частини третьої статті 16 Цивільного кодексу України від 28 квітня 2021 року [№ 2-р\(II\)/2021](#).

2) Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянки Дзюби Галини Павлівни щодо офіційного тлумачення частини другої статті 55 Конституції України та статті 248-2 Цивільного процесуального кодексу України (справа громадянки Дзюби Г.П. щодо права на оскарження в суді неправомірних дій посадової особи) від 25 листопада 1997 року № 6-зп/1997

3) Рішення Конституційного Суду України (Велика палата) у справі за конституційною скаргою Глуценка Віктора Миколайовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини другої статті 392 Кримінального процесуального кодексу України від 13 червня 2019 року № 4-р/2019.

4) Висновок Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності проекту Закону України «Про внесення змін до статті 98 Конституції України» вимогам статей 157 і 158 Конституції України (справа про внесення змін до статті 98 Конституції України) від 25 березня 1999 року № 1-в/1999.

7). Принципи належного адміністрування, що є основою належного врядування, неодноразово були предметом аналізу нормотворця через призму тлумачення статей Конвенції, серед них - конфіденційність і захист персональних даних. Термін «персональні дані» та яка інформація може належати до них містять 2 нормативно-правових акта - Закони України «Про захист персональних даних» ст.5, та «Про інформацію» ст. 11.

Згідно з Законом України «Про інформацію» до конфіденційної інформації про фізичну особу належать:

- 1) Національність
- 2) Освіта
- 3) Сімейний стан
- 4) Про дітей
- 5) Стан здоров'я
- 6) Вік
- 7) Стать

Фабула 18

Міська рада ухвалила рішення про визнання нечинним свого попереднього рішення про виділенню громадянину «А» земельної ділянки. Своє рішення міська рада обґрунтувала нормами закону «Про місцеве самоврядування в Україні», який передбачає право місцевої ради ухвалювати рішення, скасовувати та вносити до них зміни. Окрім того міська рада вказала на порушення законодавства, допущені під час ухвалення рішення, що було нею скасоване. Громадянин «А» звернувся до суду з позовом про визнання незаконним відповідного рішення міської ради, посиляючись на юридичну позицію Конституційного Суду України, викладену в рішенні від 16 квітня 2009 року № 7-рп/2009 (справа про скасування актів органів місцевого самоврядування).

1). Порядок надання повноважень місцевим органам неоднаковий у різних країнах. Існують принципи «позитивного» та «негативного» регулювання діяльності місцевих органів. Принцип «позитивного»

регулювання діяльності місцевих органів це коли обсяг компетенції встановлюється шляхом ретельного перерахування їх повноважень у певних сферах, місцеві органи мають право здійснювати лише ті дії, які безпосередньо визначені у законодавстві країни. Принцип «негативного» регулювання діяльності місцевих органів, відповідно це коли місцеві органи мають право здійснювати всі дії, які безпосередньо не заборонені законодавством країни та не знаходяться у віданні інших органів влади. Тобто обсяг і зміст компетенції місцевих органів є залишковим.

Які з зазначених країн відносяться до «негативного» способу регулювання діяльності місцевих органів:

- 1). Великобританія.
- 2). Франція,
- 3). Німеччина,
- 4). Італія,
- 5). Португалія.
- 6). Індія
- 7). Китай

2). У юридичній науковій літературі серед форм децентралізації влади окрім делегування державних повноважень виділяють також деконцентрацію, деволюцію та дивестицію.

Яка з наведених визначень є дивестицією:

А) Форма децентралізації, за якої відбувається делегування повноважень влади регіональним та місцевим органам виконавчої влади.

Б) Форма децентралізації влади передбачає передання адміністративної влади або фінансів, інших функції приватним або іншим організаціям, та реалізацію певних державних функцій приватним сектором.

В) Передача владних повноважень щодо створення регулятивних актів від центрального уряду до незалежних державних органів.

Г) Повноваження органів місцевого самоврядування передаються відповідним місцевим державним адміністраціям за рішенням районних, обласних рад.

3). В Рішенні Конституційного Суду України від 25 грудня 2003 року № 21-рп/2003 (справа про особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування у місті Києві) зазначено що при здійсненні повноважень у сфері виконавчої влади Київська міська державна адміністрація є підзвітною та підконтрольною Кабінету Міністрів України. При здійсненні повноважень місцевого самоврядування Київська міська державна адміністрація як виконавчий орган є підконтрольною, підзвітною і відповідальною перед Київською міською радою (частина сьома статті 118 Конституції України, частина друга статті 11 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”).

Яка на Ваш погляд компетенція існує між Київською міською державною адміністрацією та Київською міською радою:

- 1). Професійна компетенція.
- 2). Конкуруюча компетенція.
- 3). Спеціальна компетенція.
- 4). Міжгалузева (спеціальна) компетенція.

4). Чи має право, відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 25.12.2003 р. № 21-рп/2003, новообраний Київський міський голова виконувати повноваження у сфері виконавчої влади одразу після оголошення його обраним?

- 1). Так, адже він паралельно виконує функції місцевих органів виконавчої влади.
- 2). Так, адже м. Київ - є містом зі спеціальним статусом, тому факту його обрання достатньо.
- 3). Ні, тільки після призначення актом Президента України головою Київської міської державної адміністрації.

4). Ні, тільки після призначення актом Президента України головою Київської міської державної адміністрації за згодою Верховної Ради України.

5). Хто відповідно до законодавства про місцеве самоврядування здійснює повноваження сільського, селищного, міського голови у разі звільнення його з посади у зв'язку з достроковим припиненням повноважень або його смерті?

1). Найстарший за віком депутат відповідної сільської, селищної, міської ради.

2). Секретар відповідної сільської, селищної, міської ради.

3). Голова виконавчого комітету відповідної сільської, селищної, міської ради.

4). Староста територіальної громади села, селища міста.

6). Для реалізації спільного соціального проекту два органи місцевого самоврядування заявили про намір зареєструвати асоціацію органів місцевого самоврядування з місцевим статусом. Чи є підстава для відмови у такій реєстрації?

1). Так, оскільки такі асоціації створюються виключно з всеукраїнським статусом.

2). Ні, оскільки такі асоціації створюються на вимогу органу місцевого самоврядування з подальшим залученням інших органів місцевого самоврядування.

3). Ні, оскільки законом передбачена обов'язкова згода не менш як двох органів місцевого самоврядування.

4). Так, оскільки законом передбачена обов'язкова згода не менш як трьох органів місцевого самоврядування.

Фабула 19

Президент України після проведення конкурсу призначив голів Національної антикорупційного бюро України, а також Державного бюро розслідувань. Водночас це рішення було оскаржено до Конституційного Суду України, оскільки відповідно до Конституції Президент не має права призначати таких посадових осіб, при цьому Конституція України закріплює виключений перелік повноважень глави держави. Паралельно народними

депутатами був підготовлений законопроект про внесення змін до Конституції України щодо включення до тексту Конституції відповідних повноважень Президента України.

1). Яке формулювання відповідає положенням Конституції України?

1). Органи державної влади можуть діяти на власний розсуд, окрім обмежень передбачених Конституцією та законами України.

2). Органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

3). Органи державної влади можуть робити все, що не заборонено Конституцією та законами України.

4). Органи державної влади зобов'язані діяти в межах абсолютної дискреції лише на виконання функцій, що покладені на них Конституцією та законами України.

2). Актуальним у діяльності органів публічної влади залишається проблематика уникнення дублювання повноважень їх розмежування. Конституційним Судом України встановлено, що для реалізації своїх функцій Президент України приймає рішення, що мають силу законодавчих актів, а в разі потреби безпосередньо втручається в критичну ситуацію з метою усунення будь-якої загрози для держави та її громадян (рішення від 15 січня 2009 року № 2-рп/2009, від 25 лютого 2009 року № 5-рп/2009)).

На Ваш погляд яка конституційна доктрина застосована у вказаних нормативних документах:

А) Доктрина верховенства права.

Б) Доктрина прихованих повноважень.

В) Доктрина належної правової процедури (due process of law).

Г) Доктрина політичного питання.

3). Доктрина "прихованих повноважень" має своє походження із Сполучених Штатів Америки (далі - США), під якими розуміють

повноваження глави держави, які не передбачені в конституції, однак впливають із її змісту і стосуються особливостей його діяльності в екстраординарних ситуаціях, зокрема у випадку військової агресії. Один з президентів США видав низку указів, що виходили за межі президентських повноважень, у яких заявив, що виклик, змусив його діяти, не очікуючи зібрання Конгресу США, та наголосив, що "не можна втратити націю і при цьому зберегти Конституцію".

Хто з названих президентів США заклав підґрунтя для формування доктрини "прихованих повноважень":

- 1). Президент США А. Лінкольн.
- 2). Президент США Томас Вудро Вільсон.
- 3). Президент США Франклін Делано Рузвельт.
- 4). Президент США Дуайт Девід «Айк» Ейзенхауер.

4). Які конституційні прерогативи Президента України у сфері управлінської діяльності, зокрема, чи має право Президент України шляхом видання розпорядження призначати заступників голів обласних адміністрацій?

1). Ні, склад місцевих державних адміністрацій формують голови місцевих державних адміністрацій, у тому числі призначають вказаних посадових осіб.

2). Так, до повноважень Президента України віднесено призначення перших заступників, заступників голів місцевих державних адміністрацій.

3). Ні, до повноважень Президента України віднесено призначення лише перших заступників голів обласних адміністрацій.

4). Так, Конституцією України визначено право Президента України призначати та звільняти з посад Голів місцевих державних адміністрацій.

5). Чи входить, відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 5 жовтня 2005 року № 7-рп/2005, до повноважень Президента України покладення на Кабінет Міністрів України обов'язку щодо управління об'єктами державної власності?

1). Так, Президент України у виданих ним актах може формулювати адресовані Кабінету Міністрів України відповідні вказівки (доручення).

2). Ні, глава держави не має конституційних повноважень давати доручення Кабінету Міністрів України.

3). Так, відповідно до Конституції України Кабінет Міністрів України у своїй діяльності керується указами Президента України.

4). Ні, функція управління об'єктами державної власності належить Кабінету Міністрів України.

6). Чи належить відповідно до юридичних позицій Конституційного Суду України до повноважень Президента України та Верховної Ради України призначення на посади та звільнення з посад керівників Національної телекомпанії України та Національної радіокомпанії України?

1). Так, це підтверджується закріпленням на конституційному рівні участі Президента України та Верховної Ради України у формуванні органів у сфері телерадіомовлення.

2). Ні, участь Президента України та Верховної Ради України у процедурі призначення на посади та звільнення з посад цих осіб не передбачена Конституцією України

3). Так, спеціальним законодавством закріплено перелік посадових осіб, у призначенні та звільненні яких безпосередньо беруть участь Президент України та Верховна Рада України.

4). Ні, існування цих посадових осіб не передбачено чинним законодавством.

7). Які параметри доктрини “прихованих повноважень (“inherent powers”) суддя Конституційного Суду України Лемак Василь Васильович НЕ формулював у своїй окремій думці стосовно Рішення від 16 вересня 2020 року № 11-р/2020?

1). Специфікація (конкретизація) може стосуватися лише тих формулювань Конституції України, які мають відкритий характер (і навпаки - вона не може стосуватися текстуально визначених положень).

2). Положення Конституції України потребують специфікації в змісті виключно в змісті законів України, а не інших актів (законом така функція не може бути делегована уряду).

3). Приховані повноваження мусять бути іманентно пов'язаними з відповідними положеннями Конституції України, тобто передавати окремі

властивості та органічну сутність закріплених повноважень органів державної влади та виражати їхню конституційну роль.

4). Приховані повноваження мають бути спрямовані виключно на досягнення визначеної законом або підзаконним актом цілі, яку переслідує відповідний орган державної влади.

5). Органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

6). Органи державної влади можуть робити все, що не заборонено Конституцією та законами України.

7). Органи державної влади зобов'язані діяти в межах абсолютної дискреції лише на виконання функцій, що покладені на них Конституцією та законами України.

Фабула 20

Напередодні місцевих виборів Президентом України у відео зверненні було анонсовано проведення на виборчих дільницях в день голосування загальнонаціонального опитування з 5 питань. Про таку президентську ініціативу було повідомлено на сайті глави держави та уточнено, що опитування, на відміну від референдуму, не матиме прямих юридичних наслідків. Також на сайті зазначалось, що потреба у здійсненні такої форми безпосередньої демократії зумовлена тим, що зміст політики у державі має визначати народ, а не ті, хто має достатньо медійного впливу та грошей, щоб маніпулювати у своїх особистих інтересах враженням про суспільну думку. Утім жодного акту, який би юридично оформлював таку ініціативу Президент не ухвалював. Одна із кандидаток на місцевих виборах звернулася до суду з позовом до Президента, в якому наголошувала на вихід за межі його конституційних повноважень.

1). Для встановлення меж адміністративного розсуду, крім національного законодавства, необхідно враховувати міжнародні стандарти обмеження дискреційних повноважень. Вони досить чітко та лаконічно сформульовані, в тому числі, в Рекомендаціях Комітету

Міністрів Ради Європи № R(80)2. Які вимоги НЕ ставляться до адміністративного органу влади при прийнятті конкретного рішення відповідно до цих Рекомендацій?

- 1). Адміністративний орган має прагнути досягнення мети, задля якої його наділено відповідними повноваженням.
- 2). Адміністративний орган має дотримуватися принципу об'єктивності й безсторонності, враховуючи лише ті фактори, які мають відношення до цієї конкретної справи.
- 3). Адміністративний орган має дотримуватися принципу рівності перед законом, не допускати несправедливої дискримінації.
- 4). Адміністративний орган має прагнути досягнення мети, яку він перед собою поставив.

2). Яке положення НЕ відповідає юридичним позиціям Конституційного Суду України, висловленим у Рішенні від 16.09.2020 № 11-р/2020?

- 1). Парламент може ухвалювати законодавчі акти виключно на розвиток конституційних приписів, конкретизуючи та деталізуючи їх.
- 2). Верховна Рада України, запроваджуючи законодавче регулювання, не може допускати довільного їх застосування.
- 3). Приписи Конституції України, які визначають обсяг і зміст повноважень Президента України та Верховної Ради України, можуть бути деталізовані лише на рівні законів України, проте така деталізація не може призводити до викривлення приписів Конституції України або виходити за її межі.
- 4). Виключно парламент може розширювати обсяг і зміст повноважень Президента України та Верховної Ради України шляхом прийняття виключно закону.

3). Яке положення НЕ відповідає юридичним позиціям Конституційного Суду України, висловленим у Рішеннях від 28.08.2020 № 9-р/2020 та від 02.10.2008 № 19-рп/2008?

1). Встановлений у Конституції України перелік повноважень глави держави, зокрема й щодо призначення посадових осіб органів, визначених Конституцією України, є вичерпним.

2). Президент України може унормовувати діяльність лише тих органів, щодо утворення яких він має конституційні повноваження.

3). Основний Закон України не передбачає повноважень Президента України щодо регулювання ринків фінансових послуг.

4). Встановлений у Конституції України перелік повноважень глави держави не є вичерпним у випадку, коли призначення посадових осіб необхідне для ефективної боротьби з корупцією.

4). Яке положення відповідає юридичній позиції Конституційного Суду України щодо принципу юридичної (правової) визначеності, висловлений у Висновку від 20.11.2019 № 6-в/2019?

1). Для людини і громадянина юридична невизначеність є загрозою сваволі з боку органів публічної влади та їх посадових осіб.

2). Для людини і громадянина юридична невизначеність є загрозою крім випадків, коли вона спрямована на захист прав і свобод.

3). Для людини і громадянина юридична визначеність є загрозою, оскільки може заважати ефективному здійсненню повноважень органами державної влади та місцевого самоврядування.

4). Для людини і громадянина юридична невизначеність є загрозою крім періоду воєнного або надзвичайного стану.

5. Практика Верховного Суду (Великої Палати) дозволяє зробити висновки, що необхідно здійснювати судовий контроль за реалізацією дискреційних повноважень, але такий контроль має обмежуватися

чіткими критеріями. Так, перевірка правомірності реалізації адміністративним органом дискреції залежно від обставин справи може здійснюватися за допомогою різних питань. Яке до них НЕ належить?

- А) Чи діяв орган прозоро і в якомога послідовніший спосіб?
- Б) Чи переслідував орган легітимну мету?
- В) Чи було дотримано органом процедурні гарантії?
- Г) Чи належить орган до однієї з гілок влади?

6. Які ознаки дискреційних повноважень НЕ зазначені у наказі Міністерства юстиції України “Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи” від 24 квітня 2017 року № 1395/5?

1). Дозволяють органу (особі, уповноваженій на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) на власний розсуд оцінювати юридичний факт (фактичний склад), внаслідок чого можуть виникати, змінюватись або припинятись правовідносини.

2). Дозволяють на власний розсуд обирати одну із декількох запропонованих у нормативно-правовому акті, проекті нормативно-правового акта форм реагування на цей юридичний факт.

3). Надають можливість органу (особі, уповноваженій на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) на власний розсуд обирати міру публічно-правового впливу щодо фізичних та юридичних осіб, його вид, розмір, спосіб реалізації.

4). Надають можливість органу (особі, уповноваженій на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) на власний розсуд здійснювати публічно-правовий вплив щодо фізичних та юридичних осіб, вид, розмір, спосіб реалізації якого чітко та однозначно визначений у законі.

5). Коли адміністративний орган може обирати лише одне допустиме рішення, яке законодавець вважає найкращим за даних обставин.

6). Коли адміністративний орган може обирати з безлічі юридично допустимих рішень те, яке він вважає найкращим за даних обставин.

7). Коли рішення адміністративного органу повинно бути затверджено рішенням суду.

Фабула 21

До Конституційного Суду України з конституційним поданням звернулися 47 народних депутатів з метою визнати неконституційною постанову Верховної Ради України, якою вона утворила тимчасову спеціальну комісію з питань моніторингу реалізації законодавства про вибори Президента України та зобов'язала долучити до роботи представників органів виконавчої влади. На думку народних обранців, моніторинг реалізації законодавства про вибори Президента України не належить до компетенції парламенту. Окрім того, зобов'язавши представників органів виконавчої влади до участі в роботі тимчасової спеціальної комісії, парламент вийшов за межі своїх повноважень.

1). Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні прийняла в аналогічній редакції закон, який було визнано неконституційним. При цьому була констатована неконституційність як формального так і матеріального характеру. Чи є конституційними дії Верховної Ради України?

А) Так, дії Верховної Ради України є конституційними, оскільки вона є єдиним державним органом уповноваженим приймати закони.

Б) Ні, дії Верховної Ради України є неконституційними, оскільки це є порушенням принципу вищої юридичної сили Конституції України.

В) Ні, дії Верховної Ради України є неконституційними, оскільки лише український народ на референдумі може «долати вето» Конституційного Суду України.

Г) Так, дії Верховної Ради України є конституційними, оскільки саме вона може змінювати Конституцію України.

2). Чи є конституційним, відповідно до Висновку Конституційного Суду України від 20 листопада 2019 року, № 6-в/2019, запровадження інституту уповноважених Верховної Ради України за додержанням Конституції України в рамках контрольної функції парламенту та чому?

1). В рамках контрольної функції Верховної Ради України таке запровадження є конституційним та посилить парламентський контроль за додержанням Конституції України.

2). Ні, тому що це може призвести до такого конституційного встановлення повноважень Верховної Ради України, які не матимуть визначених меж, що суперечить статті 6 Конституції України.

3). Ні, тому що Президент України, як гарант дотримання Конституції України, вже заснував інститут уповноважених Президента України за додержанням Конституції України.

4). Такий інститут в Україні вже запроваджено і Уповноважені Верховної Ради України за додержанням Конституції України вже здійснюють свої повноваження в рамках контрольної функції парламенту.

3). Чи вбачаєте ви конституційно-правову неузгодженість у порядку призначення на посаду Директора Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ) та в чому вона проявляється?

1). Ні, не вбачаю. Відповідно до закону про НАБУ Президент України призначає Директора НАБУ на конкурентних засадах.

2). Так, вбачаю. НАБУ відноситься до центральних органів виконавчої влади і Директора НАБУ повинен призначати Кабінет Міністрів України, а не Президент України.

3). Ні, не вбачаю, Директора НАБУ призначає на конкурентних засадах КМУ.

4). Так вбачаю. Директора НАБУ призначає Президент України відповідно до Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України», але таким повноваженням Конституція України не наділяє Президента України.

4). Верховна Рада України прийняла закон, яким утворила новий центральний орган виконавчої влади – Державне бюро розслідувань (далі – ДБР), призначення та звільнення директора якого віднесено до компетенції Президента України.

У подальшому Верховна Рада України направила до Конституційного Суду України законопроект про внесення змін до Конституції України, яким передбачалося віднести до компетенції Президента України призначення та звільнення директора ДБР.

Чи є такий законопроект про внесення змін до Конституції України конституційним?

1). Так, такий законопроект про внесення змін є конституційним, тому що надані законом повноваження Президента України (щодо призначення та звільнення директора ДБР) конституціоналізуються через внесення змін до конституційних повноважень Президента України.

2). Так, Верховна Рада України в рамках установчої функції повноважна утворювати нові державні органи і наділяти Президента чи інших посадових осіб (колегіальні органи) правом призначати та звільняти керівників таких органів.

3). Ні, тому що Верховна Рада України не має права утворювати центральні органи виконавчої влади, таким правом наділений лише КМУ як вищий орган виконавчої влади.

4) Ні, тому що опосередковане підпорядкування ДБР Президенту України призведе до концентрації виконавчої влади у Президента України, та його конкуренції з органами виконавчої влади.

5). До повноважень якого органу влади віднесено визначення засад <...> реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору?

- 1). Міністерства юстиції України.
- 2). Кабінету Міністрів України.
- 3). Президента України.
- 4). Верховної Ради України.

6). Що дало підстави Конституційному Суду України визнати Указ Президента України „Про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України та призначення позачергових виборів“ від 20 червня 2019 року № 6-р/2019 конституційним?

- 1). Через існування конституційної прогалини діє презумпція конституційності.
- 2). Розв'язання конституційного конфлікту народом шляхом проведення позачергових виборів до Верховної Ради України відповідає вимогам частини другої статті 5 Конституції України.
- 3). Конституційний Суд України доктрину правомірних обмежень в реалізації прав і свобод.
- 4). Розв'язання конституційного конфлікту народом шляхом проведення позачергових виборів до Верховної Ради України відповідає політико-правовій практиці України.

7). В яких рішеннях Конституційний Суд України НЕ покладав на Верховну Раду України обов'язок приведення нормативного регулювання у відповідність до Конституції ?

- 1). Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України

(справа про призначення судом більш м'якого покарання) від 2 листопада 2004 року N 15-рп/2004.

2). Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Крупка Дмитра Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 81, частини першої статті 82 Кримінального кодексу України, Костіна Володимира Володимировича, Мельниченка Олександра Степановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 82 Кримінального кодексу України та за конституційною скаргою Гогіна Віктора Івановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 81 Кримінального кодексу України (справа про перегляд вироку особі, караній на довічне позбавлення волі) від 16 вересня 2021 року № 6-р(П)/2021.

3). Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини шостої статті 216 Кримінального процесуального кодексу України від 24 квітня 2018 року № 3-р/2018.

4). Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 55 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 375 Кримінального кодексу України від 11 червня 2020 року № 7-р/2020.

5). Рішення Конституційного Суду України (Другий сенат) у справі за конституційною скаргою Публічного акціонерного товариства акціонерний комерційний банк „ІНДУСТРІАЛБАНК“ щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини третьої статті 13, частини третьої статті 16 Цивільного кодексу України від 28 квітня 2021 року № 2-р(П)/2021.

6.) Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянки Дзюби Галини Павлівни щодо офіційного тлумачення частини другої статті 55 Конституції України та статті 248-2 Цивільного процесуального кодексу України (справа громадянки Дзюби Г.П. щодо права на оскарження в суді неправомірних дій посадової особи) від 25 листопада 1997 року № 6-зп/1997

7). Висновок Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності проекту Закону України «Про внесення змін до статті 98 Конституції України» вимогам статей 157 і 158 Конституції України (справа про внесення змін до статті 98 Конституції України) від 25 березня 1999 року № 1-в/1999.

Фабула 22

Президент України застосував своє право “вето” до Закону України “Про імпічмент Президента України” та звернувся до Конституційного Суду України з конституційним поданням про визнання його неконституційним. Своє конституційне подання Президент України, зокрема, обґрунтовував тим, що за цей Закон було подано 230 голосів народних депутатів. Однак, за даними системи “Рада”, за законопроект проголосували депутат Н., який був фізично відсутній в Україні, депутат К., який перебував на стаціонарному лікуванні, а також Д., Л. і С., яких за місяць до цього було призначено міністрами, однак на момент голосування за зазначений Закон вони своїх депутатських повноважень ще не припинили. А депутат М. за даними ДПС перебував за межами держави.

1). Яке із наведених нижче положень є підставою для визнання Конституційним Судом України правових актів неконституційними?

- 1). Порушення при їх прийнятті Регламенту Конституційного Суду України.
- 2). Порушення при їх прийнятті Регламенту Кабінету Міністрів України
- 3). Порушення встановленої Конституцією України процедури їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності.
- 4). Порушення при їх розгляді і прийнятті Регламенту Верховної Ради України.

2). Під час остаточного схвалення змін до Конституції України мали місце порушення, які, на думку Президента України, є підставою для перевірки Конституційним Судом України законопроекту про внесення змін до Конституції України, який набрав чинності. Чи може Конституційний Суд України здійснювати наступний конституційний контроль щодо закону про внесення змін до Конституції України, який набув чинності та що може бути предметом такого контролю?

1). Ні, не може, оскільки Конституційний Суд України здійснює виключно попередній конституційний контроль за законом про внесення змін до Конституції України.

2). Так, може, а предметом такого контролю можуть бути процедурні порушення, які мали місце під час остаточного схвалення змін до Конституції України.

3). Ні, не може, оскільки Конституційний Суд України не уповноважений здійснювати наступний конституційний контроль за законом про внесення змін до Конституції України, які набули чинності.

4). Так, може, а предметом такого контролю є зміст законопроекту про внесення змін до Конституції України.

3). Що НЕ може бути підставою для визнання законів та інших актів за рішенням Конституційного Суду України неконституційними повністю чи в окремій частині?

1). Якщо вони не відповідають Конституції України.

2). Якщо була порушена встановлена Конституцією України процедура їх розгляду.

3). Якщо була порушена встановлена Конституцією України процедура їх ухвалення або набрання ними чинності.

4). Якщо практика застосування закону судами суперечить Конституції України.

4) Чи допускається остаточне прийняття законопроекту після першого чи другого читання (виберіть найбільш повний варіант відповіді)?

1). Так, окрім законопроектів, які містять понад 100 статей, пунктів.

2). Так, окрім проектів кодексів.

3). Так, окрім проектів кодексів і законопроектів, які містять понад 100 статей, пунктів.

4). Не допускається за жодний умов.

5). Чи може відповідно до юридичних позицій Конституційного Суду України Верховна Рада «подолати» вето Президента України під час повторного розгляду законопроекту?

1). Так, проголосувавши більшістю від її конституційного складу.

2). Так, проголосувавши двома третинами від її конституційного складу.

3). Так, проголосувавши трьома четвертими від її конституційного складу.

4). Ні, врахування пропозицій Президента України є обов'язковим.

6). Скільки читань передбачено загальною процедурою розгляду законопроектів Регламентом Верховної Ради України?

1). 1 читання.

2). 2 читання.

3). 3 читання.

4). 4 читання.

Фабула 23

Народний депутат, перебуваючи на відпочинку, не з'явився на позачергову сесію парламенту. Водночас його карткою для голосування декілька разів скористався (проголосував) колега по фракції. Після розголосу журналістами цієї ситуації також з'ясувалося, що цей депутат протягом останнього місяця попередньої чергової сесії не відвідав жодного пленарного засідання Верховної Ради України та жодного засідання парламентського комітету, до складу якого його обрано. Депутати ініціювали прийняття рішення про дострокове припинення повноважень обох народних депутатів, у зв'язку з чим, звернулися до Конституційного Суду України для офіційного тлумачення вимоги щодо особистого голосування та наслідків за її недотримання народними депутатами. Також на викликаний суспільний резонанс відреагував глава держави, подавши законопроект про внесення змін до Конституції України щодо доповнення переліку підстав дострокового припинення повноважень народних депутатів такими як: • порушення вимог особистого голосування; • відсутність на третині пленарних засідань протягом однієї чергової сесії без поважних причин.

1). З якого моменту відповідно до юридичних позицій Конституційного Суду України починаються повноваження народного депутата України?

- 1). З моменту визнання його обраним за рішенням відповідної виборчої комісії.
- 2). Початку роботи Верховної Ради України.
- 3). Складення присяги.
- 4). Формування коаліції депутатських фракцій.

2). Відповідно до юридичних позицій Конституційного Суду України щодо яких суб'єктів та з яких питань не має право звертатись з депутатським запитом народний депутат України?

- 1). До Кабінету Міністрів України з питань виконання державного бюджету України
- 2). До Президента України з питань зовнішньої політики
- 3). До голови місцевої державної адміністрації з питань виконання делегованих повноважень.
- 4). До органів місцевого самоврядування щодо питань розпорядження від імені територіальної громади конкретними об'єктами комунальної власності.
- 5). До органів і посадових осіб, що здійснюють функції дізнання і досудового слідства, з вимогами і пропозиціями у конкретних кримінальних справах.
- 6). До судів, до голів судів та до суддів з вимогами чи пропозиціями стосовно конкретних судових справ.
- 7). До керівників органів служби безпеки у вигляді доручення щодо перевірки будь-якої інформації про окремих громадян.

3). Хто приймає рішення про дострокове припинення повноважень народного депутата України у разі порушення «вимог несумісності»?

- 1).. Суд.
- 2). Верховна Рада України.
- 3). Центральна Виборча Комісія.
- 4). Повноваження припиняються автоматично

4). Відповідно до юридичних позицій Конституційного Суду України які з наведених положень щодо відповідальності народного депутата України є правильними:

1). Народні депутати несуть матеріальну відповідальність за результати голосування або висловлювання у Верховній Раді України та її органах, за винятком відповідальності за образу чи наклеп.

2). Народні депутати несуть особисту відповідальність за результати голосування або висловлювання у Верховній Раді України та її органах.

3). Народні депутати не несуть юридичної відповідальності за результати голосування або висловлювання у Верховній Раді України та її органах, у тому числі за образу чи наклеп.

4). Народні депутати не несуть юридичної відповідальності за результати голосування або висловлювання у Верховній Раді України та її органах, за винятком відповідальності за образу чи наклеп.

5). Вимога народного депутата, яка заявляється до Кабінету Міністрів України дати офіційну відповідь з питань, віднесених до його компетенції називається:

- 1). Депутатське звернення;
- 2). Депутатський запит;
- 3). Депутатське запитання;
- 4). Депутатське клопотання.

6) Відповідно до юридичних позицій назвіть ключовий елемент депутатського індемнітету:

- 1). Народні депутати України не несуть відповідальності за результати голосування;
- 2). Народні депутати України несуть відповідальність за висловлювання у Верховній Раді України;
- 3) Народні депутати України не несуть матеріальної відповідальності;

4). Народні депутати України не можуть бути затримані чи заарештовані без згоди Верховної Ради України.

Фабула 24

Верховна Рада України прийняла Закон України про внесення змін до низки Законів України «Щодо невідкладних заходів з питань децентралізації влади», відповідно до якого з метою розширення повноважень органів місцевого самоврядування, Кабінету Міністрів України надавалося право укладати адміністративні договори з обласними радами про делегування останнім частину повноважень центральних та місцевих органів державної виконавчої влади. Кабінет Міністрів України звернувся з конституційним поданням до Конституційного Суду України щодо визнання цього Закону таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним). В конституційному поданні, зокрема вказувалося на невідповідність цього Закону ч. 2 ст. 6 та ч. 2 ст. 19 Конституції України, оскільки жодна норма Основного Закону України не закріплює право органів публічної влади укладати між собою адміністративні договори, тим більше – делегувати владні повноваження

1). До якого моменту продовжує виконувати свої повноваження Кабінет Міністрів України, який склав повноваження перед новообраною Верховною Радою України або відставку якого прийнято Верховною Радою України?

1). До початку процесу формування нового складу Кабінету Міністрів України.

2).. До моменту подання кандидатури для призначення на посаду Прем'єр-міністра України, за пропозицією коаліції депутатських фракцій.

3). До моменту набрання законної сили Постанови Верховної Ради України про формування нового складу Кабінету Міністрів України.

4). До початку роботи новосформованого Кабінету Міністрів України.

2). Що із перерахованого НЕ належить до повноважень Кабінету Міністрів України?

А. Забезпечення державного суверенітету і економічної самостійності України.

Б. Забезпечення здійснення внутрішньої і зовнішньої політики держави.

В. Забезпечення проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики.

Г. Забезпечення національної безпеки і правонаступництва держави

3). За чиєю пропозицією Президент України вносить подання про призначення Прем'єр-міністра України?

1). Коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України.

2). Депутатської фракції, до складу якої входить більшість народних депутатів України.

3). Коаліції депутатських фракцій або депутатської фракції, до складу якої входить більшість народних депутатів України.

4). Президент вносить подання на власний розсуд.

4). Оберіть найбільш повний перелік підстав, за яких особа не може бути призначена на посаду члена Кабінету Міністрів України?

1). Судимість або накладення протягом останнього року адміністративного стягнення.

2).. Судимість або накладення протягом останнього року адміністративного стягнення за вчинення корупційного правопорушення.

3).. Судимість за вчинення корупційного правопорушення або накладення протягом останнього року адміністративного стягнення за вчинення корупційного правопорушення.

4). Судимість за вчинення корупційного правопорушення.

5). Які правові наслідки суперечності рішень голів місцевих державних адміністрацій Конституції та законам України, іншим актам законодавства України?

1). Такі рішення продовжують бути чинними до моменту їх скасування Кабінетом Міністрів України.

2). Дія таких рішень зупиняється Головою Обласної державної адміністрації з подальшим зверненням до Кабінету Міністрів України.

3). Такі рішення продовжують бути чинними до моменту визнання їх неконституційними Конституційним Судом України.

4). Такі рішення можуть бути скасовані Президентом України або головою місцевої державної адміністрації вищого рівня.

6). Що із переліченого нижче НЕ належить до принципів діяльності місцевих державних адміністрацій відповідно до Закон України «Про місцеві державні адміністрації»?

- 1). Законності та верховенства права.
- 2). Відповідальності перед людиною і державою за свою діяльність.
- 3). Гласності та пріоритетності прав людини.
- 4). Поєднання інтересів місцевих рад та обласної адміністрацій.
- 5). Об'єктивності.
- 6). Оперативності прийняття рішень
- 7). Підконтрольності громадськості

Фабула 25

У вересні 2006 року двома громадянами України С. та В. проти України подана заява до ЄСПЛ відповідно до статті 34 Конвенції про захист

прав людини і основоположних свобод. Заявники стверджували, зокрема, що передання їхніх трьох неповнолітніх дітей під опіку держави порушило їхні права, гарантовані Конвенцією. Обидва заявники є сліпими з дитинства. мали семеро дітей. Комітет міської ради з питань соціального захисту і запобігання підлітковій злочинності попередив заявників про необхідність поліпшення умов, у яких виховуються їхні діти. У лютому 1998 року чотирьох дітей (М.С, Ю.С, П.С. та С.С.) передали під опіку держави у зв'язку з неспроможністю заявників забезпечити їм належний догляд і виховання. Заявники оскаржили це рішення.

ЄСПЛ постановляє, що мало місце порушення статті 8 Конвенції. Протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним держава-відповідач має сплатити заявникам спільно 5000 (п'ять тисяч) євро відшкодування моральної шкоди. Решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції суд відхиляє.

1. *Хто має переважне право перед іншими особами на те, щоб малолітня дитина проживала з ними?*

1. Батьки (батько і мати)
2. Будь-яка особа, яка тримає дитину у себе НЕ на підставі закону або рішення суду.
3. Баба та дід.
4. Сестра або брат батька чи матері.

2. *Сімейний кодекс України містить обмежений перелік підстав для відібрання дітей від їхніх батьків. Що з зазначеного є підставою для відібрання дітей від їхніх батьків?*

1. експлуатація дитини, примушення її до жебракування та бродяжництва.
2. скрутне матеріальне становище.
3. відсутність власного житла.
4. проживання окремо від дитини, одного із батьків.

3. *Який з елементів є однією з умов правомірності обмеження реалізації прав людини?*

- 1) Легітимна мета обмеження реалізації прав людини.
- 2) Передбачення законом можливості обмеження реалізації прав людини.
- 3) Необхідність обмеження реалізації прав людини в демократичному суспільстві.
- 4) Схвалення обмеження реалізації прав людини суспільством.
- 5) Встановлюється законом, має як постійний, так і тимчасовий характер
- 6) Відповідає принципам справедливості, пропорційності, законності
- 7) Обумовлено об'єктивними причинами, метою якого є встановлення балансу інтересів осіб

4. *Право батьків і дітей бути поряд один з одним становить основоположну складову сімейного життя , що із зазначеного*

спрямовано перешкодити цьому, і є втручанням у права, гарантовані статтею 8 Конвенції? Таким втручанням є :

- 1) порушення зазначеного положення, якщо воно здійснюється не "згідно із законом";
- 2) не відповідає законним цілям, переліченим у пункті 2 статті ;,
- 3) не може вважатися "необхідним у демократичному суспільстві":
- 4) відібрання малолітньої дитини від будь-якої особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду.
- 5) відмова суду у відібранні малолітньої дитини і переданні її батькам або одному з них, якщо буде встановлено, що це суперечить її інтересам.
- 6) відмовлення батькам в реалізації переважного права, якщо це буде суперечити інтересам дитини.
- 7) спори між батьками та іншими членами сім'ї з приводу місця проживання малолітньої дитини, яка тривалий час проживала не з батьками, а в сім'ї баби чи діда.

5. Розташуйте у правильній послідовності відповідність критеріям прийнятності, подання заяви до Європейського суду з прав людини викладеним у статті 35 § 1 Конвенції (інформація про вичерпання національних засобів правового захисту та дотримання чотиримісячного строку):

1. додати копії всіх рішень, прийнятих судами чи іншими уповноваженими органами, починаючи з першої і до останньої інстанції
2. точну дату остаточного рішення, назву суду та тип рішення;
3. номер справи у національному провадженні.
4. дати рішень, прийнятих судами попередніх інстанцій, які передували остаточному рішенню;

6. В якому нормативному акті містяться визначення наведених понять?

1. Право батьків на відібрання малолітньої дитини від інших осіб
 2. Право на повагу до сімейного життя
 3. Дитині має належати від її народження право на ім'я і громадянство.
 4. Право дитини на сімейне життя.
- А) Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод
Б) Сімейний кодекс України
В) Декларація прав дитини

Фабула 26

Суб'єкт права на конституційне подання - Жашківська районна рада Черкаської області - звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням дати офіційне тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України в аспекті таких питань:

- що слід розуміти під інформацією про особисте і сімейне життя, зокрема, чи належить така інформація до конфіденційної інформації про особу;

- чи є збирання, зберігання, використання та поширення інформації про особу втручанням в її особисте і сімейне життя.

Даючи офіційне тлумачення положень частин першої, другої статті 32 Конституції України у системному зв'язку з частиною другою статті 34 цієї Конституції, Конституційний Суд України дійшов висновку, що збирання, зберігання, використання та поширення державою, органами місцевого самоврядування, юридичними або фізичними особами конфіденційної інформації про *особу без її згоди* є втручанням в її особисте та сімейне життя, яке допускається винятково у визначених законом випадках і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

(Рішення КСУ у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України м. Київ 20 січня 2012 року № 2-рп/2012)

1. У якому випадку, виходячи з юридичної позиції Конституційного Суду України, висловленої у рішенні від 20.01.2012 р. №2-рп/2012, втручання в особисте і сімейне життя особи є неправомірним?

1) Якщо органи державної влади надали дозвіл на збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації стосовно особи, незалежно від підстав надання такого дозволу.

2) Якщо особа надала згоду на збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації стосовно неї, незалежно від підстав надання такого дозволу.

3) Якщо збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації стосовно особи здійснюється в інтересах національної безпеки.

4) Якщо збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації стосовно особи здійснюється в інтересах захисту економічного добробуту.

2. За змістом статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» вбачається, що інформація з обмеженим доступом. Визначте інформацію яка НЕ є інформацією з обмеженим доступом (визначте зайве):

1. інформація про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту;
2. конфіденційна інформація
3. таємна інформація
4. службова інформація

3. Поширення інформації про сімейне життя особи, яка займає посаду, пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування, Конституційний Суд України враховує, що така інформація зазвичай стосується не лише цієї особи, а й інших осіб, зокрема членів її сім'ї. Визначте хто з перелічених осіб НЕ може бути віднесеним до члена сім'ї особи яка займає посаду.

1. чоловік (дружина),
2. батьки (усиновителі), опікуни (піклувальники),
3. брати, сестри, діти та їхні чоловіки (дружини);
4. дядьки, тітки, батьки дружин та чоловіків

4. У яких випадках допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди ?

1. в інтересах національної безпеки,
2. в інтересах економічного добробуту

3. в інтересах захисту прав людини.
4. в інтересах органів місцевого самоврядування
5. в інтересах органів публічної влади
6. в інтересах слідства
7. в інтересах іншої держави з якою є міжнародна угода

5. Розташуйте у правильній послідовності порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію:

1. В установі утворюється комісія з питань роботи із службовою інформацією, яка постійно діє, положення про яку та склад якої затверджуються відповідним актом установи.
2. складається перелік відомостей, що становлять службову інформацію, і подається його на затвердження керівникові установи;
4. розгляд документів з грифом “Для службового користування” на предмет встановлення в них відомостей, що містять відкриту інформацію, яка може бути використана під час опрацювання запитів на публічну інформацію;
3. розслідування на підставі рішення керівника установи фактів втрати документів з грифом “Для службового користування” та розголошення службової інформації;

6. В якому нормативному акті містяться визначення наведених понять?

1. Інформація з обмеженим доступом
2. Конфіденційна інформація
3. Незаконне втручання в його особисте і сімейне життя,

- А) Закон України «Про доступ до публічної інформації», 2011 р.
- Б) Закону України «Про захист персональних даних» , 2010 р.
- В) Міжнародним пактом про громадянські і політичні права 1966 р.
- Г) Закону України „Про інформацію“ від 2 жовтня 1992 р.

Фабула 27

Суб'єкт права на конституційне подання - 70 народних депутатів України - звернувся до Конституційного Суду України з

клопотанням визнати неконституційними такі положення Закону України "Про політичні партії в Україні", зокрема частини першої статті 10 (2365-14), яка передбачає: "Рішення про створення політичної партії приймається на її установчому з'їзді (конференції, зборах). Це рішення має бути підтримано підписами не менше десяти тисяч громадян України, які відповідно до Конституції України мають право голосу на виборах, зібраними не менш як у двох третинах районів не менш як двох третин областей України, міст Києва і Севастополя та не менш як у двох третинах районів Автономної Республіки Крим".

Конституційний Суд України дійшов висновку про відповідність Конституції України основних положень частини першої статті 10 Закону щодо підтримки рішення про створення політичної партії.

Законодавець, визначаючи умови реалізації громадянами права на утворення політичної партії саме на таких засадах, ґрунтується на тому, що політична партія повинна виражати інтереси певної частини громадян і охоплювати своєю діяльністю значну частину території держави. (Рішення КСУ у справі за конституційним поданням 70 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини першої статті 10, пункту 3 частини другої, частин п'ятої, шостої статті 11, статті 15, частини першої статті 17, статті 24, пункту 3 розділу VI "Заключні положення" Закону України "Про політичні партії в Україні" (справа про утворення політичних партій в Україні) 12 червня 2007 № 2-рп/2007).

1. Інформація про надходження на рахунок політичної партії коштів, заборонених Законом України "Про політичні партії в Україні", доводиться відповідною банківською установою до відома Міністерства юстиції України.

Фінансування політичних партій Не допускається. Який з зазначених пунктів зайвий?

1. іноземними державами та їх громадянами, підприємствами, установами, організаціями;
2. благодійними та релігійними об'єднаннями та організаціями;
3. анонімними особами або під псевдонімом;
4. громадянами та юридичними особами України

2. Визначте органи, що здійснюють державний контроль за діяльністю політичних партій:

1. Міністерство юстиції України
2. Верховна Рада України
3. Генеральна прокуратура України
4. Верховний Суд України

3. Якому суду як суду першої інстанції підсудні справи про заборону політичних партій за загальним правилом?

- 1) Апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Львів.
- 2) Апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ.
- 3) Окружному адміністративному суду міста Києва.
- 4) Київському окружному адміністративному суду.

4. Якому суду як суду першої інстанції підсудні справи про заборону політичних партій в умовах воєнного стану?

- 1) Апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Львів.
- 2) Апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ.
- 3) Окружному адміністративному суду міста Києва.
- 4) Київському окружному адміністративному суду.

5. Європейський суд з прав людини визначив умови, за якими політичні партії НЕ можуть посилалися на ст. 11 Конвенції як засіб захисту права на свободу об'єднання».

Визначте три правильні відповіді за якими політичні партії НЕ можуть звертатися до ЄСПЛ для захисту своїх прав:

1. політичні партії, лідери яких закликають до застосування насильства чи вимагають змін, котрі насправді не сумісні з однією чи декількома засадами демократії
2. мають на меті знищити демократію
3. мають на меті обмежити права інших,
4. мають на меті припинення будь-якої дискримінації особистості, а також рівність у правах і можливостях
5. мають на меті поєднання індивідуальної ініціативи громадян з державним втручанням у соціальне й економічне життя
6. мають на меті адміністративно-командне управління в економіці,
7. мають на меті створення національної демократичної держави шляхом права народів на самовизначення в його етнічних кордонах

6. Розташуйте у правильній послідовності стадії реєстрації політичної партії:

1. Реєстрацію політичних партій здійснює Міністерство юстиції України.
2. Затверджуються статут і програма політичної партії, обираються її керівні і контрольно-ревізійні органи.
3. Підтримано підписами не менше десяти тисяч громадян України,
4. Рішення про створення політичної партії приймається на її установчому з'їзді (конференції, зборах)

7. В яких рішеннях ЄСПЛ визнав правомірною заборону політичної партії?

- 1) Об'єднана комуністична партія Туреччини та інші проти Туреччини“, «Партія свободи і демократії (Freedom and democracy party (Özdep) проти Туреччини».
- 2) «Соціалістична партія (Socialist party) та ін. проти Туреччини», «Язар, Караташ, Аской та Народна трудова партія (НТП) проти Туреччини».
- 3) «Батасуна проти Іспанії», «Еррі Батасуна проти Іспанії», Рефах Партісі (Партія добробуту) та інші проти Туреччини.

4) «Дікле від імені DER проти Туреччини», "Політична організація" Партідул комуністілор (непечерісті) і "Унгуряну (Partidul Comunistilor (Nepeceristi) and Ungureanu) проти Румунії".

Фабула 28

До Окружного адміністративного суду м. Києва звернувся К. з позовом до Посольства України в Республіці Молдова в якому просив:

- визнати протиправними дії Посольства України в Республіці Молдова щодо рішення про скасування оформлення набуття громадянства України по відношенню до К.;
- скасувати рішення по скасуванню оформлення набуття громадянства України;
- зобов'язати Посольство України в Республіці Молдова поновити набуття громадянства України.

Проаналізувавши матеріали справи, всебічно і повно з'ясувавши всі фактичні обставини справи, об'єктивно оцінивши докази, які мають юридичне значення для розгляду справи і вирішення спору по суті, суд дійшов наступних висновків. З матеріалів справи вбачається, що підставою для скасування рішення про набуття громадянства фактично є дії батька позивача(який надав неправдиві відомості) Також, суд зазначає, що станом на дату набуття громадянства позивач був неповнолітнім.

Таким чином, у діях *саме позивача* відсутні ознаки, які б свідчили про отримання громадянства шляхом обману, внаслідок подання свідомо неправдивих відомостей або фальшивих документів, приховування будь-якого суттєвого факту, за наявності якого особа не може набутти громадянство України, а відтак положення ст. 21 Закону України «Про громадянство України» не підлягають застосуванню до позивача. Таким чином, у діях *саме позивача* відсутні ознаки, які б свідчили про отримання громадянства шляхом обману, внаслідок подання свідомо неправдивих відомостей або фальшивих документів, приховування будь-якого суттєвого факту, за наявності якого особа не може набутти громадянство України, а відтак положення ст. 21 Закону України «Про громадянство України» не підлягають застосуванню до позивача.

Окружний адміністративний суд міста Києва 25 березня 2019 року № 826/8660/17

1. Визначте, які саме обставини із числа перерахованих нижче НЕ дозволяють фізичній особі набутти українського громадянства?

- 1) Невиліковна інфекційна хвороба.
- 2) Тимчасова відсутність засобів до існування.
- 3) Вчинення геноциду на будь-якій території.

4) Незнання законів і Конституції України.

2. До якої особи може бути застосований спрощений порядок прийняття до громадянства України:

- 1) Врятувала життя громадянину України.
- 2) Має визначні заслуги перед Україною.
- 3) Володіє цінною інформацією військового характеру.
- 4) Зобов'язалася припинити іноземне громадянство.

3. Що таке «припинення громадянства України» ?

- 1) Вихід з громадянства України за власним бажанням.
- 2) Термін охоплює вихід з громадянства та втрату громадянства.
- 3) Виключення з громадянства України за вчинення геноциду.
- 4) Втрата громадянства внаслідок шпигунської діяльності

4. До громадянства України НЕ приймається особа, яка:

1. вчинила злочин проти людства чи здійснювала геноцид;
2. засуджена в Україні за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину (до погашення або зняття судимості) з урахуванням рівня загрози для національної безпеки держави;
3. вчинила на території іншої держави діяння, яке визнано законодавством України тяжким або особливо тяжким злочином.
4. має податкові заборгованості перед державою свого громадянства
5. має громадянство або підданство іншої держави
6. якщо особа вже мала громадянство держави чиє громадянство вона прагне отримати
7. якщо особа, визнана судом недієздатною,

5. Розташуйте у правильній послідовності стадії набуття дітьми громадянства України внаслідок усиновлення

1. Зібрати необхідні документи;
2. подати заяву разом із необхідними документами;

3.отримати довідку про реєстрацію особи громадянином України (що є підставою для оформлення паспорта громадянина України) у територіальному органі або підрозділі ДМС України за місцем проживання.

4 звернутися до територіального підрозділу ДМС України за місцем проживання особи або законного представника дитини;

6. В якому нормативному акті містяться визначення наведених понять:

1. Апатрид
2. Біпатрид
3. Трансферт

А. Конвенція про скорочення безгромадянства. 1961 р.

Б. Конвенція про скорочення випадків множинного громадянства і військовий обов'язок у випадках множинного громадянства 1963

В. Європейська конвенція про громадянство 1997 р.

Г. Закон України «Про громадянство України» 2001р.

Фабула 29

Нещодавно Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду прийняв ухвалу про передачу справи щодо перегляду за виключними обставинами судового рішення у справі одного із заявників із конституційною скаргою на розгляд об'єднаної палати 24 квітня 2023 року справа №818/1793/18 (В/851/5/19), адміністративне провадження №К/9901/27229/19, щодо можливого відступу від своєї позиції Великою палатою Верховного Суду, принаймні в частині можливості перегляду судового рішення особи, яка зверталася із конституційною скаргою. В ухвалі міститься пряме посилання на напрацювання кафедри конституційного права України¹.

¹ Барабаш Ю. «Засіб захисту прав vs. юридична визначеність» як дилема вітчизняної офіційної конституційної доктрини в контексті функціонування інституту індивідуальної скарги // Український часопис конституційного права. 2020. № 4. С. 47-60; Барабаш Ю.Г. Берченко Г.В. Ефективність індивідуальної конституційної скарги як засобу захисту прав особи в Україні *Вісник Конституційного Суду України*. 2021. № 5. С. 9-21.

На сьогоднішній день маємо досить системну і серйозну проблему перегляду судових рішень за наслідками визнання положень законів неконституційними. Суди ухвалюють рішення про відмову у перегляді, справ за зверненням суб'єктів звернення із конституційною скаргою, через що інститут конституційної скарги стає неефективним засобом захисту прав. Це зводить нанівець зусилля самих суб'єктів звернення із конституційною скаргою – вони можуть задовольнитися хіба що внеском в розвиток правової системи на майбутнє. У особи майже не має жодного шансу повернутися до розгляду своєї справи в загальному суді.

1). В якому процесуальному кодексі немає прив'язки до невиконання рішення як умови при перегляді його за виключними обставинами внаслідок встановленої Конституційним Судом України неконституційності/конституційності закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого судом при вирішенні справи?

- 1) Кримінальний процесуальний кодекс.
- 2) Кодекс адміністративного судочинства.
- 3) Цивільний процесуальний кодекс.
- 4) Господарський процесуальний кодекс.

2). Який процесуальний кодекс НЕ містить можливість перегляду рішення суду у зв'язку з виключними обставинами на підставі встановленої Конституційним Судом України неконституційності (конституційності) закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, НЕ застосованого судом при вирішенні справи?

- 1) Кримінальний процесуальний кодекс.
- 2) Кодекс адміністративного судочинства.
- 3) Цивільний процесуальний кодекс.

4) Господарський процесуальний кодекс.

3. Протягом якого строку особа може звернутися до суду із заявою про перегляд судового рішення за виключними обставинами на підставі встановленої Конституційним Судом України неконституційності (конституційності) закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого (не застосованого) судом при вирішенні справи?

- 1) протягом п'яти днів з дня офіційного оприлюднення відповідного рішення Конституційного Суду України
- 2) протягом десяти днів з дня офіційного оприлюднення відповідного рішення Конституційного Суду України
- 3) протягом двадцяти днів з дня офіційного оприлюднення відповідного рішення Конституційного Суду України
- 4) протягом тридцяти днів з дня офіційного оприлюднення відповідного рішення Конституційного Суду України

4) У якому випадку відповідно до позиції Великої палати Верховного Суду (постанова від 18 листопада 2020 року у справі № 4819/49/19) можливий перегляд судового рішення за виключними обставинами, якщо підставою для цього є визнання закону або його окремого положення неконституційним?

- 1) якщо Конституційний Суд України у тексті свого рішення встановить порядок і строки виконання ухваленого рішення;
- 2) якщо суб'єктом звернення щодо перегляду є особа, яка зверталася із конституційною скаргою
- 3) якщо суб'єктом звернення щодо перегляду є будь-яка особа, у справі якої був застосований закон, що визнаний неконституційним;
- 4) якщо КСУ прямо не заборонив такий перегляд.

5). На який принцип найчастіше посилаються суди, відмовляючи в перегляді судового рішення за виключними обставинами, якщо підставою для цього є визнання закону або його окремого положення неконституційним?

- 1) res judicata
- 2) non bis in idem
- 3) nulla poena sine lege
- 4) vacatio legis

6) Розташуйте у правильній послідовності

- 1. Звернення з заявою про перегляд за виключними обставинами
- 2. Визнання закону неконституційним
- 3. Оприлюднення рішення Конституційного Суду України про визнання закону неконституційним
- 4. Ухвалення судового рішення, в якому застосований закон, щодо конституційності якого особа подала конституційну скаргу

7) Встановіть відповідність, в якому кодексі міститься відповідне формулювання щодо підстав для перегляду судових рішень у зв'язку з виключними обставинами:

- А) КПК
- Б) КАС
- В) ГПК
- Г) ЦПК

1) встановлена Конституційним Судом України неконституційність (конституційність) закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого (не застосованого) судом при вирішенні справи, якщо рішення суду ще не виконане

2) встановлена Конституційним Судом України неконституційність (конституційність) закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого (не застосованого) судом при вирішенні справи, якщо рішення суду ще не виконане

3) встановлена Конституційним Судом України неконституційність (конституційність) закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого (не застосованого) судом при вирішенні справи, якщо рішення суду ще не виконане

4) встановлена Конституційним Судом України неконституційність, конституційність закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого судом при вирішенні справи

8) Якими відповідно до процесуального законодавства можуть бути наслідки задоволення конституційної скарги (визнання закону або його окремого положення неконституційним)?

1) Виключно моральне задоволення для суб'єкта внесення конституційної скарги і вплив на подальший розвиток правової системи.

2) Можливість перегляду судового рішення у порядку виключного провадження в суді загальної юрисдикції, якщо судове рішення набрало законної сили і вже виконано – у господарському процесі.

3) Можливість перегляду справи за нововиявленими обставинами в суді загальної юрисдикції, незалежно від того чи виконано рішення суду.

4) Можливість перегляду справи у суді загальної юрисдикції за будь-яких умов.

5) Можливість перегляду судового рішення у порядку виключного провадження в суді загальної юрисдикції, якщо судове рішення набрало законної сили – у кримінальному процесі

6) Можливість перегляду справи у порядку виключного провадження в суді загальної юрисдикції, якщо , якщо судове рішення набрало законної сили і ще не виконано – у цивільному процесі

7) Можливість перегляду справи у порядку виключного провадження в суді загальної юрисдикції, якщо судові рішення набрало законної сили і ще не виконано – у адміністративному процесі

Фабула 30

Громадянин В. звернувся до окружного адміністративного суду з позовом до обласного управління Пенсійного фонду України, який застосував до нього закон, в згодом визнаний неконституційним. Громадянин обґрунтовував свій позов ч. 3 ст. 152 Конституції України, відповідно до якої матеріальна чи моральна шкода, завдана фізичним або юридичним особам актами і діями, що визнані неконституційними, відшкодовується державою у встановленому законом порядку. Натомість представники Пенсійного фонду зазначили, що вони не могли знати, що застосований ними закон до громадянина В. в частині нарахування пенсій згодом буде визнаний неконституційним. Більше того, в Україні діє презумпція конституційності законів і рішення КСУ спричиняє наслідки лише з моменту ухвалення ним рішення. Відповідно до ч. 2 ст. 152 Конституції України «Закони, інші акти або їх окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність, якщо інше не встановлено самим рішенням, але не раніше дня його ухвалення». Таким чином, Пенсійний фонд діяв правомірно і шкода відшкодовуватися не буде.

1) В яких рішеннях Конституційного Суду України НЕ згадується про обов'язок відшкодування шкоди, що завдана законом, який визнаний неконституційним?

1) Рішення від 7 квітня 2021 року № 1-р(П)/2021 у справі за конституційною скаргою громадянина України Дяченка Олександра Миколайовича та інших громадян України щодо відповідності Конституції України (конституційності) підпункту 13 пункту 4 розділу I Закону України "Про

внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України" від 28 грудня 2014 року № 76-VIII.

2) Рішення у справі за конституційною скаргою Бівалькевича Богдана В'ячеславовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 8 розділу XI "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про Національну поліцію" від 21 липня 2021 року № 4-р(II)/2021.

3) Рішення від 15 червня 2022 року № 4-р(II)/2022 у справі за конституційними скаргами Барсеґяна Геворка Сенекеримовича та Ліненко Наталії Миколаївни щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 485 Митного кодексу України (щодо індивідуалізації юридичної відповідальності).

4) Рішення КСУ від 1 березня 2023 року № 1-р(II)/2023 (щодо гарантій незалежності прокурора).

2) Які умови відшкодування шкоди державою за ч. 3 ст. 152 Конституції України?

1. Шкода має бути матеріальною чи моральною,

2. Шкода має бути завдана фізичним або юридичним особам

3. Шкода має бути завдана актами і діями, що визнані неконституційними

4. Має бути виділений бюджет для відшкодування.

5. Має бути пряма вказівка про відшкодування шкоди в рішенні КСУ

6. Має бути порядок відшкодування, визначений Кабінетом Міністрів України

7. Особа, що претендує на відшкодування, повинна була звертатися із конституційною скаргою.

3) Встановіть відповідність між позиціями КСУ і його рішеннями:

А) Рішення від 7 квітня 2021 року № 1-р(II)/2021 у справі за конституційною скаргою громадянина України Дяченка Олександра Миколайовича та інших

громадян України щодо відповідності Конституції України (конституційності) підпункту 13 пункту 4 розділу I Закону України "Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України" від 28 грудня 2014 року № 76-VIII.

Б) Рішення у справі за конституційною скаргою Бівалькевича Богдана В'ячеславовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 8 розділу XI "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про Національну поліцію" від 21 липня 2021 року № 4-р(II)/2021.

В) Рішення від 7 жовтня 2009 року N 25-рп/2009 у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 2 частини першої статті 49, другого речення статті 51 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування".

Г) Рішення КСУ від 1 березня 2023 року № 1-р(II)/2023 (щодо гарантій незалежності прокурора).

1. "...з метою реального поновлення у правах громадян України, на яких поширюється дія статті ..., Конституційний Суд України вважає, що держава зобов'язана розробити порядок (юридичний механізм) відшкодування шкоди, якої вони зазнали внаслідок дії статті ... Закону

Громадяни України, на яких поширюється дія статті .. Закону України ..., мають право на відшкодування шкоди, якої вони зазнали внаслідок дії частини ... статті ... цього закону в редакції Закону України ...I.

2. «Отже, з метою захисту прав та інтересів суб'єкта права на конституційну скаргу Конституційний Суд України вважає, що ... має гарантоване Основним Законом України право на відшкодування матеріальної та моральної шкоди, якої він зазнав унаслідок застосування до нього пункту ..., який згідно з цим Рішенням порушує приписи Конституції України. Ухилення держави від здійснення такого відшкодування знижує довіру до

держави та органів державної влади й суперечить Основному Закону України».

3. «Відповідно до частини третьої статті 152 Конституції України матеріальна чи моральна шкода, завдана фізичним або юридичним особам актами і діями, що визнані неконституційними, відшкодовується державою у встановленому законом порядку. Тому позитивним обов'язком держави є прийняття відповідного закону, який має визначати порядок та умови такого відшкодування».

4. «З огляду на наведене особа, якій завдано матеріальної та моральної шкоди внаслідок застосування оспорюваного припису Закону ..., має право на її відшкодування у разі визнання оспорюваного припису Закону ... неконституційним».

4) Яким законом врегульовано порядок відшкодування шкоди, що завдана актами і діями, що визнані неконституційними (ч. 3 ст. статті 152.)?

- 1) Закон України «Про конституційне провадження»
- 2) Закон України «Про конституційну процедуру»
- 3) Закон України «Про відшкодування шкоди, що завдана особі внаслідок визнання закону неконституційним»
- 4) Спеціальний закон відсутній.

5) Які положення по аналогії застосовують суди для відшкодування шкоди, що завдана актами і діями, що визнані неконституційними?

- 1) Положення Закону «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» від 1 грудня 1994 року № 266/94-ВР
- 2) Положення Господарського кодексу України
- 3) Положення Цивільного кодексу України

4) Положення Сімейного кодексу України

6) Яка практика судів щодо відшкодування шкоди, що завдана актами і діями, що визнані неконституційними?

- 1) Суди задовольняють позови
- 2) Суди не задовольняють позови
- 3) Частина судів задовольняють позови, а частина - ні
- 4) Практика відсутня

7) У Конституції якої країни надано право Конституційному Суду присудити особі належну фінансову винагороду?

- 1) Словаччина
- 2) Україна
- 3) Польща
- 4) Молдова

8. Встановіть послідовність:

1. Застосування судом неконституційного закону
2. Звернення із конституційною скаргою
3. Визнання закону неконституційним
4. Відшкодування шкоди, завданої застосуванням законом

Фабула 31

Конституційний Суду України в своєму рішенні від 27 травня 2009 року № 12-рп/2009 визнав такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), окремі положення Закону України “Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю” від 30 червня 1993 року щодо погодження з Комітетом Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією ряду кадрових

призначень у правоохоронній сфері. Згодом Верховна Рада України ухвалила Закон від 23.10.2009 р. № 1692-VI, в якому містилися норми, які за своїм змістом відтворюють законодавчі положення, що були визнані неконституційними.

Аналогічна ситуація відбулася коли КСУ в рішенні від 20.12.2016 р. № 7-рп/2016 у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень другого речення частини сьомої статті 43 першого речення частини першої статті 54 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» визнав, що обмеження індексації та інших доплат розміром 10740 гривень є неконституційним. Згодом Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 6 грудня 2016 р № 1774-VIII, за допомогою якого законодавець повернув аналогічну норму щодо обмеження виплат сумою в 10740 гр.

1) В якому випадку є допустимим зупинення провадження у справі згідно з Кодексом адміністративного судочинства України?

- 1) Об'єктивної неможливості розгляду справи до вирішення іншої справи, що розглядається в порядку конституційного провадження.
- 2) Якщо суд доходить висновку, що закон чи інший правовий акт суперечить Конституції України.
- 3) Якщо у суду є сумніви, що закон чи інший правовий акт суперечить Конституції України.
- 4) Якщо у сторін є сумніви, що закон чи інший правовий акт суперечить Конституції України.

2) Який процесуальний кодекс в прямій формі не містить правила не застосовувати закон, навіть якщо суд дійде висновку, що він суперечить Конституції України?

- 1) Кодекс адміністративного судочинства України.
- 2) Цивільний процесуальний кодекс України.
- 3) Господарський процесуальний кодекс України.
- 4) Кримінальний процесуальний кодекс України.

3) Коли за правовою позицією Верховного Суду, висловленій в рішенні від 21 квітня 2021 року (справа №360/3611/20 адміністративне провадження №Пз/9901/32/20), суд не може застосовувати положення чинного закону?

- 1) Якщо аналогічний припис був визнаний неконституційним Конституційним Судом України із змістовних підстав.
- 2) Якщо аналогічний припис був визнаний неконституційним Конституційним Судом України із процедурних підстав.
- 3) Якщо положення закону викликає сумніви у суду щодо його конституційності.
- 4) Якщо положення закону викликає сумніви у сторін щодо його конституційності.

4) Що повинен з'ясувати суд, відповідно до постанови Верховного Суду від 20 травня 2021 року, справа № 200/5726/20-а, з'ясовуючи питання про можливість зупинення провадження у справі з підстав неможливості її розгляду до вирішення іншої справи, що розглядається в порядку конституційного провадження в Конституційному Суду України?

- 1) Зупинення провадження в адміністративній справі, є доцільним у випадках, коли предметом розгляду органу конституційної юрисдикції є норми закону чи іншого акта, якими врегульовано питання щодо юридичної відповідальності фізичної особи (мають зворотню дію).
- 2) Суд повинен належним чином проаналізувати ймовірні наслідки ухвалення Конституційним Судом України рішення за результатом розгляду справи, їхній взаємозв'язок із спірними правовідносинами, що є предметом

розгляду в адміністративній справі, підставами позову, і відобразити відповідні висновки у своїй ухвалі.

3) Зупинення провадження може бути визнано доцільним за умов дійсної пов'язаності потенційного результату розгляду цього питання із фактичними обставинами адміністративної справи та належного обґрунтування судом необхідності такого зупинення

4) Зупинення має бути здійснене в усіх випадках розгляду справи в Конституційному Суді України, якщо вона стосується закону, який підлягає застосуванню адміністративним судом

5) Суд повинен зупинити провадження у справі якщо її стороною є особа, яка подала конституційну скаргу до Конституційного Суду України

6) Зупинення провадження може бути визнано доцільним якщо справа не стосується закону, положення якого вже були визнані неконституційними і повторно відтворені законодавцем шляхом повторного прийняття нового закону

7) Зупинення провадження може бути здійснене лише якщо це визнають доцільним обидві сторони, що беруть участь у розгляді справи.

5) Під час розгляду справи у порядку адміністративного судочинства суд дійшов висновку, що окреме положення закону, яке підлягало застосуванню суперечить Конституції України. Якими мають бути дії українського суду, якщо під час розгляду справи (у порядку адміністративного, господарського чи цивільного судочинства) він доходить висновку про неконституційність закону чи іншого правового акту?

1) Суд зупиняє провадження у справі і звертається до Верховного Суду для внесення подання до Конституційного Суду України щодо перевірки на відповідність Конституції України відповідного закону (його окремого положення) чи іншого правового акту.

2) Суд не застосовує такий закон чи інший правовий акт, а застосовує норми Конституції України як норми прямої дії і після винесення рішення у справі звертається до Верховного Суду для вирішення питання стосовно внесення до Конституційного Суду України подання щодо конституційності закону чи іншого правового акта, що віднесено до юрисдикції Конституційного Суду України.

3) Суд зупиняє провадження у справі і звертається до Верховного Суду для внесення законодавчої пропозиції щодо приведення відповідного закону чи іншого правового акту у відповідність із вимогами Конституції України.

4) Суд застосовує відповідний закон чи інший правовий акт і після винесення рішення у справі звертається до Конституційного Суду України для вирішення питання щодо його конституційності.

6) Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні прийняла в аналогічній редакції закон, який було визнано неконституційним. При цьому була констатована неконституційність як формального так і матеріального характеру. Чи є конституційними дії Верховної Ради України?

1) Так, дії Верховної Ради України є конституційними, оскільки вона є єдиним державним органом уповноваженим приймати закони.

2) Ні, дії Верховної Ради України є неконституційними, оскільки це є порушенням принципу вищої юридичної сили Конституції України.

3) Ні, дії Верховної Ради України є неконституційними, оскільки лише український народ на референдумі може «долати вето» Конституційного Суду України.

4) Так, дії Верховної Ради України є конституційними, оскільки саме вона може змінювати Конституцію України.

7) Встановіть відповідність

1) КАСУ, ЦПК, ГПК

- 2) КПК
- 3) КАСУ
- 4) ЦПК, ГПК

А) Якщо суд доходить висновку, що закон чи інший правовий акт суперечить Конституції України, суд не застосовує такий закон чи інший правовий акт, а застосовує норми Конституції України як норми прямої дії

Б) Принцип верховенства права ... застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини

В) У разі невідповідності правового акта Конституції України, закону України, міжнародному договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або іншому правовому акту суд застосовує правовий акт, який має вищу юридичну силу, або положення відповідного міжнародного договору України

Г) У разі невідповідності правового акта правовому акту вищої юридичної сили суд застосовує норми правового акта вищої юридичної сили

8) Встановіть правильну послідовність

- 1) Суд доходить висновку, що закон чи інший правовий акт суперечить Конституції України
- 2) Суд не застосовує такий закон чи інший правовий акт
- 3) Суд застосовує норми Конституції України як норми прямої дії
- 4) Суд після винесення рішення у справі звертається до Верховного Суду для вирішення питання стосовно внесення до Конституційного Суду України подання щодо конституційності закону чи іншого правового акта, що віднесено до юрисдикції Конституційного Суду України

Фабула 32

Конституційний Суд України в Рішенні від 28 лютого 2018 року № 2-р/2018 звернув увагу на порушення конституційної процедури розгляду й

ухвалення закону України, які "мали системний характер та істотно вплинули на остаточний результат прийняття Закону" (абзац одинадцятий пункту 4 мотивувальної частини). Аналогічний підхід КСУ застосував у рішенні від 26 квітня 2018 року № 4-р/2018. В наукових публікаціях піднімалося питання про відновлення дії законів, які діяли до набрання чинності до визнання законів неконституційними з мотивів порушення процедури. Підставою для такого висновку стало рішення КСУ від 30 вересня 2010 р. № 20-рп/2010, в мотивувальній частині якого КСУ прямо вказано, що «визнання неконституційним Закону № 2222 у зв'язку з порушенням процедури його розгляду та ухвалення означає відновлення дії попередньої редакції норм Конституції України, які були змінені, доповнені та виключені Законом № 2222». Таким чином, виникає проблема виникнення прогалин внаслідок визнання положення неконституційним і способів їх уникнення, зокрема, шляхом відновлення попередньої редакції положення закону, яка діяла до визнання його неконституційним. В деяких рішеннях КСУ, не вказуючи на відновлення як таке, вказує на редакцію закону, що підлягає застосуванню після визнання положення неконституційним (в якості поручення виконання рішення).

1) Які існують способи уникнення прогалин, які можуть утворитися в результаті конституційного нормо контролю (відповідно до Генеральної доповіді XIV Конгресу Конференції європейських конституційних судів (Вільнюс, 3–6 червня 2008 року)?

1. Відтермінування офіційного опублікування рішення
2. Встановлення рішенням пізнішої дати набрання законної сили ,
3. Поновлення раніше чинного правового регулювання
4. Тимчасову правотворчість конституційного суду і заповнення ним прогалини
5. Надання судам права здійснювати правотворчість в конкретній справі
6. Надання можливості парламенту скасувати рішення конституційного суду

7.Надання верховним судам право скасовувати рішення конституційного суду

2) У якому рішенні КСУ вдався до судової правотворчості і тимчасово заповнив прогалину, що утворилася внаслідок визнання неконституційним положення закону (до врегулювання відповідного питання законодавцем)?

1) Рішення Конституційного Суду України (справа про судовий контроль за госпіталізацією недієздатних осіб до психіатричного закладу) від 1 червня 2016 року № 2-рп/2016

2) Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання), Справа N 1-33/2004 2 листопада 2004 року N 15-рп/2004

3) Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України „Про запобігання корупції“, Кримінального кодексу України від 27 жовтня 2020 року № 13-р/2020

4) Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 57 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України "Про всеукраїнський референдум" від 26 квітня 2018 року № 4-р/2018

3) Встановіть відповідність формулювань, використаних КСУ

А) Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини третьої, абзаців першого, другого, четвертого, шостого частини п'ятої статті 141 Закону України "Про

судоустрій і статус суддів" та положень пункту 5 розділу III "Прикінцеві положення" Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення" (справа про щомісячне довічне грошове утримання суддів у відставці) від 8 червня 2016 року № 4-рп/2016.

Б) Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень розділу I, пункту 2 розділу III „Прикінцеві положення“ Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення“ від 2 березня 2015 року № 213-VIII від 23 січня 2020 року № 1-р/2020.

В) Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою громадянина України Дяченка Олександра Миколайовича та інших громадян України щодо відповідності Конституції України (конституційності) підпункту 13 пункту 4 розділу I Закону України "Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України" від 28 грудня 2014 року № 76-VIII від 7 квітня 2021 року № 1-р(II)/2021.

Г) Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 252 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України "Про внесення змін до Конституції України" від 8 грудня 2004 року № 2222-IV (справа про додержання процедури внесення змін до Конституції України) від 30 вересня 2010 р. № 20-рп/2010

1) «Керуючись частиною другою статті 70 Закону України "Про Конституційний Суд України", Конституційний Суд України вважає за необхідне вказати такий порядок виконання цього рішення: - частина ... статті ... Закону України ..., яка суперечить Конституції України, не підлягає застосуванню як така, що втратила чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України цього рішення. Натомість застосуванню

підлягає частина ... статті ... Закону України ... до внесення змін Законом України...»

2) «У разі неприведення нормативного регулювання, встановленого статтею ... Закону України ... та цим Рішенням через три місяці з дня ухвалення Конституційним Судом України цього Рішення застосуванню підлягатиме частина ... статті ... Закону України у редакції Закону України ...»

3) «Застосуванню підлягають стаття ... в редакції до внесення змін Законом України ... для осіб, які працювали до 1 квітня 2015 року на посадах, визначених у вказаних нормах...»

4) «Конституційний Суд України виходить з того, що визнання неконституційним Закону № ... у зв'язку з порушенням процедури його розгляду та ухвалення означає відновлення дії попередньої редакції норм ..., які були змінені, доповнені та виключені Законом № Це забезпечує стабільність конституційного ладу в Україні, гарантування конституційних прав і свобод людини і громадянина, цілісність, непорушність та безперервність дії Конституції України, її верховенство як Основного Закону держави на всій території України».

4) Виходячи з практики КСУ чи може після рішення про визнання неконституційним закону застосовуватися стара редакція закону (відновлювати дію)?

А) Так, але лише з причин можливого порушення прав людини

Б) Ні, ніколи

В) Так, якщо КСУ вкаже на це у своєму рішенні

Г) Тільки в разі порушення прав людини

5) Яка позиція Верховного Суду у постанові від 20 січня 2021 року (справа № 800/162/14, провадження № 11-872зай19, абз. 9 п. 25.2.1.) щодо рішення КСУ від 30 вересня 2010 року (в якому КСУ відновив зміни до Конституції України) ?

- 1) висновок КСУ суперечить закріпленому законом порядку внесення змін до Конституції України
- 2) висновок КСУ відповідає закріпленому законом порядку внесення змін до Конституції України
- 3) висновок КСУ відповідає загальновизнаній практиці відновлення дії попередньої редакції нормативно-правових актів
- 4) висновок КСУ не відповідає загальновизнаній практиці відновлення дії попередньої редакції нормативно-правових актів

6) Розташуйте у правильній послідовності:

1. КСУ вказує на редакцію закону, яка підлягає застосуванню
2. КСУ відкриває провадження
3. Особа звертається до КСУ із конституційною скаргою
4. Суд ухвалює рішення про відмову в задоволенні позову особи

Фабула 33

Як вказує Венеційська комісія, доктрині нікчемності (“Nichtigkeitsslehre”) протиставляється доктрина позбавлення юридичної сили (“Vernichtbarkeitslehre”). Це створює дилему між доктринальною узгодженістю (коли неконституційний акт розглядають як акт, який ніколи не був частиною правової системи) та правовою безпекою (коли до набрання чинності рішенням Конституційного суду продовжують діяти акти, засновані на скасованому акті¹⁸⁶). Жодна з держав, що розглядаються в цьому дослідженні, не обрала першу модель, не залишаючи можливості для маневрування Конституційному суду, оскільки скасування важливого нормативного акта, на підставі якого було прийнято багато індивідуальних актів, може мати значні наслідки. (П. 167 Доповіді про прямий доступ до конституційного правосуддя CDL-JU (2010) 004). Крім того, у практиці конституційних судів зарубіжних країн використовується три ефекти

рішення конституційних судів про неконституційність акта: *ex tunc*, *ex nunc*, *pro futuro*. Перші два названі ефекти корелюються із німецькими доктринами нікчемності і позбавлення юридичної сили. Водночас в Україні в судовій практиці часто виникає питання щодо ефекту рішень КСУ і їх юридичних наслідків через недостатню увагу, що приділяється цьому питанню у доктрині.

1) Розташуйте у правильній послідовності

1. Визнання закону неконституційним із ефектом *pro futuro*
2. Опублікування рішення Конституційного Суду України про визнання закону неконституційним
3. Невиконання ВРУ обов'язку щодо зміни законодавчого регулювання
4. Втрата чинності закону

2) Які строки відтермінування втрати чинності положенням (ефект *pro futuro*) найчастіше використовує КСУ?

- 1) 9 і 12 місяців
- 2) 6 і 9 місяців
- 3) 3 і 6 місяців
- 4) 1 і 3 місяців

3) В яких рішеннях Конституційний Суд України надавав своїм рішенням ефект *pro futuro* і відтерміновував набрання ними чинності?

- 1) Рішення від 7 квітня 2021 року у справі за конституційною скаргою громадянина України Дяченка Олександра Миколайовича та інших громадян України щодо відповідності Конституції України (конституційності) підпункту 13 пункту 4 розділу I Закону України „Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України“ від 28 грудня 2014 року № 76–VIII.

- 2) Рішення у справі за конституційним поданням 55 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 375 Кримінального кодексу України від 11 червня 2020 року № 7-р/2020.
- 3) Рішення від 15 червня 2022 року № 4-р(П)/2022 у справі за конституційними скаргами Барсеґяна Геворка Сенекеримовича та Ліненко Наталії Миколаївни щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 485 Митного кодексу України (щодо індивідуалізації юридичної відповідальності).
- 4) Рішення від 27 жовтня 2020 року № 13-р/2020 у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України „Про запобігання корупції“, Кримінального кодексу України.
- 5) Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання), Справа N 1-33/2004 2 листопада 2004 року N 15-рп/2004
- 6) Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України „Про запобігання корупції“, Кримінального кодексу України від 27 жовтня 2020 року № 13-р/2020
- 7) Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 57 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України "Про всеукраїнський референдум" від 26 квітня 2018 року № 4-р/2018

4) Який ефект рішення Конституційного Суду України прямо вказаний у частині 2 статті 152 Конституції України?

- 1) Ex nunc i pro futuro.

- 2) Лише ex nunc.
- 3) Лише pro futuro.
- 4) Лише ex tunc.

5) З якого часового відрізка за загальним правилом акти (їх окремі положення) визнані Конституційним Судом України неконституційними втрачають чинність?

- 1) З моменту оголошення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність.
- 2) З дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність.
- 3) З дня оприлюднення рішення Конституційним Судом України про їх неконституційність.
- 4) З дня публікації рішення Конституційного Суду України про їх неконституційність у «Віснику Конституційного Суду України».

6) Який порядок офіційного оприлюднення актів Конституційного Суду України?

- 1) Здійснюється на офіційному веб-сайті Конституційного Суду України.
- 2) Здійснюється на офіційному веб-сайті Верховної Ради України.
- 3) Здійснюється на офіційному веб-сайті Президента України.
- 4) Здійснюється на офіційному веб-сайті Верховного Суду.

7) Встановіть відповідність ефектів втрати чинності акта

- 1) Ex nunc
- 2) pro futuro
- 3) ex tunc
- 4) ab initio

- А) Втрата чинності зі зворотним ефектом
- Б) Втрата чинності з моменту прийняття рішенням Конституційним Судом
- В) Відтермінування втрати чинності
- Г) Недійсність із самого початку (нікчемність)

Фабула 34

Конституційний Суд України своєю ухвалою 5 лютого 2008 року № 6-у/2008 відмовив у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням 102 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України “Про внесення змін до Конституції України”, Закону України “Про внесення зміни до розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про Конституційний Суд України”. Свою позицію Конституційний Суд України обґрунтував тим, що положення закону про внесення змін до Конституції України після набрання ним чинності стають невід’ємною складовою Конституції України – окремими її положеннями, а сам закон вичерпує свою функцію. Водночас згодом, у рішенні від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010 у справі за конституційним поданням 252 народних депутатів, Конституційний Суд відкрив провадження у справі і визнав Закон “Про внесення змін до Конституції України” № 2222 неконституційним. В практиці КСУ відомі і інші випадки зміни юридичної позиції КСУ. Разом із тим до такої зміни позиції ставлення неоднозначне. Одні вчені вбачають у цьому формування живої Конституції (living constitution). Інші вважають це порушенням правової визначеності. Так, у п. 50 доповіді CDL-AD(2011)003rev, схваленій Венеційською комісією на 86му пленарному засіданні (Венеція, 25–26 березня 2011 року)² сказано: «Існування

² [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2011\)003rev-ukr](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2011)003rev-ukr)

суперечливих рішень, що їх виніс верховний чи конституційний суд, у будь-якому разі є несумісним із принципом юридичної визначеності. Тому вимагається, щоб суди, особливо вищих інстанцій, запроваджували механізми, що надають можливість уникати суперечливості та забезпечувати **узгодженість їхньої судової практики**». Неузгодженість в практиці КСУ суттєво впливає і на практику судів загальної юрисдикції, оскільки невизначеною залишається остаточна позиція КСУ і яку з існуючих позицій має використовувати суд при розгляді справи.

1) Яке значення для правотворчої і правозастосовної діяльності мають юридичні позиції Конституційного Суду України?

- 1) Вони є обов'язковими лише для Конституційного Суду України.
- 2) Вони мають рекомендаційний характер для суб'єктів владних повноважень.
- 3) Вони мають консультативний характер для фізичних і юридичних осіб.
- 4) Вони є обов'язковими для застосування, стають безпосереднім регулятором суспільних відносин.

2) Де, відповідно до Закону України «Про Конституційний Суд України», може міститися юридична позиція Конституційного Суду України?

- 1) В мотивувальній частині Висновку Конституційного Суду України.
- 2) В резолютивній частині Рішення Конституційного Суду України.
- 3) В ухвалі Колегії суддів Конституційного Суду України про відмову у відкритті конституційного провадження у справі.
- 4) В ухвалі Сенату Конституційного Суду України про закриття конституційного провадження у справі.
- 5) У постанові Конституційного Суду України
- 6) У забезпечувальному наказі Конституційного Суду України
- 7) У Регламенті Конституційного Суду України

3) Як суддя Конституційного Суду України може виразити свою підтримку Висновку Конституційного Суду України та який характер вона носить?

- 1) Виклавши у письмовій формі збіжну думку, яка має обов'язковий характер.
- 2) Виклавши в усній формі розбіжну думку, яка має консультативний характер.
- 3) Виклавши у письмовій формі окрему думку, яка має доктринальний характер.
- 4) Виклавши в усній формі окрему думку, яка має рекомендаційний характер.

4) Відповідно до частини першої статті 97 Закону України «Про Конституційний Суд України» «Конституційний Суд у рішенні, висновку може встановити порядок і строки їх виконання, а також зобов'язати відповідні державні органи забезпечити контроль за виконанням рішення, додержанням висновку». Однак, у Рішенні Сенату за конституційною скаргою юридичної особи не було встановлено порядку його виконання, що дозволило зацікавленій стороні не виконувати це Рішення. Чи є конституційною ситуація, що склалася навколо виконання рішення Конституційного Суду України?

- 1) Так, таке є допустимим, оскільки Конституційний Суд не дотримався вимог частини першої статті 97 Закону України «Про Конституційний Суд України» і не визначив механізму реалізації свого рішення;
- 2) Ні, ситуація є неконституційною, оскільки рішення Конституційного Суду України мають пряму дію і для набрання чинності не потребують підтверджень з боку будь-яких органів державної влади;
- 3) Так, ситуація є повністю конституційною, адже для набуття рішенням реальної сили потрібні відповідні підтвердження (внесення змін тощо) з боку відповідних суб'єктів владних повноважень;

4) Ні, ситуація є повністю неконституційною, адже Сенат повинен був обов'язково визначити процедуру виконання свого рішення.

5) Чи допустимою є зміна юридичних позицій Конституційного Суду України та за яких умов?

- 1) Конституційний Суд України не може змінювати своїх юридичних позицій за жодних умов.
- 2) Конституційний Суд України може змінювати свої юридичні позиції в разі суттєвої зміни нормативного регулювання, яким керувався Суд при висловленні такої позиції.
- 3) Конституційний Суд України може змінювати свої юридичні позиції у разі суттєвої зміни політичної кон'юнктури (зміни політичної ситуації, розстановки політичних сил в державі тощо).
- 4) Конституційний Суд України не може змінювати своїх юридичних позицій, але в умовах зовнішньої агресії таке допустиме.

6) Чи поширюється вимога статті 151⁻² Конституції України: «Рішення та висновки, ухвалені Конституційним Судом України, є обов'язковими, остаточними і не можуть бути оскаржені» на рішення про звільнення судді Конституційного Суду України?

- 1) Так, рішення Конституційного Суду України безвідносно до їх юридичної форми, ухвалені з питань його виключних конституційних повноважень, не можуть бути оскаржені.
- 2) Так, оскільки рішення Конституційного Суду України про звільнення судді має ухвалюватися у формі «рішення».
- 3) Ні, оскільки рішення Конституційного Суду України про звільнення судді ухвалюється у формі постанови.

4) Ні, оскільки ухвалення рішення Конституційного Суду України про звільнення судді не охоплюється конституційними повноваженнями Конституційного Суду України.

7) Встановіть відповідність

1. Позиція судді
2. Позиція Суду
3. Негативний законодавець
4. Позитивний законодавець

- А) Окрема думка
- Б) Рішення, висновок
- В) Визнання закону неконституційним
- Г) Офіційне тлумачення

8) Встановіть послідовність

1. Висловлення юридичної позиції КСУ в рішення за конституційним поданням
2. Подання законопроекту про внесення змін до Конституції України
3. Суттєва зміна нормативного регулювання
4. Обґрунтування зміни юридичної позиції КСУ

Фабула 35

Голова КСУ Ш. на спеціальному пленарному засіданні спеціальною постановою був звільнений з посади судді КСУ за вчинення грубого дисциплінарного проступку. Суддя оскаржив своє звільнення до окружного адміністративного суду м. Києва. Не погодившись із позовом, представник КСУ в суді послався на рішення КСУ щодо офіційного тлумачення ст. 151-2 Конституції України, зазначивши, що рішення КСУ про звільнення судді є

остаточним, обов'язковим і не оскаржуваним, а справа підлягає припиненню. Суд першої інстанції задовольнив позов судді (справа № 640/8752/19). У Рішенням КСУ від 2 грудня 2019 р. № 11-р/2019 було надано офіційне тлумачення ст. 151-2 Конституції України, яке унеможливило оскарження такого роду постанови. Суд апеляційної інстанції скасував рішення першої інстанції внаслідок появи офіційного тлумачення Конституції між рішенням першої і апеляційної інстанції.

На практиці часто трапляються випадки, коли між першою і апеляційною інстанцією також закон або його окреме положення визнається неконституційним, і суди по-різному підходять до застосування такого закону у справі. Крім того, досить невизначена ситуація щодо застосування закону, що визнаний неконституційним з моменту прийняття рішення КСУ, проте в суді загальної юрисдикції розглядається справа щодо правомірності застосування цього закону до більш ранніх періодів.

1) Чи поширюється вимога статті 151⁻² Конституції України: «Рішення та висновки, ухвалені Конституційним Судом України, є обов'язковими, остаточними і не можуть бути оскаржені» на рішення про звільнення судді Конституційного Суду України?

- 1) Так, рішення Конституційного Суду України безвідносно до їх юридичної форми, ухвалені з питань його виключних конституційних повноважень, не можуть бути оскаржені.
- 2) Так, оскільки рішення Конституційного Суду України про звільнення судді має ухвалюватися у формі «рішення».
- 3) Ні, оскільки рішення Конституційного Суду України про звільнення суді ухвалюється у формі постанови.
- 4) Ні, оскільки ухвалення рішення Конституційного Суду України про звільнення суді не охоплюється конституційними повноваженнями Конституційного Суду України.

2) Який характер носять рішення і висновки Конституційного Суду України?

1. неоскаржуваність
2. остаточність
3. загальнообов'язковість
4. оскаржуваність
5. рекомендаційність
6. змінюваність
7. преюдиційність

3) Що означає презумпція конституційності закону з формальної точки зору?

- 1) закони, інші акти або їх окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність, якщо інше не встановлено самим рішенням, але не раніше дня його ухвалення
- 2) закони, інші акти або їх окремі положення, можуть бути визнані неконституційними і втрачають чинність з дня його скасування органом, що його ухвалив
- 3) закони, інші акти або їх окремі положення не можуть бути не застосовані судами загальної юрисдикції з мотивів суперечності Конституції України
- 4) закони, інші акти або їх окремі положення можуть бути визнані неконституційними судом загальної юрисдикції

4) Чи можливий перегляд за виключними обставинами судових рішень в разі визнання закону, що був застосований судом конституційним, проте КСУ надав йому своє тлумачення?

- 1) Так, це передбачено в ЦПК, КАСУ і ГПК
- 2) Так, це передбачено в ЦПК, КАСУ, ГПК і КПК
- 3) Ні, це не передбачено в процесуальних кодексах
- 4) Ні, КСУ не має право надавати власне тлумачення закону

5) Встановіть відповідність

1. Конституційний Суд України
2. Конституційний Суд України, розглядаючи справу за конституційною скаргою
3. Верховний Суд
4. Пленум Верховного Суду

А) звертається до Конституційного Суду України щодо конституційності законів, інших правових актів, а також щодо офіційного тлумачення Конституції України

Б) надає офіційне тлумачення Конституції України

В) може вказати на те, що суд застосував закон України (його положення), витлумачивши його у спосіб, що не відповідає Конституції України у резолютивній частині рішення

Г) за результатами аналізу судової статистики та узагальнення судової практики надає роз'яснення рекомендаційного характеру з питань застосування законодавства при вирішенні судових справ

6) Встановіть послідовність у «справі Шевчука»

1. КСУ надає офіційне тлумачення Конституції
2. Суд першої інстанції задовольняє позов про визнання постанови КСУ про звільнення судді неправомірною
3. Суд апеляційної інстанції відхиляє позов про визнання постанови КСУ про звільнення судді неправомірною
4. Суддя звертається до ЄСПЛ

Фабула 36

Суб'єкт права на конституційне подання – Президент України –

звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням дати офіційне тлумачення положень частин 1, 2 та 3 ст. 124 Конституції України. Зокрема Президент України просив розтлумачити, чи мають право суди загальної юрисдикції приймати до свого провадження і розглядати по суті позовні заяви про поновлення на роботі, зміну формулювання щодо звільнення членів Кабінету Міністрів України, керівників інших центральних органів виконавчої влади та осіб, яких згідно з Конституцією України призначають на посади та звільняють з посад Президент України або Верховна Рада України. На його думку, ці спори не підвідомчі судам загальної юрисдикції, оскільки для таких осіб (Прем'єр-міністр України, члени Кабінету Міністрів України, керівники інших центральних органів виконавчої влади, Генеральний прокурор, Голова Антимонопольного комітету України, Голова Фонду державного майна України, судді) Конституцією України встановлено особливий порядок призначення на посади та звільнення з посад.

Голова Верховної Ради України, у своїй офіційній відповіді на звернення судді-доповідача у цій справі зазначив, що компетенція судів загальної юрисдикції поширюється на будь-який юридичний спір, в тому числі й на зазначений. А Генеральний прокурор вважає неможливим оспорування таких актів у судах загальної юрисдикції, оскільки визначення їх конституційності належить до повноважень Конституційного Суду України.

1) Чи можуть бути оскаржені до судів загальної юрисдикції акти Президента України або постанови Верховної Ради України індивідуального характеру з питань призначення на посади чи звільнення з посад?

1) Можуть, стосовно їх законності, за винятком положень тих актів, які є наслідком конституційно-політичної відповідальності (статті 115, 122 та інші Конституції України) посадових осіб.

2) Не можуть, оскільки це компетенція Конституційного Суду України.

- 3) Не можуть, оскільки це результат політичної відповідальності.
- 4) Можуть, якщо Конституційний Суд України відмовиться їх розглядати.

2) На які справи не поширюється юрисдикція адміністративних судів?

- 1) На справи, що віднесені до юрисдикції Конституційного Суду України.
- 2) На справи щодо оскарження актів Верховної Ради України.
- 3) На справи щодо оскарження актів Президента України.
- 4) На справи щодо оскарження актів Кабінету Міністрів України.

3) З яких мотивів КСУ у Рішенні у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Указу Президента України „Про призначення А. Ситника Директором Національного антикорупційного бюро України“ від 28 серпня 2020 року № 9-р/2020 вирішив, що «Рішення Конституційного Суду України не поширюється на правовідносини, які виникли внаслідок здійснення посадових обов’язків особою, призначеною Указом Президента України „Про призначення А. Ситника Директором Національного антикорупційного бюро України“ від 16 квітня 2015 року № 218/2015»?

- 1) зацікавлені особи не були позбавлені можливості оскаржити до суду рішення, дії чи бездіяльність посадової особи, яку було призначено в неконституційний спосіб до Національного антикорупційного бюро України
- 2) КСУ керується презумпцією конституційності нормативно-правового акта і дією рішення КСУ виключно за принципом ex nunc
- 3) визнання індивідуального акта неконституційним не може породжувати наслідки для минулих правовідносин, оскільки це порушує принцип верховенства права

4) Конституційний Суд України обирає між справедливістю і стабільністю принцип стабільності

4) Який висновок КСУ обґрунтував необхідністю врахування потреби «в дотриманні балансу суспільно значущих інтересів у підтриманні легітимності створення такого органу виконавчої влади, як поліція, та приватних інтересів суб'єкта права на конституційну скаргу» у рішенні справі за конституційною скаргою Бівалькевича Богдана В'ячеславовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 8 розділу XI "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про Національну поліцію" від 21 липня 2021 року № 4-р(П)/2021?

1) Конституційний Суд України вважає за доцільне не поширювати дію цього Рішення на правовідносини, які виникли з моменту набуття чинності приписом Закону, що визнаний неконституційним, та продовжують існувати після дня ухвалення Конституційним Судом України цього Рішення.

2) Конституційний Суд України вважає за доцільне не поширювати дію цього Рішення на правовідносини, які виникли з моменту звільнення Бівалькевича Богдана В'ячеславовича з міліції

3) Конституційний Суд України вважає за доцільне поширювати дію цього Рішення на правовідносини, які виникли з моменту звільнення Бівалькевича Богдана В'ячеславовича з міліції

4) Конституційний Суд України вважає за доцільне поширити дію цього Рішення на правовідносини, які виникли з моменту набуття чинності приписом Закону, що визнаний неконституційним, та продовжують існувати після дня ухвалення Конституційним Судом України цього Рішення

5) Визнання неконституційними актів яких органів належить до повноважень КСУ?

1. Кабінет Міністрів України
2. Президент України
3. Верховна Рада України
4. Місцева рада
5. Міський голова
6. Міністерство
7. Рада Міністрів АРК

6) Встановіть відповідність

1. КСУ
2. Адміністративний суд
3. Президент України
4. ЄСПЛ

А. Конституційність

Б. Законність

В. Гарант додержання Конституції України

Г. Відповідність конвенційним зобов'язанням в сфері прав людини

7) Встановіть послідовність

1. Видання Указу Президента про звільнення
2. Оскарження Указу до адміністративного суду
3. Звернення з конституційною скаргою до КСУ
4. Визнання Указу Президента про звільнення таким, що виданий правомірно

Фабула 37

Проконсультувавшись із адвокатами, державний службовець, який підлягав мобілізації, відмовився від неї.

У судовому засіданні адвокати «ухилянта» з посиланням на статтю 3 Основного Закону України угрунтовували/захищали його відмову від виконання обов'язку із захисту України, її незалежності і територіальної цілісності (стаття 65 Конституції України), тим, що при найгіршому розвитку подій особі може загрожувати втрата найціннішого, що в неї є і що визнано таким Конституцією України.

1. Що на думку Конституційного Суду України є фундаментальною цінністю дієвої конституційної демократії?

1. Матеріальний достаток та спокій людини.
2. Соціальний захист працівників державного апарату.
3. Свобода інтелектуальної діяльності.
4. Свобода та гідність людини.

2. Що Основним Законом України НЕ відноситься до так званих «вічних» або непорушних конституційних цінностей?

1. Права і свободи людини.
2. Територіальна цілісність.
3. Державна незалежність.
4. Державна символіка.

3. Які обов'язки людини і громадянина НЕ належать до конституційних?

1. Шанування державних символів України.
2. Захист України.
3. Забезпечення стабільності національної грошової одиниці.
4. Сплата військового збору.

4. Захист яких цінностей, відповідно до статті 17 Конституції України, є найважливішою функцією держави, справою всього Українського народу?

1. Суверенітет і територіальна цілісність.
2. Громадянська злагода.
3. Інформаційна безпека.
4. Економічна безпека.
5. Права людини.
6. Правдива демократія.
7. Власність.

5. Розташуйте конституційні цінності відповідно до об'єкту їх пріоритетного захисту в умовах воєнного стану?

1. Безпека і недоторканність Президента України.
2. Безпека і недоторканність людини.
3. Свобода і незалежність народу.
4. Свобода політичної діяльності.

6. Розташуйте цінності адекватно їх розумінню в офіційній конституційній доктрині

- A. Основоположні цінності у суспільстві
- B. Особисті цінності людини
- B. Колективні конституційні цінності

1. Сім'я, робота, церква.
2. Моральність населення, національна безпека, громадський порядок.
3. Життя, свобода, гідність людини.
4. Дозвілля, власність, безпека.

Фабула 38

Під час вирішення трудового спору суддя місцевого суду відмовив у представництві інтересів Б. фахівця у галузі права, який не мав свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю. Мотиви суду зводилися до посилання на частину четверту статті 131-2 Конституції України за якою «виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також від кримінального обвинувачення», та відсутністю закону, який би врегулював особливості представництва в суді у трудових спорах (частина п'ята статті 131-2).

Фахівець у галузі права опонував судді тим, що відповідно до статті 59 Основного Закону України кожен має право на професійну правничу допомогу і кожен є вільним у виборі захисника своїх прав, а відсутність закону не може бути перепорою у безпосередньому застосуванні положень Конституції України як норм прямої дії (частина друга статті 8 Конституції України). На його думку, дії судді, крім усього іншого, порушують принципи закладені в статті 3 Конституції України, зокрема, щодо відповідальності держави перед людиною та головного обов'язку держави утверджувати і забезпечувати права і свободи людини, які, до того ж, разом із гарантіями визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Також, на переконання представника, суттєво порушується право на ефективний юридичний захист.

1. Яким є найбільш обґрунтований варіант дій судді в цій правовій ситуації?

1. Відмовити фахівцю у галузі права у допуску до участі в розгляді справи на підставі відсутності закону, яким би врегульовувалися особливості такого доступу.
2. Допустити фахівця у галузі права до участі в розгляді справи скориставшись потенціалом прямої дії норм Конституції України.
3. Зупинити провадження у справі до прийняття Верховною Радою України відповідного закону.
4. Зупинити провадження у справі з одночасним зверненням до Конституційного Суду України.

2. Який підхід обрав Конституційний Суд України надаючи висновок на законопроект про внесення змін до Конституції України щодо правосуддя (Висновок від 20 січня 2016 р.) в частині його оцінки на предмет можливого обмеження прав людини при запровадженні “адвокатської монополії” на представництво в суді?

1. Висловив юридичну позицію, відповідно до якої адвокат має необхідний професійний рівень та можливість забезпечити реалізацію права особи на захист від кримінального обвинувачення та представництво її інтересів у суді. У той же час кожна особа є вільною у виборі захисника своїх прав серед адвокатів.
2. Висловив юридичну позицію, відповідно до якої закріплення лише за адвокатами права на представництво в суді не сприяє конкуренції щодо надання кваліфікованої правової допомоги у цих сферах і підвищенню кваліфікації фахівців у галузі права.
3. Закрив провадження у справі з приводу “адвокатської монополії” у зв’язку з вичерпанням актуальності.
4. Висловив суттєві застереження з приводу запровадження “адвокатської монополії” і надав негативний висновок.

3. Чи є в цій правовій ситуації перспектива задіяння конституційної скарги, якщо вищестоящі інстанції підтвердять позицію місцевого суду?

1. Ні, оскільки рішення суду не може бути об’єктом конституційного контролю .
2. Ні, оскільки суд діяв у конституційний спосіб.

3. Так, але об'єктом конституційного контролю має бути «законодавча прогалина».
4. Так, але об'єктом конституційного контролю має бути бездіяльність суду.

4. Якою є сфера поширення принципу прямої дії норм Конституції України згідно з офіційною конституційною доктриною?

1. Поширюється виключно на положення щодо прав і свобод людини і громадянина.
2. Поширюється на конституційні права і свободи людини і громадянина.
3. Поширюється виключно на положення щодо здійснення повноважень вищими органами державної влади.
4. Поширюється на положення щодо здійснення повноважень вищими органами державної влади.
5. Поширюється виключно на положення щодо здійснення повноважень органами державної влади.
6. Поширюється виключно на положення щодо здійснення повноважень органів місцевого самоврядування.
7. Поширюється на конституційні принципи щодо прав і свобод людини і громадянина.

5. Яким має бути алгоритм (послідовність) дії українського суду, якщо під час розгляду справи (у порядку адміністративного, господарського чи цивільного судочинства) він доходить висновку про неконституційність закону чи іншого правового акту?

1. Суд зупиняє провадження у справі і звертається до Верховного Суду для внесення подання до Конституційного Суду України щодо перевірки на відповідність Конституції України відповідного закону (його окремого положення) чи іншого правового акту.
2. Суд не застосовує такий закон чи інший правовий акт, а застосовує норми Конституції України як норми прямої дії і після винесення рішення у справі звертається до Верховного Суду для вирішення питання стосовно внесення до Конституційного Суду України подання щодо конституційності закону чи іншого правового акта, що віднесено до юрисдикції Конституційного Суду України.
3. Суд зупиняє провадження у справі і звертається до Верховного Суду для внесення законодавчої пропозиції щодо приведення відповідного закону чи іншого правового акту у відповідність із вимогами Конституції України.

4. Суд застосовує відповідний закон чи інший правовий акт і після винесення рішення у справі звертається до Конституційного Суду України для вирішення питання щодо його конституційності.

6. Розташуйте приклади дії нормативно-правових актів відповідно до принципів їх дії :

- А) Безпосередня дія норм
- Б) Зворотна дія норм
- В) Опосередкована дія норм

1. Можливість звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод безпосередньо на підставі Конституції України.
2. Непоширення дії норм на юридичних осіб, крім випадків безпосередньо зазначених в нормативно-правових актах.
3. Застосування конституційних норм виключно у випадках, визначених законом.
4. Використання судової практики при вирішенні спірних ситуацій.

Фабула 39

До Конституційного Суду України надійшло конституційне подання, підписане 105 народними депутатами України, щодо офіційного тлумачення ст. 8 Конституції України. У поданні зазначалося, що «хоча в частині першій статті 8 Конституції України проголошено принцип верховенства права, однак у частині 2 закріплено принцип юридичного верховенства Конституції України. А оскільки, як зазначено в Преамбулі, Конституція України – це Основний Закон України, то фактично в Україні діє принцип верховенства закону, а не верховенства права». На підставі такого аналізу ст. 8 Основного Закону народні депутати вимагали від Конституційного Суду України офіційно визнати, що наведене конституційне положення слід розуміти як верховенство закону. Які перспективи розгляду справи в Конституційному Суді України?

1. Конституційний Суд України у рішенні від 2 листопада 2004 року № 15-рп /2004 (справа про призначення судом більш м'якого покарання) наголосив на тому, що «верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті ідеями...»:

1. Соціальної відповідальності, інтернаціоналізму, комунітаризму.

2. Соціальної безвідповідальності, патерналізму, конформізму.
3. Соціальної справедливості, свободи, рівності.
4. Націонал-соціальної справедливості, безпеки, колективізму.

2. На основі якої універсальної аксіоми щодо громадянина базується сьогодні будь-яка держава світу, керована принципом верховенством права?

1. Заборонено все, що прямо не передбачено законом.
2. Дозволено все, що не заборонено законом.
3. Заборонено все, що прямо передбачено законом.
4. Дозволено все, що прямо передбачено законом.

3. Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні прийняла в аналогічній редакції закон, який було визнано неконституційним. При цьому була констатована неконституційність як формального так і матеріального характеру. Чи є конституційними дії Верховної Ради України?

1. Так, дії Верховної Ради України є конституційними, оскільки вона є єдиним державним органом уповноваженим приймати закони.
2. Ні, дії Верховної Ради України є неконституційними, оскільки це є порушенням принципу вищої юридичної сили Конституції України.
3. Ні, дії Верховної Ради України є неконституційними, оскільки лише український народ на референдумі може «долати вето» Конституційного Суду України.
4. Так, дії Верховної Ради України є конституційними, оскільки саме вона може змінювати Конституцію України.

4. Як в офіційній конституційній доктрині розуміється принцип верховенства права?

1. Як безмежне панування людини в суспільстві.
2. Як безмежне панування Української нації в суспільстві.
3. Як провідна роль законів в ієрархії нормативно-правових актів (законність).
4. Як панування держави в суспільстві.
5. Як юридичне верховенство Конституції України.
6. Як необмежене панування Українського народу в державі.
7. Як панування права в суспільстві.

5. Як в офіційній конституційній доктрині України співвідносяться принципи верховенства права і юридичного верховенства Конституції України?

1. Наданням пріоритетності принципу верховенства права над юридичним верховенством Конституції України.
2. Наданням пріоритетності принципу юридичного верховенства Конституції України над принципом верховенства права.
3. Погляд на ці принципи з точки зору взаємовиключності й безкомпромісності.
4. Погляд на ці принципи з точки зору їх взаємоузгодженості й взаємодоповнюваності.

6. З яким терміном узгоджується природа відповідної держави?

- А) Правовладдя
- Б) Народовладдя
- В) Меритократія

1. Ідеальна держава.
2. Правова держава.
3. Соціальна держава.
4. Демократична держава.

Фабула 40

На парламентських слуханнях, присвячених удосконаленню системи організації державної влади, народний депутат З. наголосив, що оскільки у ст. 6 Конституції України закріплено, що державна влада здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу і судову (а це положення відносять до засад конституційного ладу України), то існування в Україні інших органів державної влади Основний Закон України не передбачає. Саме тому з метою забезпечення стабільності конституційного ладу України та нормального функціонування держави необхідно терміново ліквідувати всі державні органи, які не належать до жодної з передбачених статтею 6 Конституції України гілок державної влади, передавши їх владні повноваження легітимним органам.

1. Яку фундаментальну ідею Французької революції взяв на озброєння Конституційний Суд України для обґрунтування доктрини «обмеженого правління»?

1. «Свобода, рівність, братерство».

2. «Держава – це я».
3. «Суспільство, в якому права і свободи людини і громадянина не гарантовано та не здійснено поділу влади, не має конституції».
4. «Патріотизм – найперша ознака цивілізованої людини, якість, яка відрізняє людину від раба».

2. На основі якого принципу здійснюється влада в правовій державі?

1. Заборонено все, що прямо не передбачено законом.
2. Дозволено все, що не заборонено законом.
3. Заборонено все, що прямо передбачено законом.
4. Дозволено те, що прямо передбачено законом.

3. Верховна Рада України прийняла закон, яким утворила новий центральний орган виконавчої влади – Державне бюро розслідувань (далі – ДБР), призначення та звільнення директора якого віднесено до компетенції Президента України.

У подальшому Верховна Рада України направила до Конституційного Суду України законопроект про внесення змін до Конституції України, яким передбачалося віднести до компетенції Президента України призначення та звільнення директора ДБР.

Чи є такий законопроект про внесення змін до Конституції України конституційним згідно з позицією органу конституційної юрисдикції?

1. Так, такий законопроект про внесення змін є конституційним, тому що надані законом повноваження Президента України (щодо призначення та звільнення директора ДБР) конституціоналізуються через внесення змін до конституційних повноважень Президента України.
2. Так, Верховна Рада України в рамках установчої функції повноважна утворювати нові державні органи і наділяти Президента чи інших посадових осіб (колегіальні органи) правом призначати та звільняти керівників таких органів.
3. Ні, тому що Верховна Рада України не має права утворювати центральні органи виконавчої влади, таким правом наділений лише КМУ як вищий орган виконавчої влади.
4. Ні, тому що опосередковане підпорядкування ДБР Президенту України призведе до концентрації виконавчої влади у Президента України, та його конкуренції з органами виконавчої влади.

4. Яке положення (позиція, твердження) є складовою офіційної конституційної доктрини «обмеженого правління»?

1. Метою функціонального поділу державної влади на законодавчу, виконавчу та судову є, зокрема, розмежування повноважень між різними органами державної влади, що означає самостійне виконання кожним із них своїх функцій та здійснення повноважень відповідно до Конституції та законів України.
2. Організація і здійснення державної влади на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу і судову не є самоціллю, а покликана забезпечувати права і свободи людини і громадянина.
3. Організація і здійснення державної влади на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу і судову поширюється також на організацію влади в Автономній Республіці Крим та муніципальної влади (місцеве самоврядування).
4. Здійснення державної влади на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу і судову передбачає, що кожний орган державної влади має належати до однієї з гілок державної влади (законодавчої, виконавчої чи судової) або мати особливий статус, окремо визначений Основним Законом України.
5. Метою поділу державної влади на законодавчу, виконавчу та судову є, зокрема, втілення в державну практику України ідей централізації, концентрації, повсюдного домінування верховної влади.
6. Організація і здійснення державної влади на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу і судову означає їх функціонування в режимі повного відокремлення один від одного і самостійного функціонування поза системи стримувань і противаг.
7. Принцип здійснення державної влади на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу і судову виключає існування інших органів влади, передбачених Конституцією України. Тому Основний Закон потребує вилучення з тексту згадки про такі органи (прокуратура, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Рахункова палата).

5. Розташуйте статті Конституції України, які розкривають принцип поділу влади, у порядку їх пріоритетності (значущості) :

1. Стаття 19 Конституції України.
2. Стаття 6 Конституції України.
3. Стаття 75 Конституції України.
4. Стаття 102 Конституції України.

6. Узгодьте конституційні приписи з конституційними принципами:

А. Принцип здійснення державної влади.

Б. Принцип (засада) територіального устрою.

В. Загально-дозвільний принцип правового регулювання.

1. Централізація і децентралізація у здійсненні влади.

2. Право на вільний розвиток своєї особистості.

3. Обов'язок здійснювати повноваження в межах, визначених Конституцією України.

4. Обов'язок додержуватися Конституції і законів України.

Фабула 41

Формуючи доктрину позитивного обов'язку держави Конституційний Суд України у низці своїх рішень виокремив окрему категорію громадян, соціальний захист яких має безумовний характер і не залежить від фінансових можливостей держави.

Серед експертів виникла жвава дискусія. Окремі з них доволі критично оцінили такі юридичні позиції, вважаючи, що цими рішеннями орган конституційної юрисдикції надав необґрунтовану перевагу окремим категоріям, чим порушив принцип рівності, як одного зі складників доктрини верховенства права. Інші, навпаки, виправдовуючи й погоджуючись з Конституційним Судом України також апелювали до основ конституційного ладу України, які мають засадничий та пріоритетний характер та посилалися на Рішення Європейського Суду з прав людини від 30 червня 2020 року у справі Поповіч та інші проти Сербії (CASE OF POPOVIĆ AND OTHERS v. SERBIA).

1. Щодо яких категорій фізичних осіб Конституційний Суд України сформулював доктрину, яка гарантує виконання обов'язку держави щодо соціального захисту, виплат, допомоги незалежно від фінансових можливостей та чим це обґрунтовано?

1. Матері в багатодітних сім'ях і зумовлено це положенням ст. 16 розділу I Конституції України, зокрема, обов'язком держави щодо збереження генофонду Українського народу у системному зв'язку з положенням частини третьої статті 51 Конституції України «сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою».

2. Військовослужбовці та члени їхньої сімей, особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, які виконували конституційно

значущі функції, зокрема, пов'язані з ризиком для життя і здоров'я, і про яких безпосередньо йдеться у статтях 16, 17 КУ розділу I Конституції України.

3. Судді загальної юрисдикції та судді Конституційного Суду України, які потребують належного захисту через виконання конституційно значущих функцій, зокрема, із здійснення правосуддя (ст. 124), захистом прав і свобод людини та забезпеченням верховенства Конституції України (ст. ст. 8, 55, 148-1).

4. Президент України та Секретар Ради національної безпеки України, перший з яких є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина, реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору (ст. 102 Конституції України), а другий - забезпечує організацію роботи і виконання рішень РНБО.

2. Який підхід стосовно принципу рівності сформульовано в офіційній конституційній доктрині України?

1. Рівність усіх людей в їх правах і свободах означає неможливість забезпечення їм рівних правових можливостей для реалізації однакових за змістом та обсягом права і свобод та не виключає дискреції законодавця при регулюванні питань соціального забезпечення встановлювати певні відмінності щодо такого забезпечення.

2. Рівність усіх людей в їх правах і свободах означає необхідність забезпечення їм рівних правових можливостей для реалізації однакових за змістом та обсягом права і свобод та не виключає можливості законодавця при регулюванні питань соціального забезпечення встановлювати певні відмінності щодо такого забезпечення.

3. Рівність усіх людей в їх правах і свободах означає неприпустимість забезпечення їм рівних правових можливостей для реалізації однакових за змістом та обсягом права і свобод та виключає можливості законодавця при регулюванні питань соціального забезпечення встановлювати певні відмінності щодо такого забезпечення.

4. Рівність усіх людей в їх правах і свободах означає допустимість забезпечення їм рівних правових можливостей для реалізації однакових за змістом та обсягом права і свобод та забороняє законодавцю при регулюванні питань соціального забезпечення встановлювати певні відмінності щодо такого забезпечення.

3. Яким синонімічним замінником принципу верховенства права послуговується у своїй практиці Конституційний Суд України?

1. Людиновладдя.
2. Правовладдя.
3. Державовладдя.
4. Народовладдя.

4. Які розділи Конституції України мають підвищений ступінь захисту з боку суспільства і держави?

1. Розділ II «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина».
2. Розділ XIII «Внесення змін до Конституції України».
3. Розділ VIII «Правосуддя».
4. Розділ I «Загальні засади».
5. Розділ IX «Територіальний устрій України».
6. Розділ XII «Конституційний Суд України».
7. Розділ III «Вибори. Референдум».

5. Розташуйте послідовність розгляду законопроекту про внесення змін до Конституції України у розділи, що встановлюють засади конституційного ладу в Україні:

1. Всеукраїнський референдум.
2. Голосування в парламенті не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України.
3. Висновок Конституційного Суду України.
4. Внесення законопроекту.

6. Узгодьте принципи Конституції України з відповідною конституційною доктриною:

- А. Доктрина установчої влади.
- Б. Доктрина верховенства Конституції.
- В. Доктрина позитивного обов'язку держави.

1. Рішення і висновки Конституційного Суду України є загальнообов'язковими, остаточними та не оскаржуваними.
2. Право визначати конституційний лад в Україні належить виключно народові.
3. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

4. Кожна людина має обов'язки перед суспільством, в якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості.

Фабула 42

Громадянин України Т. та громадянин США Ф. (обоє чоловічої статі) після легалізації одностатевого шлюбу в США наприкінці 2022 року, вирішили іммігрувати в Україну на постійне місце проживання. Втім, на питання щодо можливості легалізації їхнього шлюбу в Україні юристи вказали на можливі серйозні проблеми, адже жоден уповноважений суб'єкт не наважиться це зробити. Відповідно до частини першої статті 21 Сімейного кодексу України шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану. Згідно зі статтею 51 Основного Закону України «шлюб ґрунтується на вільній згоді жінки і чоловіка».

Водночас деякі правники обґрунтовували можливість легалізації такого шлюбу посиланням на практику Європейського суду з прав людини, яка нерідко допускає можливість укладення шлюбу між особами однієї статі (Vallianatos and oth. v. Creece (2013), Oliari and others v. Italy (2015) та принципом дружнього ставлення до міжнародного права, запровадженим у практику конституційного судочинства Рішенням від 1 червня 2016 року № 6-рп/2016, який неодноразово був застосований у подальшому органом конституційної юрисдикції в Україні. До того ж, 13 березня 2023 року у Верховній Раді України був зареєстрований проект Закону України про інститут реєстрованих партнерств (реєстр. № 9103), що вказує на певні тенденції щодо сприйняття цієї проблеми та її законодавчого вирішення. Більше, 1 червня 2023 року Європейський суд з прав людини оприлюднив рішення у справі Маймулахіна та Марківа проти України (заява № 75135/14), в якому визнав порушення Україною стосовно цієї одностатевої пари статей 8 (повага до приватного та сімейного життя) і 14 (заборона дискримінації) Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

1. Що вкладає в зміст доктрини «дружнього ставлення до міжнародного права» Конституційний Суд України?

1. Має враховуватися практика тлумачення та застосування статті міжнародного договору, якщо стаття конституції і стаття міжнародного договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, кореспондуються.
2. Міжнародне право діє в повному обсязі в національній правовій системі незалежно від імплементації в національне законодавство.

3. Практика Європейського суду з прав людини є джерелом права в Україні.
4. Джерелом права є акти Венеційської комісії і Резолюції Парламентської асамблеї Ради Європи.

2. Як Конституційний Суд України називає принцип, що є стрижневим для доктрини «дружнього ставлення до міжнародного права»?

1. Принцип добросусідського ставлення до міжнародного права.
2. Принцип братерського ставлення до міжнародного права.
3. Принцип добрососудного ставлення до міжнародного права.
4. Принцип дружнього ставлення до міжнародного права.

3. Які стрижневі складники верховенства права виділяє Європейська комісія «За демократію через право» в Доповіді „Report of the Rule of Law“?

1. Недискримінація та рівність перед законом.
2. Соціалістична справедливість і рівність.
3. Революційна законність і диктатура.
4. Суди «двійки» і «трійки» у воєнних час.
5. Законність і юридична визначеність.
6. Безмежна свобода і свавільність у виняткових випадках.
7. Заборона свавільності і доступ до правосуддя.

4. Як співвідносяться принцип юридичного верховенства Конституції України з принципом сумлінного виконання міжнародних зобов'язань (договорів)?

1. Належно підписаний і ратифікований (схвалений) міжнародний договір завжди має верховенство над Конституцією України.
2. Належно підписаний і ратифікований (схвалений) міжнародний договір завжди поступається національному законодавству.
3. Належно підписаний і ратифікований (схвалений) міжнародний договір завжди має верховенство над Конституцією України і національним законодавством.
4. Належно підписаний і ратифікований (схвалений) міжнародний договір не завжди має верховенство над Конституцією України і національним законодавством.

5. Який найбільш ймовірний варіант розвитку подій за сучасних конституційно-правових реалій/найбільш привабливий для вас (оберіть варіант):

1-й варіант.

1. Спроба легалізації шлюбу в національних органах (невдала)
2. Оскарження до місцевого суду (відмова у задоволенні).
3. Оскарження в апеляційному порядку (залишення без змін).
4. Оскарження до ЄСПЛ (задоволення).

2-й варіант.

1. Спроба легалізації шлюбу в національних органах (невдала)
2. Оскарження до місцевого суду (відмова у задоволенні).
3. Оскарження в апеляційному порядку (залишення без змін).
4. Звернення з конституційною скаргою (задоволення).

3-й варіант.

1. Спроба легалізації шлюбу в національних органах (невдала)
2. Оскарження до місцевого суду (відмова у задоволенні).
3. Оскарження в апеляційному порядку (залишення без змін).
4. Звернення з конституційною скаргою (не задоволення).

6. З яких документів походять наступні терміни:

- А. Верховенство права.
- Б. Правовладдя.
- В. Pacta sunt servanda.

1. “Rule of Law Checklist”.
2. „Report of the Rule of Law”
3. Статут ООН.
4. Статут ФІФА.

Фабула 43

До Конституційного Суду України надійшло конституційне подання 99 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення статті 4 Конституції України в аспекті положення, що в Україні існує єдине громадянство (вих. № НД-1/201 від 17. 12. 2021 р.; вх. № 3/473 від 20. 12. 2021 р.). «Така потреба в офіційному тлумаченні статті 4 Конституції України спричинена неможливістю вирішення порушених у даному конституційному поданні питань існуючими способами усунення правових колізій, існуванням різних правових точок зору на їх вирішення, а також поданням Президентом України проекту Закону України про внесення змін

до Закону України «Про громадянство України» щодо підстав і порядку набуття та припинення громадянства України (№6368, зареєстрованого 02 грудня 2021 року), прийняття якого матиме наслідком легалізацію в Україні множинного громадянства, що на думку суб'єктів цього подання суперечитиме конституційному принципу єдиного громадянства». Допоможіть вирішити конституційну проблему, відповівши на поставлені питання.

1. Одним із аргументів на користь легалізації подвійного/множинного громадянства було посилення на норму профільного закону про громадянство, за якою принцип єдиного громадянства «виключає можливість існування громадянства адміністративно-територіальних одиниць України». Чи допустимо розкривати зміст конституційних принципів і норм через їх розуміння законодавцем?

1. Ні, в жодному разі, такий підхід є категорично неприйнятним.
2. Так, в окремих випадках допустимо, в системному зв'язку, якщо при цьому «законодавче» розуміння не домінує над конституційним, а доповнює його.
3. Ні, таке неприйнятно, але в екстраординарних ситуаціях таке допустимо.
4. Так, допустимо завжди для досягнення високих політичних цілей та ідеалів.

2. Яке твердження є прикладом використання історичного підходу до тлумачення статті 4 Конституції України?

1. Процеси глобалізації, розвиток торговельних та економічних відносин між країнами, транскордонне співробітництво, міжкультурний зв'язок між людьми значно посилили міграційні процеси в країнах. Це призвело до фундаментальних змін у змісті інституту громадянства, що проявляється в певній розмитості кордонів держави і громадянства.
2. Толерантне ставлення держави до другого громадянства дозволить вирішити питання наявності у десятків тисяч, якщо не вже не сотень тисяч, польських, угорських і румунських паспортів, які більшість отримали тільки заради того, щоб спокійно переміщатися в Євросоюзі.
3. Запровадження єдиного громадянства було обумовлене необхідністю зміцнення української нації, її духу, культури, а також знівелювати можливості деяких країн використовувати подвійне громадянство як дієвий засіб впливу на політику України.
4. Запровадження єдиного громадянства узгоджується з конституційно-проголошеним курсом на європейську та євроатлантичну інтеграцію, оскільки відкриває можливості для набуття громадянства України багатьма представниками цивілізованих націй і, як наслідок, пришвидшення його

руху.

3. Назвіть принципи громадянства України:

1. Невидачі громадян України іноземній державі.
2. Не передачі громадян України міжнародній інституції.
3. Допустимості вигнання громадян України за її межі.
4. Не вигнання громадян України за її межі.
5. Не притягнення до юридичної відповідальності за військові злочини.
6. Неприпустимості позбавлення громадянства України.
7. Неприпустимості зміни громадянства України.

4. Що НЕ узгоджується з принципом українського унітаризму?

1. Єдине громадянство України.
2. Єдина державна мова (українська).
3. Єдина національна грошова одиниця (гривня).
4. Єдина національно-культурна символіка.

5. Якою є послідовність звернення до Конституційного Суду України з конституційним поданням щодо офіційного тлумачення статті 4 Конституції України?

1. Виявлення уповноважених на звернення до Конституційного Суду України суб'єктів.
2. Виявлення конституційної проблеми.
3. Підготовка конституційного подання.
4. Звернення до Конституційного Суду України.

6. Узгодьте конституційні принципи відповідно до об'єкту конституційного регулювання:

- А. Права і свободи людини.
- Б. Організація державної влади.
- В. Територіальний устрій.

1. Поєднання централізації та децентралізації у здійсненні державної влади.
2. Відповідальність держави за свою діяльність.
3. Обов'язок діяти в межах повноважень, визначених Конституцією України та відповідно до законів.

4. День прийняття Конституції України є державним святом – Днем Конституції України.

Фабула 44

Незадоволений Указом Президента України про звільнення з посади Директора Державного бюро розслідувань екс-керівник вирішив захищатися. Він звернувся до адвокатської компанії за юридичним супроводом його справи. На нараді стосовно стратегії захисту інтересів клієнта в адвокатів зав'язалася дискусія щодо першочергових кроків. Зокрема, цікавим було питання стосовно юрисдикційної складової вирішення цієї проблеми. Оскільки оскаржувався указ Президента України відразу постало питання про можливість звернення до Конституційного Суду України. Водночас, зверталася увага й на те, що з метою захисту прав, свобод та інтересів особи у сфері публічно-правових відносин діють адміністративні суди (частина п'ята ст. 125 Конституції України).

1. Чи можуть бути оскаржені до судів загальної юрисдикції акти Президента України або постанови Верховної Ради України індивідуального характеру з питань призначення на посади чи звільнення з посад?

1. Можуть, стосовно їх законності, за винятком положень тих актів, які є наслідком конституційно-політичної відповідальності (статті 115, 122 та інші Конституції України) посадових осіб.
2. Не можуть, оскільки це компетенція Конституційного Суду України.
3. Не можуть, оскільки це результат політичної відповідальності.
4. Можуть, якщо Конституційний Суд України відмовиться їх розглядати.

2. Яким, на думку Конституційного Суду України, видам судочинства відведено особливу роль у забезпеченні «верховенства права»?

1. Кримінальному й адміністративному.
2. Конституційному й адміністративному.
3. Цивільному й господарському.
4. Кримінальному й цивільному.

3. На які справи НЕ поширюється юрисдикція адміністративних судів?

1. На справи, що віднесені до юрисдикції Конституційного Суду України.
2. На справи щодо оскарження актів Верховної Ради України.

3. На справи щодо оскарження актів Президента України.
4. На справи щодо оскарження актів Кабінету Міністрів України.

4. Чи може в цій правовій ситуації особа спробувати оскаржити Указ про своє звільнення до Конституційного Суду України?

1. Ні, не може, оскільки фізичні особи взагалі не можуть звертатися до Конституційного Суду України.
2. Так, може, у формі конституційної скарги.
3. Ні, не може, оскільки Указ Президента України не є тим актом, який особа може оскаржити до Конституційного Суду України.
4. Так, може, якщо була грубо порушена процедура його прийняття.

5. Яка стратегія захисту клієнта найбільш ймовірна в цій ситуації:

1. Звернення до Конституційного Суду України з конституційною скаргою.
2. Звернення з адміністративним позовом до суду (I інстанція).
3. Підготовка адміністративного позову.
4. Звернення до адміністративного суду (II інстанція).

6. Узгодьте юрисдикційність:

- А) Адміністративне судочинство.
- Б) Конституційне судочинство.
- В) Кримінальне судочинство.

1. Має місце порушення законодавчої процедури прийняття акта.
2. Має місце зловживання владою при прийнятті акта.
3. Має місце порушення конституційної процедури прийняття акта, що істотно вплинуло на остаточний результат.
4. Має місце порушення процедури прийняття акта, що встановлена підзаконним актом.

Фабула 45

Журналіст видання «Голос» Н. опублікував серію репортажів про діяльність міського голови Б. У репортажах в тому числі містилась інформація про придбання дружиною Б. елітної квартири в історичному центрі міста та про те, що 17 років тому Б. був звільнений від призову на строкову військову службу через діагноз «олігофренія».

Б. звернувся до суду з позовом проти журналіста та видання про відшкодування моральної шкоди за розповсюдження конфіденційної

інформації щодо позивача та членів його сім'ї, стверджуючи, що право на таємницю особистого та сімейного життя (приватність) не може бути обмежене за жодних умов.

1. Яким чином вирішується питання щодо конфіденційності інформації про особу, яка займає посаду, пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування, згідно з юридичною позицією КСУ, висловленою в рішенні від 20 січня 2012 р. №2-рп/2012?

1) Така особа (публічна особа) підлягає особливому захисту з боку держави, отже, будь-яка інформація щодо неї не підлягає розголошенню.

2) Публічна особа у питанні щодо конфіденційності інформації про неї абсолютно нічим не відрізняється від інших громадян України, які не беруть участь у здійсненні державно-владних повноважень, виходячи з закріпленого у Конституції України принципу рівності.

3) Доступ до конфіденційної інформації про публічну особу є повністю відкритим, що обумовлено наявністю такої категорії, як «суспільний інтерес».

4) Публічний характер як самих органів-суб'єктів владних повноважень, так і їх посадових осіб вимагає оприлюднення певної інформації для формування громадської думки про довіру до влади.

2. У якому випадку, виходячи з юридичної позиції Конституційного Суду України, висловленої у рішенні від 20.01.2012 р. №2-рп/2012, втручання в особисте і сімейне життя особи є неправомірним?

1) Якщо органи державної влади надали дозвіл на збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації стосовно особи, незалежно від підстав надання такого дозволу.

2) Якщо особа надала згоду на збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації стосовно неї, незалежно від підстав надання такого дозволу.

3) Якщо збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації стосовно особи здійснюється в інтересах національної безпеки.

4) Якщо збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації стосовно особи здійснюється в інтересах захисту економічного добробуту.

3. Чи допускає Конституція України використання конфіденційної інформації про особу без її згоди?

- 1) Не допускає за будь-яких умов.
- 2) Допускає у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.
- 3) Допускає у випадках, визначених законом, і лише у зв'язку з оперативною необхідністю.
- 4) Допускає лише у зв'язку з оперативною необхідністю та за умови її використання обмеженим колом співробітників, на котрих законодавством покладається зобов'язання не допустити подальше розповсюдження цієї інформації.

4. Вкажіть, що КСУ у рішенні у справі щодо офіційного тлумачення статей 3, 23, 31, 47, 48 Закону України «Про інформацію» від 30 жовтня 1997 року №5-зп/1997 відносить до конфіденційної інформації (вказати три варіанти):

- 1) Сімейний стан.
- 2) Місце роботи та посада.
- 3) Релігійність.
- 4) Інформація щодо висування своєї кандидатури на виборах до органів державної влади та місцевого самоврядування.
- 5) Партійна приналежність.
- 6) Стан здоров'я.
- 7) Стаж трудової діяльності.

5. Вкажіть послідовність ухвалення міжнародних актів, у яких містяться стандарти прав людини:

- 1) Міжнародний пакт про громадянські та політичні права.
- 2) Загальна декларація прав людини.
- 3) Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод.
- 4) Конвенція про права дитини.

6. Встановіть відповідність між видом інформації (класифікація здійснена за різними критеріями) та її законодавчим визначенням:

А) Конфіденційна інформація.

Б) Масова інформація.

В) Службова інформація.

Г) Статистична інформація

1) Документована інформація, що дає кількісну характеристику масових явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя суспільства.

2) Інформація, зібрана в процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни, яку не віднесено до державної таємниці.

3) Інформація про фізичну особу, інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, а також інформація, визнана такою на підставі закону.

4) Інформація, що поширюється з метою її доведення до необмеженого кола осіб.

Фабула 46

2011 року до Європейського суду з прав людини звернувся український політик Л. із заявою, у якій скаржився, зокрема, на неправомірне обмеження його права, передбаченого статтею Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, на побутові умови тримання його у Київському слідчому ізоляторі та з приводу неналежного рівня медичної допомоги, що йому надавалась. Заявник також стверджував, що в очікуванні судових засідань його тримали у маленькому та погано вентильованому приміщенні, а під час судових засідань – у металевій клітці. Заявник до цього не був засудженим, його не звинувачували у злочині, пов'язаному із насильством, поміщення у клітку не пояснювалось заходами безпеки. Під час

всього судового провадження широкий загальний спостерігав відомого політичного діяча у принизливих умовах. Таким чином, заявник вважає, що тримання його у клітці принижувало його людську гідність і становило жорстоке поводження.

1. У яких з вказаних рішень ЄСПЛ визнав непропорційним захід, застосований державою до заявника, чим було неправомірно обмежено право особи? (слід вказати три рішення)

1) «Швидка проти України» - адміністративний арешт на 10 діб за те, що заявниця (64-річна жінка, яка ніколи не притягалась до відповідальності) відірвала частину стрічки з вінка, покладеного до пам'ятника, на якій вказувалось, що В. Янукович – Президент України.

2) «Кац та інші проти України» - особа, утримувана під вартою, померла за підозрілих обставин, стосовно чого органами влади не було проведено належного розслідування.

3) «Анатолій Руденко проти України» - заявника тримали у психіатричній лікарні без достатніх доказів, які б дозволяли стверджувати про наявність психічного розладу і необхідність примусового лікування в психіатричному закладі.

4) «Гонгадзе проти України» - правоохоронні органи України не захистили життя чоловіка заявниці, не дивлячись на те, що їм було відомо про погрози, які за життя отримував Г. Гонгадзе через здійснювану ним журналістську діяльність.

5) «Вінтман проти України» - заявнику, який був засуджений до 15 років позбавлення волі, та його матері Державним департаментом України з питань виконання покарань було неодноразово відмовлено у задоволенні їх прохань про перевід заявника до тюрми, розташованої ближче до місця проживання його матері-інваліда, щоб полегшити їй процес відвідування сина.

6) «S.A.S. v. France» - громадянки Франції, що є практикуючою мусульманкою, згідно з Законом, що забороняє закривати обличчя у публічних місцях, більше не дозволяється носити паранджу, що закриває все обличчя.

7) «Жданока проти Латвії» - заявниці, яка у 2002 році мала намір балотуватись до парламенту, було відмовлено в реєстрації її кандидатом через її членство в Комуністичній партії до 1991 року.

2. Яким критеріям повинен відповідати закон у разі обмеження в реалізації конституційного права або свободи?

- 1) Законодавець зобов'язаний запровадити таке правове регулювання, яке дасть можливість оптимально досягти легітимної мети з мінімальним втручанням у реалізацію цього права або свободи і не порушувати сутнісний зміст такого права.
- 2) Законодавець зобов'язаний запровадити таке правове регулювання, яке дасть можливість оптимально досягти легітимної мети з максимальним втручанням у реалізацію цього права або свободи і не порушувати сутнісний зміст такого права.
- 3) Законодавець зобов'язаний запровадити таке правове регулювання, яке дасть можливість максимально досягти легітимної мети з мінімальним втручанням у реалізацію цього права або свободи, але при цьому порушуючи сутнісний зміст такого права.
- 4) Законодавець зобов'язаний запровадити таке правове регулювання, яке дасть можливість мінімально досягти легітимної мети з максимальним втручанням у реалізацію цього права або свободи і не порушувати сутнісний зміст такого права.

3. Що з вказаного є структурними елементами «трискладового тесту» як сукупності умов, за наявності яких обмеження щодо реалізації прав і свобод людини вважається правомірним?(вказіть три елементи)?

- 1) Легітимна мета обмеження щодо реалізації прав людини.
- 2) Обумовленість обмеження щодо реалізації прав і свобод людини суспільною думкою.
- 3) Необхідність обмеження щодо реалізації прав людини у державі та суспільстві.
- 4) Законність обмеження щодо реалізації прав людини, яка полягає в тому, що можливість такого обмеження має бути передбачена законом.
- 5) Необхідність обмеження щодо реалізації прав людини у демократичному суспільстві.
- 6) Конституційність обмеження щодо реалізації прав людини, яка полягає в тому, що можливість такого обмеження має бути передбачена виключно Конституцією.
- 7) Обумовленість обмеження щодо реалізації прав і свобод людини державними потребами.

4. КСУ в рішенні від 1.06.2016 р. № 2-рп/2016 (справа про судовий контроль за госпіталізацією недієздатної особи до психіатричного закладу) зазначив: «Оскільки стаття 29 Конституції України кореспондується зі статтею 5 Конвенції, то відповідно до принципу дружнього ставлення до міжнародного права практика тлумачення та застосування вказаної статті Конвенції Європейським судом з прав людини має враховуватися при розгляді цієї справи». Виходячи з цього, встановіть відповідність статей Конституції України статтям Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод:

- 1) Стаття 27 Конституції України (право на життя).
- 2) Стаття 28 Конституції України (право на повагу гідності, заборона катувань, нелюдського, або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання)
- 3) Стаття 32 Конституції України (право на невтручання в приватне та сімейне життя).
- 4) Стаття 34 Конституції України (право на свободу думки і слова).
- А) Стаття 3 Конвенції.
- Б) Стаття 2 Конвенції.
- В) Стаття 10 Конвенції.
- Г) Стаття 8 Конвенції.

5. За наявності яких умов, згідно з юридичною позицією КСУ, висловленою в рішенні від 1.06.2016 р. № 2-рп/2016, обмеження щодо реалізації прав і свобод людини є правомірним?

- 1) Такі обмеження повинні переслідувати легітимну мету і мають встановлюватись виключно в судовому порядку.
- 2) Такі обмеження мають бути встановлені виключно законом і обумовлені суспільною думкою.
- 3) Обмеження щодо реалізації прав і свобод людини є неправомірними і недопустимими в демократичній державі за будь-яких умов.

4) Такі обмеження мають встановлюватись виключно Конституцією і законами України, переслідувати легітимну мету і бути необхідними в демократичному суспільстві.

6. Воєнний стан є особливим правовим режимом, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

Розташуйте в правильній послідовності етапи введення воєнного стану в Україні:

- 1) Ухвалення Верховною Радою України Закону, яким затверджується рішення про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях.
- 2) Видання Президентом України указу про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях.
- 3) Подання Радою національної безпеки і оборони України пропозиції щодо введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях на розгляд Президентові України.
- 4) Оголошення рішення про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях.

Фабула 47

1) Р., який страждав на психічний розлад, перебував у слідчому ізоляторі. Він отримував ліки двічі на тиждень, однак контроль над тим, чи дійсно він їх приймає, був відсутній. Р. перебував під наглядом медико-психологічної служби і був переміщений до окремої камери, де за ним здійснювався посилений нагляд. Недивлячись на це, Р. напав на наглядача, за що був переміщений до карцеру на 45 днів. У процесі відбування покарання Р. написав сестрі листа, в якому вказував, що знаходиться «на межі». Після отримання листа адвокат Р. вимагала проведення психіатричної експертизи

для встановлення того, чи є сумісним психічний стан Р. з утриманням в карцері, однак до проведення обстеження Р. був знайдений повішеним у своїй камері (вчинив самогубство);

2) К., у якого було виявлено ознаки, що могли свідчити про наявність у нього шизофренії, був заарештований за скоєне правопорушення і тримався в запобіжному ув'язненні в в'язниці. Згодом до тієї самої камери, де перебував К., помістили Л., який був заарештований за напад на його подругу та її сусіда. За ним у минулому значилися насильницькі пориви та напади і, зокрема, напад на товариша по камері у в'язниці під час минулого ув'язнення. Л. був його госпіталізували до психіатричної лікарні, де згодом йому поставили діагноз шизофренії.

Через певний проміжок часу К. був знайдений у камері мертвим: Л. забив його до смерті ногами. При цьому Л. повторював, що «ним оволоділи злі духи й дияволи».

1. Чи відноситься до позитивних зобов'язань держави гарантування негативних прав людини, в тому числі такого права, як право на життя?

1) Ні, держава має позитивні зобов'язання щодо гарантування виключно позитивних прав людини.

2) Так, адже держава має позитивні зобов'язання щодо гарантування виключно негативних прав людини.

3) Держава має позитивні зобов'язання щодо гарантування не лише позитивних, а й негативних прав людини.

4) Згідно з сучасними концепціями держава не має позитивних зобов'язань щодо гарантування як негативних, так і позитивних прав людини.

2. В яких випадках, згідно з ч. 2 статті 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, позбавлення життя не розглядається як порушення права на життя? (знайти три відповіді)

1) При захисті будь-якої людини від незаконного насильства.

2) При застосуванні смертної кари у виключних випадках.

3) При екстрадиції особи, що скоїла особливо тяжкий злочин, до країни, де до неї може бути застосована смертна кара.

4) У всіх випадках, коли відбувається захист громадського порядку і національної безпеки.

5) Під час дій, законно вчинених з метою придушення бунту або заколоту.

6) При здійсненні законного арешту або при запобіганні втечі людини, що законно перебуває під вартою.

7) При проведенні евтаназії.

3. Як відомо, позитивне зобов'язання держави за ст. 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод полягає у вжитті певних заходів для забезпечення ефективного здійснення права на життя особами, що перебувають під юрисдикцією держави. Що з вказаного НЕ відноситься до таких засобів? (знайти три відповіді)

1) Екстрадиція особи до держави, де до неї може бути застосована смертна кара.

2) Криміналізація вбивства.

3) Ефективне розслідування фактів позбавлення життя.

4) Скасування смертної кари.

5) Встановлення відповідальності держави за дії приватних осіб, які позбавили життя інших осіб.

6) Можливість запровадження смертної кари під час воєнного чи надзвичайного стану за діяння, що призвели до масової загибелі людей.

7) Гарантування державою права на охорону здоров'я.

4. Якому принципу, згідно з юридичною позицією Конституційного Суду України, висловленою у рішенні від 2 листопада 2004 р. №15-рп/2004 (справа про призначення судом більш м'якого покарання), має відповідати обмеження конституційних прав обвинуваченого, що полягає в наступному: інтереси забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та безпеки

тощо можуть виправдати правове обмеження прав і свобод тільки в разі адекватності соціально обумовленим цілям»?

- 1) Принципу законності.
- 2) Принципу легітимності.
- 3) Принципу неможливості обмеження конституційних прав і свобод людини.
- 4) Принципу пропорційності.

5. Встановіть відповідність між елементом «трискладового тесту» та визначенням цієї категорії:

- 1) Пропорційність.
- 2) Законність.
- 3) Легітимна мета.
- 4) Необхідність у демократичному суспільстві.

А) Елемент, який означає, що оскаржувані заходи щодо обмеження реалізації права повинні мати певні підстави в національному законодавстві та відповідати принципу верховенства права.

Б) Законні цілі, які можуть виправдовувати обмеження щодо реалізації прав і свобод людини.

В) Елемент, який полягає в тому, що обмеження реалізації прав і свобод особи має бути співрозмірним з метою (відповідати меті), для досягнення якої воно введено.

Г) Елемент, який означає, що держава вдається до накладення обмежень лише у крайньому випадку, тобто коли без цього вже очевидно не можна обійтися.

6. За якої умови, виходячи з юридичної позиції Конституційного Суду України, висловленої ним у рішенні від 22.05.2018 р. №5-рп/2018, при ухваленні нових законів або внесенні змін до чинних законів НЕ допускається звуження змісту і обсягу існуючих прав і свобод людини?

- 1) Якщо таке звуження призводить до дискримінації особи.
- 2) Якщо таке звуження призводить до порушення сутності цих прав і свобод.
- 3) Якщо таке звуження призводить до порушення принципу правової визначеності.
- 4) Якщо таке звуження призводить до порушення принципу верховенства права.

7. Встановіть послідовність закріплення вказаних прав у нормах законодавства:

- 1) Право народів на мир.
- 2) Право на життя.
- 3) Право на соціальний захист.
- 4) Право на терапевтичне клонування.

Фабула 48

Суб'єкт права на конституційне подання звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням визнати таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), положення третього речення частини першої статті 13 Закону України «Про психіатричну допомогу», яким передбачено, що особа, визнана у встановленому законом порядку недієздатною, госпіталізується до психіатричного закладу на прохання або за згодою її опікуна. Автор клопотання вважає, що це положення є неконституційним «в тій мірі, в якій воно дозволяє госпіталізацію особи, визнаної у встановленому законом порядку недієздатною, до психіатричного закладу на прохання або за згодою її опікуна без судового рішення, прийнятого за результатами перевірки обґрунтованості та необхідності такої госпіталізації в примусовому порядку». На думку суб'єкта права на конституційне подання, госпіталізація недієздатної особи до психіатричного закладу на прохання або за згодою її

опікуна за відсутності рішення суду є позбавленням свободи в контексті пункту 1 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, оскільки таку особу тримають в обмеженому просторі протягом тривалого часу без її усвідомленої згоди.

1. Що з вказаного НЕ є правомірним обмеженням реалізації права на свободу та особисту недоторканність, виходячи з положень статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод?

- 1) Затримання неповнолітнього на підставі законного рішення з метою застосування наглядових заходів виховного характеру.
- 2) Законне затримання особи для запобігання поширенню інфекційних захворювань.
- 3) Затримання особи з метою здійснення нею допомоги у проведенні слідчих дій.
- 4) Законне затримання особи з метою запобігання її недозволеному в'їзду в країну.

2. Чи відноситься право людини на свободу та особисту недоторканність до абсолютних, виходячи з юридичної позиції Конституційного Суду України?

1) Право на свободу та особисту недоторканність є одним з визначальних та фундаментальних конституційних прав людини, тому воно є абсолютним, тобто не може підлягати жодним обмеженням у демократичній державі.

2) Право на свободу та особисту недоторканність не є абсолютним і може бути обмежене, але тільки на підставах та в порядку, визначених законами України.

3) Право на свободу та особисту недоторканність не є абсолютним і може бути обмежене в усіх випадках, коли особа скоїла правопорушення.

4) Право на свободу та особисту недоторканність є абсолютним, оскільки Конституційний Суд України вказує, що його реалізація може бути

обмежена лише у виключних випадках в умовах воєнного або надзвичайного стану.

3. З дотриманням яких вимог, згідно з юридичною позицією Конституційного Суду України, сформульованою в Рішенні від 23.11.2017 р. № 1-рп/2017, має здійснюватися обмеження конституційного права на свободу і особисту недоторканність?

- 1) Таке обмеження має здійснюватися з дотриманням конституційних гарантій захисту прав і свобод людини і громадянина та виключно на підставі вмотивованого рішення суду.
- 2) Таке обмеження має здійснюватися виключно на підставі Конституції України.
- 3) Таке обмеження має здійснюватися виключно з дотриманням принципів відкритості та гласності.
- 4) Таке обмеження може здійснюватися виключно щодо іноземців та осіб без громадянства.

4. Як, згідно з юридичною позицією Конституційного Суду України, висловленою у рішенні від 11.10.2005 р. № 8-рп/2005 (справа про рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання), слід розуміти звуження змісту прав і свобод?

- 1) Зменшення кола суб'єктів, розміру території, часу, розміру або кількості благ чи будь-яких інших кількісно вимірюваних показників використання прав і свобод, тобто їх кількісної характеристики.
- 2) Офіційна ліквідація прав і свобод, тобто скасування всіх якісних і кількісних характеристик прав.
- 3) Зменшення ознак, змістовних характеристик можливостей людини, які відображаються відповідними правами і свободами, тобто якісних характеристик права.
- 4) Зменшення якісних і кількісних характеристик прав і свобод людини.

5. Встановіть відповідність між конституційним правом людини і тими цінностями, які захищаються шляхом можливого обмеження реалізації цього права:

- 1) Право на свободу світогляду і віросповідання.
 - 2) Право на недоторканність житла.
 - 3) Право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації.
 - 4) Право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань.
- А) Врятування життя людей та майна.
- Б) Здоров'я і моральність населення.
- В) Підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.
- Г) В інтересах національної безпеки та громадського порядку – з метою запобігання заворушенням чи злочинам.

6. Встановіть пріоритетність застосування актів, що становлять частину національного законодавства України:

- 1) Європейська конвенція про громадянство.
- 2) Конституція України.
- 3) Закон України «Про громадянство України».
- 4) Указ Президента України «Питання організації виконання Закону України «Про громадянство України».

Фабула 49

Іноземець М. звернувся до Конституційного Суду України з конституційною скаргою щодо низки статей Кримінально-процесуального кодексу, які забороняють оскарження процесуальних рішень в касаційному порядку, вважаючи, що таким чином порушується ст. 55 Конституції України (право на звернення до суду).

При зверненні до Конституційного Суду України з конституційною

скаргою набуло законної сили рішення суду касаційної інстанції про відмову у відкритті провадження.

Колегія Конституційного Суду України відмовила у відкритті провадження, посилаючись на те, що конституційна скарга не містить належного обґрунтування. Остання також зазначила, що ст. 55 взагалі не регулює касаційне оскарження та це питання належить до компетенції законодавця.

1. Які питання розглядає Сенат Конституційного Суду України?
 - 1) Відповідності конституції України міжнародних договорів
 - 2) Відповідності конституції питань, що пропонується винести на всеукраїнський референдум за народною ініціативою
 - 3) Відповідності Конституції України законів України за конституційними скаргами
 - 4) Притягнення суддів Конституційного Суду України до дисциплінарної відповідальності

Відповідь: Відповідно до ч. 4 ст. 36 Закону України «Про Конституційний Суд України» «Сенат розглядає питання щодо відповідності Конституції України (конституційності) законів України (їх окремих положень) за конституційними скаргами, а також інші питання, визначені цим Законом».

2. Що належить до повноважень Колегії суддів Конституційного Суду України?
 - 1) Вирішення питань щодо відповідності Конституції України (конституційності) закону України за конституційною скаргою особи
 - 2) Вирішення питань щодо відкриття конституційного провадження у справі за конституційним поданням, конституційним зверненням, конституційною скаргою
 - 3) Вирішення питань щодо звільнення судді Конституційного Суду України
 - 4) Вирішення питань щодо обрання Голови Конституційного Суду України

Відповідь: Відповідно до ч. 2 ст. 37 Закону України «Про Конституційний Суд України» «до повноважень Колегії належить вирішення питань щодо відкриття конституційного провадження у справі за конституційним поданням, конституційним зверненням, конституційною

скаргою».2.

3. Хто приймає рішення про відкриття конституційного провадження у справі якщо Колегія суддів Конституційного Суду України не одностайно постановила ухвалу про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою?

- 1) Сенат
- 2) Велика палата
- 3) Голова Конституційного Суду України
- 4) Справа передається до іншої колегії

Відповідь: Відповідно до абз 2 ч. 5 ст. 37 Закону України «Про Конституційний Суд України» «Якщо Колегія не одностайно постановила ухвалу про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою, секретар Колегії передає конституційну скаргу на розгляд Сенату для вирішення питання про відкриття конституційного провадження у справі».

4. Яка мінімальна кількість голосів суддів Сенату Конституційного Суду України є необхідна для прийняття рішення за конституційною скаргою?

- 1) Якщо за це проголосувало щонайменше половина суддів Конституційного Суду України від складу Сенату
- 2) Якщо за це проголосувало щонайменше дві третини суддів Конституційного Суду України, які розглядають справу у Сенаті
- 3) Якщо за це проголосувало щонайменше дві третини суддів Конституційного Суду України від складу Сенату
- 4) Якщо за це проголосувало щонайменше три четвертих суддів Конституційного Суду України, які розглядають справу у Сенаті

Відповідь: Відповідно до частини 11 статті 67 Закону України «Про Конституційний Суд України» «Рішення Суду у справі за конституційною скаргою є ухваленим, якщо за це проголосували щонайменше дві третини суддів Конституційного Суду, які розглядають справу в Сенаті»

5. Що НЕ обов'язково зазначати у конституційній скарзі?

- 1) Короткий виклад остаточного судового рішення, в якому було застосовано відповідні положення закону України
- 2) Конкретні положення Конституції України, на відповідність яким

належить перевірити закон України

3) Відомості про документи і матеріали, на які посилається суб'єкт права на конституційну скаргу

4) Посилання на академічну доктрину, яка підтверджує неконституційність Закону України

Відповідь: Відповідно частини 2 статті 55 Закону України «Про Конституційний Суд України» у конституційній скарзі зазначаються:

1) прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) громадянина України, іноземця чи особи без громадянства, адреса зареєстрованого місця проживання особи (для іноземця чи особи без громадянства - місця перебування) або повна назва та місцезнаходження юридичної особи, а також номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є;

2) відомості про уповноважену особу, що діє від імені суб'єкта права на конституційну скаргу;

3) короткий виклад остаточного судового рішення, в якому було застосовано відповідні положення закону України;

4) опис перебігу розгляду відповідної справи в судах;

5) конкретні положення закону України, які належить перевірити на відповідність Конституції України, та конкретні положення Конституції України, на відповідність яким належить перевірити закон України;

6) обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону;

7) відомості про документи і матеріали, на які посилається суб'єкт права на конституційну скаргу, із наданням копій цих документів і матеріалів;

8) перелік документів і матеріалів, що додаються.

6. Визначте послідовність в якій мають відбуватися процедури щодо конституційної скарги до відкриття конституційного провадження?

А) Приймання та реєстрація конституційної скарги

Б) Визначення судді-доповідача

В) Попередня перевірка Секретаріатом Конституційного Суду

Г) Підготовка попереднього висновку про наявність підстав для відкриття конституційного провадження у справі або відмови у відкритті конституційного провадження у справі

Відповідь: Правильна послідовність А,В,Б,Г.

7. Що слід розуміти під вичерпанням всіх національних засобів юридичного захисту як однієї з умов прийнятності конституційної скарги?
- 1) Ухвалення рішення Уповноваженого Верховної Ради з прав людини
 - 2) Ухвалення рішення керівником органу виконавчої влади (якщо закон застосовано його рішенням)
 - 3) Ухвалення рішення судом першої інстанції
 - 4) Ухвалення рішення правоохоронним органом (якщо порушення закону становить склад правопорушення)
 - 5) Ухвалення рішення судом апеляційної інстанції
 - 6) Ухвалення рішення Європейським судом з прав людини
 - 7) Ухвалення рішення судом касаційної інстанції (якщо касаційне оскарження передбачено)

8. Використання якого засобу національного юридичного захисту можна вважати умовою прийнятності конституційної скарги?

- А) Ухвалення рішення судом апеляційної інстанції
 - Б) Ухвалення рішення судом касаційної інстанції
 - В) Ухвалення рішення керівником органу виконавчої влади
- 1) Є умовою прийнятності конституційної скарги
 - 2) Є умовою прийнятності конституційної скарги, якщо таке оскарження передбачено
 - 3) Не є умовою прийнятності конституційної скарги
 - 4) Якщо Конституційний Суд України визначить на власний розсуд умовою прийнятності конституційної скарги

Фабула 50

Ж. звернулася до Конституційного Суду України з клопотанням розглянути питання щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини 3 статті 40 Кодексу законів про працю України, відповідно до яких не допускається звільнення працівника з ініціативи власника або уповноваженого ним органу в період його тимчасової непрацездатності

Суб'єкт права на конституційну скаргу вважає, що висновок,

викладений Верховним Судом в остаточному судовому рішенні у його справі, згідно з яким оспорювані положення Кодексу не поширюються на трудові правовідносини, які виникли на підставі трудового контракту, призводить до порушення його конституційних прав та погіршує умови праці працівників певних категорій.

Конституційний Суд України, від імені якого діяв Сенат, дійшов висновку про те, що положення частини 3 статті 40 Кодексу законів про працю України відповідають Конституції України, однак вбачав хибне тлумачення їх змісту Верховним Судом.

1. Яким повноваженням наділений Конституційний Суд України, якщо в ході провадження у справі він визнав закон конституційним, однак вбачає невідповідність Конституції України у способі його тлумачення судом загальної юрисдикції?

1) Конституційний Суд України вказує на це у резолютивній частині рішення

2) Конституційний Суд України вказує на це у мотивувальній частині рішення

3) Конституційний Суд України не уповноважений встановлювати невідповідність Конституції України у способі тлумачення закону судом загальної юрисдикції

4) Конституційний Суд України зобов'язує суд загальної юрисдикції переглянути справу за виключними обставинами

2. Чи може Конституційний Суд України надавати оцінку щодо відповідності Конституції України застосування і тлумачення закону судами?

1) Так, але лише при розгляді конституційних скарг

2) Так, але лише при розгляді конституційних подань

3) Так, але лише при розгляді конституційних звернень

4) Ні, не може

3. Що є об'єктом конституційного контролю при розгляді конституційних скарг?

1) Закон України (його окремі положення), що застосований в остаточному судовому рішенні

2) Закон України або Постанова Верховної Ради України (його або її окремі положень), що застосований (застосована) в остаточному судовому рішенні

3) Закон України або Указ Президента України (його окремі положення), що застосований в остаточному судовому рішенні

4) Закон України, Указ Президента України або Постанова Кабінету Міністрів України (його або її окремі положення), що застосований (застосована) в остаточному судовому рішенні

4. Що таке конституційна скарга?

1) Це письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні

2) Це письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному рішенні суб'єкта владних повноважень

3) Це письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України або міжнародному договору, згода на обов'язковість його надана Верховною Радою України, закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні

4) Це письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України закону України (його окремих положень), що застосований в будь-якому судовому рішенні

5. Хто розглядає питання за конституційними скаргами?

1) Сенат

2) Велика палата

3) Колегія

4) Секретаріат

6. Хто приймає рішення про відкриття конституційного провадження у справі якщо Колегія суддів Конституційного Суду України не одностайно постановила ухвалу про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою?

1) Сенат

2) Велика палата

- 3) Голова Конституційного Суду України
- 4) Справа передається до іншої колегії

7. Хто у межах визначених законом повноважень щодо конституційного провадження діє як Конституційний Суд України?

- 1) Голова
- 2) Науково-консультативна рада
- 3) Велика палата
- 4) Секретаріат
- 5) Сенат
- 6) Офіційне видання
- 7) Колегія

8. Як розподілені повноваження в організаційній структурі Конституційного Суду України?

А) Розглядає питання щодо офіційного тлумачення Конституції України

Б) Розглядає питання щодо відповідності Конституції України законів України (їх окремих положень) за конституційними скаргами

В) Готує наукові висновки з питань діяльності Конституційного Суду, що потребують наукового забезпечення

- 1) Велика палата
- 2) Сенат
- 3) Науково-консультативна рада
- 4) Колегія

Фабула 51

Під час розгляду конституційної скарги 16 квітня 2019 року Велика палата Конституційного Суду України ухвалила рішення застосувати забезпечувальний наказ у справі громадянина Д. щодо перевірки на конституційність положень статті 23 Закону «Про іпотеку».

Автор клопотання обґрунтовував своє клопотання до Секретаріату Конституційного Суду України видати заборону на вчинення окремих дій. Зокрема він стверджував, що у разі виконання остаточного судового рішення, яким звернено стягнення на його квартиру, він та його родина фактично

опиняться «на вулиці без житла та без коштів».

1. Які забезпечувальні заходи може вжити Конституційний Суд України та що є підставою для його вжиття?

- А) Видати забезпечувальний наказ
- Б) Ухвалити ad hoc рішення
- В) Тимчасово зупинити чинність закону
- Г) Накласти арешт на виконання остаточного рішення адміністративного органу

2. На кого покладається контроль за виконанням забезпечувального наказу Конституційного Суду України?

- А) На Сенат Конституційного Суду України.
- Б) На Велику палату Конституційного Суду України.
- В) На Науково-консультативну раду Конституційного Суду України.
- Г) На Секретаріат Конституційного Суду України.

3. З якою метою Конституційний Суд України може видати забезпечувальний наказ?

- А) Запобігти незворотнім наслідкам для прав людини, що можуть настати у зв'язку з виконанням остаточного судового рішення.
- Б) Попередити грубе порушення конституційних прав і свобод для невизначеного кола осіб
- В) Додатково з'ясувати обставини справи
- Г) Конституційний Суд України не може видати забезпечувальний наказ

4. Кому направляється забезпечувальний наказ після його підписання?

- А) Виключно посадовій особі, на яких покладено його виконання
- Б) Виключно суб'єкту права на конституційну скаргу
- В) Посадовій особі, на яких покладено його виконання, та суб'єкту права на конституційну скаргу
- Г) Забезпечувальний наказ не направляється, а лише розміщується на Веб-сайті Конституційного Суду України

5. Кого повідомляють про факт невиконання забезпечувального наказу?

- А) Голову Суду, а у разі його відсутності - заступника Голови Суду або Суддю, який виконує обов'язки Голови Суду, та Суддю-доповідача у справі
- Б) Заступника голови Суду та Суддю-доповідача у справі
- В) Суддю-доповідача у справі
- Г) Усіх Суддів, які беруть участь у конституційному провадженні

6. Хто може видавати забезпечувальний наказ?

- А) Велика палата та сенати
- Б) Велика палата та Секретаріат
- В) Велика палата
- Г) Велика палата, сенати та колегії

7. Що НЕ зазначається у забезпечувальному наказі?

- А) Назва і дата видачі
- Б) Прізвища суддів Конституційного Суду, які брали участь у засіданні
- В) Прізвища всіх суддів Конституційного Суду
- Г) Посилання на положення Закону, згідно з якими видано

забезпечувальний наказ

- Г) Орган, який контролює виконання забезпечувального наказу
- Д) Орган, посадова особа, на яких покладено виконання

забезпечувального наказу

Е) Посилання на положення Конституції України, які використовуються при розгляді справи

8. Як розподілені повноваження в організаційній структурі Конституційного Суду України?

А) Розглядає питання щодо офіційного тлумачення Конституції України

Б) Здійснює контроль за виконанням забезпечувального наказу Конституційного Суду України

В) Готує наукові висновки з питань діяльності Конституційного Суду, що потребують наукового забезпечення

- 1) Велика палата
- 2) Секретаріат
- 3) Науково-консультативна рада

4) Колегія

Фабула 52

Місцева організація партії “Т” ініціювала відкликання депутата місцевої ради громадянина “С”. Згодом вищий керівний орган партії “Т” прийняв рішення про відкликання цього депутата, зазначивши в ньому лише формальну підставу порушення принципів передвиборної програми без наведення конкретних фактів. На підставі цього рішення, відповідна територіальна виборча комісія прийняла рішення про визнання обраним наступного за черговістю депутата та зареєструвала таку особу депутатом. Громадянин “С” оскаржив рішення ТВК до окружного адміністративного суду, який призупинив дію рішення ТВК. Незважаючи на це, голова ТВК на сесії місцевої ради оголосила відповідне рішення та видала посвідчення.

В підсумку, і окружний адміністративний суд, і відповідний апеляційний адміністративний суд ухвалили рішення відмовити у задоволенні позовних вимог, оскільки наступний за черговістю депутат набув повноважень, що унеможливило повернення мандата громадянину “С”. Рішення останнього набуло законної сили.

У зв'язку з цим, Громадянин “С” звернувся з конституційною скаргою до Конституційного Суду, вважаючи, що ні законодавство, ні суд, не забезпечують ефективне поновлення порушених прав.

Після перевірки Секретаріатом конституційної скарги щодо її відповідності формальним законодавчим вимогам, Конституційний суд відкрив провадження.

1. У якому випадку може бути подана конституційна скарга?
 - А) У будь-якому випадку, законодавство не передбачає жодних умов.
 - Б) У разі відмови особі з боку Європейського суду з прав людини.
 - В) Якщо всі інші національні засоби юридичного захисту вичерпано.
 - Г) У разі відмови особі з боку Уповноваженого Верховної Ради з прав людини.

2. Що слід розуміти під вичерпанням всіх національних засобів юридичного захисту як однієї з умов прийнятності конституційної скарги?

- А) Обов'язкового звернення до Президента України як гаранта додержання прав і свобод людини і громадянина.

Б) Обов'язкового звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, який здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

В) Обов'язкового звернення до прокуратури, яка у випадках визначених законом здійснює представництво інтересів людини в суді.

Г) Обов'язкового звернення до апеляційної інстанції судової гілки влади.

3. Що з переліченого є об'єктом конституційного контролю за конституційною скаргою та за яких умов?

А) Закон (його окреме положення) застосований в остаточному судовому рішенні щодо конкретної особи.

Б) Будь-який нормативно-правовий акт застосований в остаточному судовому рішенні щодо конкретної особи.

В) Закон (його окреме положення) застосований в остаточному судовому рішенні щодо невизначеного кола осіб.

Г) Будь-який нормативно-правовий акт який стосується прав і свобод людини і громадянина незалежно від його застосування.

4. Що слід розуміти під вичерпанням всіх національних засобів юридичного захисту як однієї з умов прийнятності конституційної скарги?

А) Ухвалення рішення Уповноваженого Верховної Ради з прав людини

Б) Ухвалення рішення керівником органу виконавчої влади (якщо закон застосовано його рішенням)

В) Ухвалення рішення судом першої інстанції

Г) Ухвалення рішення правоохоронним органом (якщо порушення закону становить склад правопорушення)

Г) Ухвалення рішення судом апеляційної інстанції

Д) Ухвалення рішення Європейським судом з прав людини

Е) Ухвалення рішення судом касаційної інстанції (якщо касаційне оскарження передбачено)

5. Використання якого засобу національного юридичного захисту можна вважати умовою прийнятності конституційної скарги?

А) Ухвалення рішення судом апеляційної інстанції

Б) Ухвалення рішення судом касаційної інстанції

В) Ухвалення рішення керівником органу виконавчої влади

- 1) Є умовою прийнятності конституційної скарги
- 2) Є умовою прийнятності конституційної скарги, якщо таке оскарження передбачено
- 3) Не є умовою прийнятності конституційної скарги
- 4) Якщо Конституційний Суд України визначить на власний розсуд умовою прийнятності конституційної скарги

6. Що НЕ обов'язково зазначати у конституційній скарзі?

- А) Опис перебігу розгляду відповідної справи в судах
- Б) Конкретні положення закону України, які належить перевірити на відповідність Конституції України
- В) Відомості про документи і матеріали, на які посилається суб'єкт права на конституційну скаргу
- Г) Номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти особи (осіб), який (які) ухвалили остаточне рішення у справі

7. Хто НЕ є суб'єктом права на конституційну скаргу?

- А) Громадянин України
- Б) Іноземець
- В) Юридична особа публічного права
- Г) Юридична особа приватного права

8. Визначте послідовність в якій мають відбуватися процедури з відкриття конституційного провадження щодо конституційної скарги?

- А) Повідомлення суб'єкта звернення про відкриття конституційного провадження у справі.
- Б) Постановлення ухвали про відкриття конституційного провадження у справі.
- В) Призначення для розгляду Конституційним Судом
- Г) Оформлення матеріалів справи Секретаріатом.

В рішенні КСУ від 5 червня 2019 року № 4-р(II)/2019 визнано неконституційним положення пункту 13 частини першої статті 17 Закону України "Про Національне антикорупційне бюро України". ТОВ «Обрій» звернулося до господарського суду з вимогою перегляду рішення, ухваленого раніше, в якому було визнано недійсним договір за позовом НАБУ.

Секретаріат визнав конституційну скаргу такою, що відповідає формі та передав на вивчення судді-доповідачу. Крім цього, Секретаріат підготував попередній висновок про наявність підстав для відмови у відкритті провадження, аргументуючи це тим, що рішення вже виконано.

Врахувавши висновок Секретаріату Колегія Конституційного Суду відмовила у відкритті провадження.

1. Якими можуть бути наслідки задоволення конституційної скарги?

А) Моральне задоволення для суб'єкта внесення конституційної скарги, але рішення Конституційного Суду України діє лише наперед.

Б) Можливість перегляду справи за виключними обставинами в суді загальної юрисдикції, якщо рішення суду загальної юрисдикції ще не виконано.

В) Можливість перегляду справи за нововиявленими обставинами в суді загальної юрисдикції, незалежно від того чи виконано рішення суду.

Г) Можливість перегляду справи у суді загальної юрисдикції за будь-яких умов.

2. Що є підставою перегляду судових рішень, які набрали законної сили, за виключними обставинами?

А) Встановлена Конституційним Судом України неконституційність або конституційність закону

Б) Виключно встановлена Конституційним Судом України неконституційність закону

В) Виключно встановлена Конституційним Судом України конституційність закону

Г) Перегляд судових рішень, які набрали законної сили, є неможливим за будь-яких обставин, відповідно до принципу *Res judicata* (остаточність рішення суду, яке набрало законної сили)

3. Якщо конституційна скарга за формою не відповідає вимогам Закону:

А) Керівник Секретаріату повертає її суб'єкту права на конституційну скаргу, однак це не перешкоджає повторному зверненню до Суду з дотриманням законодавчих вимог.

Б) Керівник Секретаріату повертає її суб'єкту права на конституційну скаргу, яка з таким же змістом не може бути подана до Суду повторно, навіть після усунення недоліків щодо форми;

В) Керівник Секретаріату передає її Колегії Конституційного Суду для вирішення питання щодо можливості її розгляду з урахуванням невідповідності законодавчим вимогам щодо форми.

Г) Керівник Секретаріату вирішує питання щодо можливості її розгляду з урахуванням невідповідності законодавчим вимогам щодо форми.

4. В якому випадку, як виняток, конституційна скарга може бути прийнята поза межами визначених законом вимог щодо її прийнятності?

А) Якщо Суд визнає її розгляд необхідним із мотивів суспільного інтересу.

Б) Якщо Суд визнає її розгляд необхідним з урахуванням інтересів національної безпеки.

В) Якщо Суд визнає її розгляд необхідним для ефективного захисту прав людини.

Г) Якщо Суд визнає її розгляд необхідним.

5. В яких випадках Конституційний Суд відмовляє у відкритті конституційного провадження, визнавши конституційну скаргу неприйнятною?

А) Якщо зміст і вимоги конституційної скарги є очевидно необґрунтованими.

Б) Якщо наявне зловживання правом на подання скарги.

В) Якщо є мінімальні сумніви в обґрунтованості конституційної скарги.

Г) Якщо вимоги конституційної скарги спрямовані на поновлення порушених прав.

6. Визначте послідовність в якій мають відбуватися процедури щодо конституційної скарги до відкриття конституційного провадження?

А) Приймання та реєстрація конституційної скарги

- Б) Визначення судді-доповідача
- В) Попередня перевірка Секретаріатом Конституційного Суду
- Г) Підготовка попереднього висновку про наявність підстав для відкриття конституційного провадження у справі або відмови у відкритті конституційного провадження у справі

Фабула 54

Громадян П. звернувся із конституційною скаргою до Конституційного Суду з вимогою оприлюднити тексти конституційних скарг, які подавалися до КСУ за весь період (з 2016 року). Зокрема оскарженню підлягало друге речення частини четвертої статті 22 Закону України “Про Конституційний Суд України”, відповідно до якого “Інформація за запитом щодо матеріалів справи, яку розглядає Суд, не надається”.

Мотивував конституційну скаргу громадянин П. тим, що значна кількість скарг відсіюється судом і провадження відкриваються лише щодо одиничних випадків. Таким чином, оприлюднення текстів скарг могло би допомогти проаналізувати типові помилки у підготовці скарг у майбутньому.

Конституційна скарга було надіслана до Конституційного Суду України поштою. При цьому під час розгляду справи на пленарному засіданні Сенату П. усно заявив про відвід одного із суддів С., оскільки він ще до призначення суддею Конституційного Суду України як народний депутат України був одним з ініціаторів закону “Про Конституційний Суд України”, окремі положення якого оскаржуються у цій справі. На думку П., суддя Конституційного Суду України С. не зможе бути неупередженим у розгляді справи щодо закону, проєкт якого свого часу сам ініціював. Водночас на С. вважає, що конфлікт інтересів відсутній, оскільки він не був автором положення, які підлягає оскарженню, а зазначену поправку було ініційовано іншим депутатом.

1. Чи є, за загальним правилом, відкритими акти Конституційного Суду, засідання Суду та інформація щодо справ, які розглядає Суд?

- А) Так, є відкритими, якщо інше не встановлено законом.
- Б) Так, є відкритими, але лише для тих осіб, яких вони стосуються.
- В) Ні, доступ до них обмежений.
- Г) Ні, вони доступні виключно для суддів Конституційного Суду.

2. Яку позицію зайняв Конституційний Суду щодо оприлюднення текстів конституційних скарг?

А) Тексти конституційних скарг є публічною інформацією і оприлюднюються на офіційному вебсайті КСУ.

Б) Тексти конституційних скарг не є публічною інформацією, однак оприлюднюються на офіційному вебсайті КСУ.

В) Тексти конституційних скарг є публічною інформацією, однак не оприлюднюються на офіційному вебсайті КСУ.

Г) Тексти конституційних скарг не є публічною інформацією і не оприлюднюються на офіційному вебсайті КСУ.

3. Що є об'єктом конституційного контролю при розгляді конституційних скарг?

А) Закон України (його окремі положення), що застосований в остаточному судовому рішенні

Б) Закон України або Постанова Верховної Ради України (його або її окремі положень), що застосований (застосована) в остаточному судовому рішенні

В) Закон України або Указ Президента України (його окремі положення), що застосований в остаточному судовому рішенні

Г) Закон України, Указ Президента України або Постанова Кабінету Міністрів України (його або її окремі положення), що застосований (застосована) в остаточному судовому рішенні

4. Коли може бути подана заява про відвід Судді?

А) До початку розгляду справи на пленарному засіданні

Б) На будь-якій стадії конституційного провадження

В) До прийняття підсумкового рішення

Г) Під час розгляду справи на пленарному засіданні

5. Який чином можливо звернутися до Конституційного Суду України?

А) Надсилаються поштою, через електронні сервіси або подаються безпосередньо

Б) Надсилаються поштою або подаються безпосередньо

В) Виключно надсилаються поштою

Г) Виключно подаються поштою

6. Куди надсилаються (подаються) звернення до Конституційного Суду України?

- А) До Великої палати
- Б) До Секретаріату
- В) До Колегії
- Г) До Сенату

7. Яка продовження судження є юридично правильним?

- А) Реальним конфліктом інтересів є...
- Б) Потенційним конфліктом інтересів є...
- В) Суддя може подати заяву про самовідвід...

1) ...суперечність між приватним інтересом Судді та його службовими повноваженнями, що впливає на об'єктивність чи неупередженість прийняття рішень або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень

2) ...наявність у Судді приватного інтересу у сфері, в якій він виконує свої службові повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття ним рішень або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень

3) ...на будь-якій стадії конституційного провадження

4) ...до початку розгляду справи на пленарному засіданні Сенату, Великої палати

На позачергових місцевих виборах міського голови міста "Х" офіційні спостерігачі однієї з громадських організацій виявили розбіжності у протоколах про підрахунок голосів виборців на близько 30 виборчих дільницях на користь одного з кандидатів.

У зв'язку з цим, офіційні спостерігачі цієї громадської організації звернулися до окружного адміністративного суду з вимогою здійснити повторний підрахунок голосів виборців на цих дільницях. Суд визнав наявність розбіжностей у протоколах дільничних виборчих комісій та копіях

цих же протоколів, які були видані офіційним спостерігачам після завершення підрахунку, однак відмовив у задоволенні позовних вимог, оскільки Виборчий кодекс не містить такої підстави для повторного підрахунку голосів та забороняє його проводити на більш пізніх стадіях виборчого процесу. Те саме підтвердив і відповідний апеляційний адміністративний суд.

Після набуття законної сили рішенням останнього офіційні спостерігачі через повномасштабне вторгнення та збройну агресію росії проти України офіційні спостерігачі не змогли отримати повний текст судового рішення. У зв'язку з цим, вони не встигли вчасно подати конституційну скаргу до Конституційного Суду.

1. Який строк провадження у справах за конституційною скаргою?

- А. Не більше трьох місяців.
- Б. Не більше двох місяців.
- В. Не більше шести місяців.
- Г. Не більше чотирьох місяців.

2. Що може бути підставою для постановлення Конституційним Судом України рішення про поновлення пропущеного строку звернення з конституційною скаргою?

- А) Відсутність повного тексту рішення адміністративного органу.
- Б) Відсутність повного тексту рішення Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
- В) Відсутність повного тексту судового рішення.
- Г) Відсутність даних про виконання/невиконання рішення остаточного судового рішення.

3. Якщо конституційна скарга за формою не відповідає вимогам Закону:

- А) Керівник Секретаріату повертає її суб'єкту права на конституційну скаргу, однак це не перешкоджає повторному зверненню до Суду з дотриманням законодавчих вимог.
- Б) Керівник Секретаріату повертає її суб'єкту права на конституційну скаргу, яка з таким же змістом не може бути подана до Суду повторно, навіть після усунення недоліків щодо форми;

В) Керівник Секретаріату передає її Колегії Конституційного Суду для вирішення питання щодо можливості її розгляду з урахуванням невідповідності законодавчим вимогам щодо форми.

Г) Керівник Секретаріату вирішує питання щодо можливості її розгляду з урахуванням невідповідності законодавчим вимогам щодо форми.

4. В якому випадку, як виняток, конституційна скарга може бути прийнята поза межами визначених законом вимог щодо її прийнятності?

А) Якщо Суд визнає її розгляд необхідним із мотивів суспільного інтересу.

Б) Якщо Суд визнає її розгляд необхідним з урахуванням інтересів національної безпеки.

В) Якщо Суд визнає її розгляд необхідним для ефективного захисту прав людини.

Г) Якщо Суд визнає її розгляд необхідним.

5. В яких випадках Конституційний Суд відмовляє у відкритті конституційного провадження, визнавши конституційну скаргу неприйнятною?

А) Якщо зміст і вимоги конституційної скарги є очевидно необґрунтованими.

Б) Якщо наявне зловживання правом на подання скарги.

В) Якщо є мінімальні сумніви в обґрунтованості конституційної скарги.

Г) Якщо вимоги конституційної скарги спрямовані на поновлення порушених прав.

6. Визначте послідовність в якій мають відбуватися процедури щодо конституційної скарги до відкриття конституційного провадження?

А) Приймання та реєстрація конституційної скарги

Б) Визначення судді-доповідача

В) Попередня перевірка Секретаріатом Конституційного Суду

Г) Підготовка попереднього висновку про наявність підстав для відкриття конституційного провадження у справі або відмови у відкритті конституційного провадження у справі

При зверненні з конституційною скаргою громадянин Р. обґрунтував своє звернення і неконституційність застосованого в остаточному судовому рішенні закону в його справі порушенням конституційної процедури при ухваленні закону. Перший Сенат прийняв ухвалу про відмову у відкритті провадження, оскільки громадянин не зазначивши як саме закон (його окремі положення) обмежує чи порушує її конкретне конституційне право. Суддя Л. висловив окрему думку, зазначивши, що законодавче положення стосовно необхідності зазначати яке з гарантованих Конституцією прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону, не впливає зі ст. 151-1 Основного Закону. Законом, можуть порушуватися конституційні принципи або гарантії, а не конкретне право, визначене у II розділі Конституції України.

Разом з цим громадянин Р. створив петицію до Президента України подати конституційне звернення до Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення ст. 151-1 Конституції України. У відповідь на петицію було зазначено, що з цього питання необхідно звертатися із конституційним поданням. Водночас Р. виявив, на його думку, термінологічні неузгодженості, оскільки Закон України «Про Конституційний Суд України» іменує формою звернення і конституційне звернення, і конституційне подання, і конституційну скаргу. Тому вважає, що немає різниці хто і у якій формі подає звернення до Конституційного Суду України.

1. Що закон НЕ вимагає зазначати у конституційній скарзі?

А) Короткий виклад остаточного судового рішення, в якому було застосовано відповідні положення закону України

Б) Конкретні положення Конституції України, на відповідність яким належить перевірити закон України

В) Яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону

Г) Який з передбачених Конституцією України принципів, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнав порушення внаслідок застосування закону

2. Який акт юридичного реагування (документ) уособлює (пов'язує) приватний і публічний інтерес?

- А) Подання Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
- Б) Індивідуальна конституційна скарга фізичної особи
- В) Конституційне подання Президента України
- Г) Цивільний позов юридичної особи

3. Про який вид акту (документу), в якому можуть міститися елементи конституційної доктрини, йдеться у твердженні органу конституційної юрисдикції про те, що «правове обґрунтування, яке суб'єкт права ...покладає в основу ...практично завжди індивідуалізовані, є результатом інтелектуальної діяльності та відображають його бачення відповідної правової ситуації...» (За матеріалами Рішення Конституційного Суду України (Перший сенат) від 22 січня 2020 року № 1-р(І)\2020)?

- А) Конституційний прецедент
- Б) Конституційне звернення
- В) Конституційне подання
- Г) Конституційна скарга

4. Які види актів, пов'язані із конституційним провадженням, НЕ ухвалює Конституційний Суд України?

- А) Рішення
- Б) Висновки
- В) Постанови
- Г) Ухвали
- Г) Укази
- Д) Забезпечувальні накази
- Е) Вироки

5. Хто НЕ є суб'єктом права на конституційну скаргу?

- А) Особа без громадянства
- Б) Іноземець
- В) Орган виконавчої влади
- Г) Юридична особа приватного права

6. Визначте послідовність в якій мають відбуватися процедури щодо конституційної скарги?

- А) Відкриття конституційного провадження
- Б) Ухвалення рішення
- В) Попередня перевірка Секретаріатом Конституційного Суду
- Г) Розгляд справи у Конституційному Суді

7. Що є формами звернення до Конституційного Суду України?

- А) Конституційне подання
- Б) Конституційний протест
- В) Конституційне оскарження
- Г) Конституційне заперечення
- Г) Конституційний позов
- Д) Конституційне звернення
- Е) Конституційна скарга